USTAŠKA POBJEDA

MIJO BZIK

USTAŠKA POBJEDA

USTAŠKA POBJEDA

Svezak
9

SVEUČILIŠNA
ZAGREB
KNJIŽNICA

Naklada Glavnog Ustaškog Stana

POSVEĆENO

USTAŠAMA—RADNICIMA

KOJI SU IZVAN DOMOVINE PRVI STUPILI

POD POGLAVNIKOVU ZASTAVU BORBE

I S NJIM IZDRŽALI

DO KONAČNE POBJEDE

MIJO BZIK

USTAŠKA POBJEDA

U DANIMA USTANKA I OSLOBOĐENJA

1942

1045/1942

176-607

Ustaška pjesma

(Ispjevao Poglavnik, god. 1931.)

Puška puca, a top riče,
grmi kao grom,
sad ustaša bojak bije
za hrvatski dom.

Puška puca, krv se lije
dušman bježi klet,
a ustaška hrabra vojska
vrši zavjet svet.

Tjera smjelo dušmanina
s praga djedovskog,
i podiže staru slavu
roda hrvatskog.

Ne plaši ga grom pušaka
nit topova jek,
dom, sloboda, vjerna ljuba
rani su mu lijek.

Puška puca a top riče
barut miriše,
mlad ustaša na bojištu
ranjen izdiše.

Oj hrvatska zemljo mila
sviće danak Tvoj,
sad ustaška hrabra vojska
za Te bije boj.

U nekoliko riječi

10. travnja 1942. cijeli je hrvatski narod na najveličanstveniji način proslavio diljem domovine prvu godišnjicu proglašenja Nezavisne Države Hrvatske. Nije to bila nikakva »slava« slična onima u bivšoj »Jugoslaviji«. To je bila dostojna, ozbiljna i trijezna proslava najvećega dana hrvatske povijesti, kad je ustaški Poglavnik dr. Ante Pavelić, nakon dugogodišnje teške i krvave ustaške borbe — na čelu svoje ustaške vojske — donio Hrvatskoj slobodu i uspostavio nakon osamstotina godina Nezavisnu Državu Hrvatsku.

Krugovalna državna postaja u Zagrebu kao i hrvatsko novinstvo, mnogo su doprinijeli, da ova velebna proslava ispadne što dostojnije i veličanstvenije. Tim putem osvježile su se uspomene na one velike povijestne dane, pa je među inim održano niz predavanja iz prošlosti Ustaškoga pokreta, izvedena velebna pjesnička igra »Vječna Hrvatska«, a putem krugovala, pa zatim i novinstva, bile su ponovljene izvedbe Radiopostaje Glavnog Ustaškog Stana, i to točno svake večeri onako, kako je to bilo izvađano pred godinu dana.

Zbog prisustvovanja raznim drugim priredbama ili zbog zaposlenosti, mnogi nisu imali prilike ni ove godine slušati ove povijesne priredbe. Stoga je odlučeno, da se sve ovo gradivo, kao povijesni dokazi velike vrijednosti, objavi u jednoj posebnoj knjižici, da tako svatko u Hrvatskoj uzmogne proučiti i zapamtiti te velike događaje, i da svaka hrvatska kuća dobije u toj knjižici sve Poglavnikove povijesne govore i ostale izvedbe, koje su dane od 1. do 11. travnja 1941. god., a napose povijesne Poglavnikove poruke u domovinu i odredbe u danima velike ustaške pobjede.

*

Buduć da u Hrvatskoj mnogi još ništa pobliže nisu čuli o ustaškoj emigraciji, ustaškoj vojsci koja je, na čelu s Poglavnikom, odigrala tako važnu ulogu u dvanajstgodišnjoj oslobodilačkoj borbi i u danima ustaškoga ustanka, potrebno je stoga u ovoj knjižici dati i jedan opširniji opis rada i borbe ustaša u tuđini, koji će biti popraćen sa slikama o životu u logorima. Potrebno je to stoga, što je ustaška emigracija bila više od 10 godina pokretač svih slavnih i mučeničkih ustaških djela, što je bila nositelj divovske oslobodilačke borbe, što je bila strah i trepet neprijateljima hrvatskoga naroda i hrvatske državne nezavisnosti. Stoga na uvodnom mjestu, prije nego se iznesu povijesni dokazi iz dana ustanka, donosimo i sastavak »Ustaška emigracija«, koji je napisan za »Godišnjak Nezavisne Države Hrvatske«.

I.

USTAŠKA EMIGRACIJA

Neprijateljska promičba

U čitavoj Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, u svim slojevima hrvatskoga naroda, danas više nego ikada vlada najveće zanimanje za potankosti ustaške borbe, pojedinosti o ustaškom životu u emigranskim logorima, te sve ono što se odnosi na posljednje dane ustaškoga boravka u inozemstvu i povratka u domovinu. Ovo zanimanje je posve razumljivo i opravdano, jer hrvatski narod, napose pak ustaški borci u domovini, imaju pravo doznati i nešto više o onima, koji su tolike godine živjeli i za Hrvatsku radili u tuđini, koji su na koncu donijeli slobodu i državnu nezavisnost Hrvatskoj.

Sve ono što se je do povratka ustaša o njima znalo, bile su u glavnom pripovijesti, često puta i izmišljene, a često puta i laži, koje su širili na sve moguće načine vlastodršci iz Beograda i njihovi pomagači u Hrvatskoj. Te laži, ta promičba neprijatelja Hrvatske i Ustaškoga pokreta, bila je bezobzirna. Blatila je na najbezobzirniji način Poglavnika, njegov rad i njegovo iskreno rodoljublje i poštenje. Ta je promičba ustaše prikazivala najgorim ljudima, plaćenicima, pljačkašima, pa čak i razbojnicima, koji da su za nekoliko novčića spremni ubiti bilo koga, zapaliti bilo čiji štagalj ili kuću, učiniti bilo kakvu štetu svojem bližnjem. Ta je zločinačka promičba išla tako daleko, da su pojedini plaćenici Beograda i naših kukavnih izdajica odilazili obiteljima ustaša emigranata, blatili ih pred rodbinom, napadali ih pred djecom, a ustaške bi žene najprije tim pripovijedanjem o »zločinima« njihovih supruga, a zatim i prijetnjama, nastojali natjerati na nevjeru, nastojali ih natjerati na to, da ih zaborave i da se nad njima — živima ili čak mrtvima — zgražaju i da javno požale što su se za njih udale. Razumije se, da ta zločinačka promičba u 98% slučajeva nije uspjela, jer su svi svijesni Hrvati ocijenjivali ustaše po njihovim djelima, po njihovoj borbi i po njihovim žrtvama, koje su doprinijeli za oslobođenje Hrvatske.

Ustaše-borci za Hrvatsku

Međutim su ustaše, kao najidealniji borci za slobodu svoga naroda provađali ustaški vojnički život u najvećoj stezi i najvećem svladavanju samoga sebe, odrekavši se gotovo svega što naravnom čovjeku pruža i nosi život. Velika ideja uspostave Nezavisne Države Hrvatske, velika i teška borba Ustaškoga pokreta, dovela ih je pod najtežim okolnostima — izloženi vazda njušenju beogradskih plaćenika i doušnika, koji se prijetiše njima i njihovim obiteljima — u ustaške logore, k Poglavniku. Došli su k njemu, da se late puške, samokresa i bombe. Radili su, jedva čekavši čas, da mogu nastupiti bilo u pojedinačnim bilo u skupnim podhvatima proti neprijatelju, čekavši napose čas one zadnje i odlučne bitke, u čiji su dolazak neizmjerno i čvrsto vjerovali.

*

Nakon Poglavnikova dolaska u emigraciju, nakon njegovih prvih ustaških djela i njegovih prvih dodira s pojedinim rodoljubima u tuđini, hrvatsko se je radništvo u evropskim i američkim zemljama odmah počelo okupljati pod ustašku zastavu i slijediti Poglavnika, uvidjevši, da je konačno započela i ozbiljna hrvatska revolucionarna borba. Ti naši radnici, koje je u rudnike, tvornice i daleke američke poljane natjerao nesmiljeni krš i bijeda rođenoga kraja i tuđinski nasilnik, koji im je u njihovim domovima otimao i posljednju koricu kruha, ti naši dobri i marljivi ljudi, potamnjelih od rada lica i žuljevitih ruku, radili su svoj teški posao i patili nad sudbinom drage domovine, patili su nad protunarodnim i neustaškim radom hrvatskih političara. Nisu klonuli uz sve to, več su strpljivo čekali da se pojavi netko, tko će im progovoriti i poraditi onako, kako to oni misle i žele. Čekali su i radili.

Dolazi pravi čovjek

I dočekali su. Pojavio se je onaj, koji im je govorio iz srca, iz duše, koji je govorio otvoreno i muški, hrvatski, koji je došao kao glas slavnih hrvatskih vijekova, kao glas hrvatskih pokoljenja. Došao je Poglavnik!

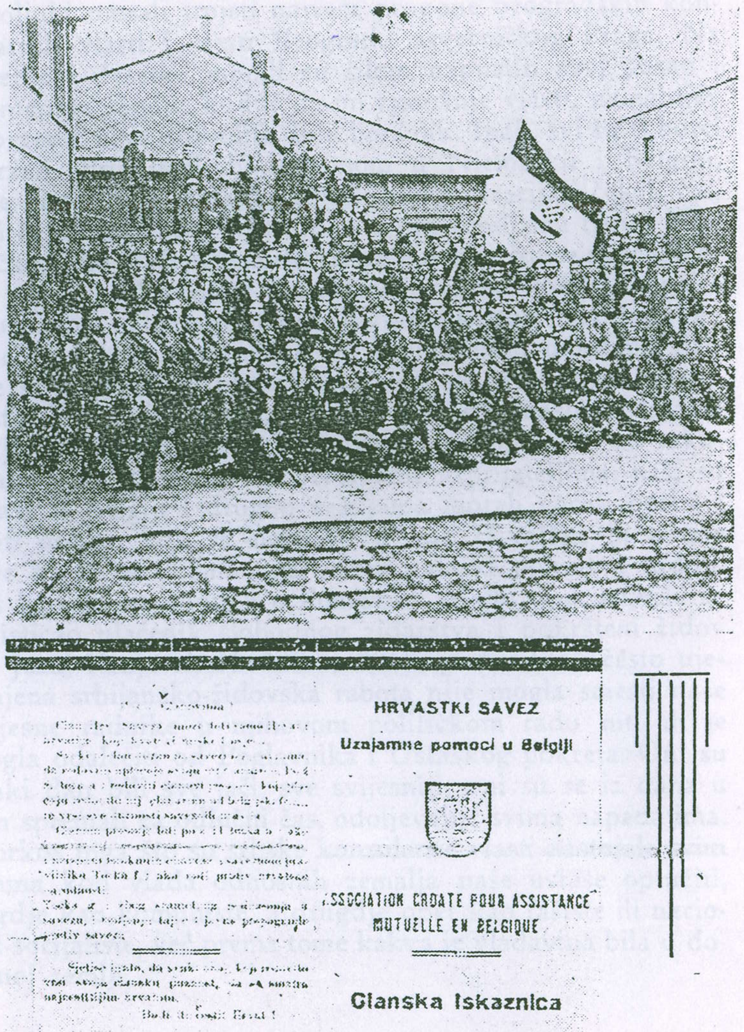

Ustaški borci u Belgiji

Hrvatski borci, hrvatski radnici u tuđini odmah su glasom svoje hrvatske krvi shvatili i uvidili da je to onaj pravi na koga su tako dugo čekali, da je to onaj, koji će povesti onu i onakvu borbu, koju su oni željeli i u kojoj su oni svi htjeli sudjelovati. I kad Poglavnik na njih upravlja prvi svoj poziv, svi se oduševljeno i brzo odazivlju i hrle u nepoznati kraj, daleko, u ustaški logor, koji je za njih bio »obećana zemlja«.

Započeo je prvi organizatorni rad. Nicale su prve organizacije Ustaškoga pokreta, koji je zbog raznih posebnih prilika u pojedinim zemljama provađan pod raznim imenom. Hrvatsko svijesno radništvo u Belgiji bilo je već god. 1930. okupljeno u »Hrvatskom savezu uzajamne pomoći« sa središtem u Seraingu. U tom savezu bili su okupljeni najborbeniji hrvatski rodoljubi, pa stoga odmah cijeli odbor Saveza stupa u dodir s Poglavnikom i stavlja mu se sa cijelim članstvom na raspolaganje u ustaškoj borbi. Po uputama Poglavnika započinje odmah življi i širi organizatorni rad, jer od časa, kad su mnogi drugi još u Savez neučlanjeni radnici saznali o ustaškoj borbi, hrlili su i oni u redove Hrvatskoga saveza, koji je od toga časa, ne mijenjajući ime, radio otvoreno pod domobranskom zastavom, zapravo potajno kao ustaško povjereništvo za Belgiju. Isto tako i radnici iz ostalih zemalja, napose iz Njemačke, Francuske, Češke, Slovačke i Holandije, čim su doznali za početak ustaške borbe i inozemstvu, stvarali su slične javne organizacije ili ogranke, tako da mogu na oko nedužnim javnim radom provađati lakše ustaški rad.

Divan je primjer naših Hrvata rodoljuba u Holandiji. S obzirom na tamo postojeće tadanje zakone, stranci nisu mogli imati nikakvih organizacija, pa su stoga, na prvi glas o početku ustaške borbe, naši radnici tajno na sve načine prelazili granicu i dolazili u Belgiju na sastanke, učlanili se u tamošnje ogranke, te tamo napokon i položili ustašku prisegu, jedva čekavši čas, da ih se pozove u djelatnu službu.

Progoni sviju vrsti

U Francuskoj i bivšoj Čehoslovačkoj naši su ustaški rodoljubi morali trpjeti najveće progone beogradskih konzularnih vlasti i vlasti Beogradu savezničkog Praga. Na desetke i desetke morali su silom napustiti svoj posao i spomenute zemlje, buduć da im tamošnje vlasti, na zahtjev Beograda, nisu dozvolile dulji boravak. Ipak, svi su ti borci izdržali. Pridolažili bi uglavnom u Njemačku i Belgiju, gdje bi stupili u ogranke ustaških organizacija i čekali čas, kad će biti konačno pozvani. I u tim zemljama (osim Njemačke, gdje plaćenicima diktature baš nije sunce sjalo), morali su se naši svijesni radnici na svakom koraku boriti s doušnicima i atentatorima podmukle diktature. Na desetke i desetke sukoba odigralo se je u pojedinim mjestima Belgije sa srbijanskim plaćenicima, koji su na svakom koraku nastojali tvornim napadajima nanijeti štetu našim ustašama i njihovim zajedničkim domovima, u kojima bi se sakupljali. Osim borbe s tim otvorenim neprijateljima, naši su ustaše u Belgiji i drugim zemljama morali voditi borbu i proti onima, koji su nastojali u ime Hrvatske ili u ime koje hrvatske stranke, da ometu ustaški pokret u tuđini, baš kao što su radili i u domovini. Među tima najviše se je isticao plaćenik slobodnog zidarstva i pokršteni židov dr. Juraj Krnjević. Međutim, sva ta podmukla i često ujedinjena srbijansko-židovska rabota nije mogla smesti naše svijesne radnike u njihovom političkom radu niti ih je mogla odalečiti od Poglavnika i Ustaškog pokreta. Oni su svaki dan bili sve jači, sve svijesniji, oni su se iz dana u dan spremali za odlučni čas, odoljevajuć svima napadajima, usprkos toga što su srbske konzularne vlasti nastojale svim silama kod vlada odnosnih zemalja naše ustaše optužiti, negdje kao komuniste, a drugdje opet kao fašiste ili nacional-socijaliste, već prema tome kakva je vladavina bila u dotičnoj zemlji.

SVEUČ. KNJIŽNICA

Hrvatska svijest u obim Amerikama

Isto tako oduševljeno, tako spremno, dočekali su Poglavnikov poziv i naši ljudi u dalekim Amerikama. U Južnoj je Americi stvorena u roku od dvije godine upravo zadivljujuće velika i snažna organizacija »Hrvatskoga Domobrana« s mnogobrojnim ograncima u čitavoj Argentini, Boliviji, Urugvaju i Braziliji. Ta je organizacija u Južnoj Americi, kroz dugi niz godina, morala voditi žestoku i dugotrajnu borbu sa srbijanskim konzularnim vlastima i sa svim vrstama doušnika, koji su se često bili ušuljali čak i u odbore starješinstva i pojedinih ogranaka i s toga mjesta na oprezan način pokušali podgrizavati temelje organizacije. Nu nikakvi napadaji, nikakvi doušnici, ni najveće svote Beograda, isplaćene pojedinim plaćenicima, nisu mogle srušiti domobranske organizacije niti svijesne ustaše omesti u rodoljubnom radu. Može se čak kazati, da su takvi pokušaji Beograda i plaćenika još više učvršćivali ustaške redove, pa je baš Hrvatski Domobran u Južnoj Americi postao najjači stup i može se reći stožer cjelokupnog oslobodilačkog rada Iseljene Hrvatske, napose nakon atentata u Marselju, kad zbog posebnih razloga nisu mogle djelovati organizacije u Evropi. Sličan odlučan i borbeni rad razvijale su i organizacije »Hrvatskog Domobrana« u Sjevernoj Americi, gdje je ustaški rad naših organizacija i pojedinaca, napose našega ustaškoga novinstva, ostavio najdublji trag i okupio pod Poglavnikovu zastavu najveći broj hrvatskoga stanovništva u zemljama Sjedinjenih Država Amerike. Te velike uspjehe postigli su naši rodoljubi u Sjevernoj Americi i usprkos toga što tamo vlada tako zvana demokratska vladavina i što su tamošnji židovi, uz pomoć komunista i raznih Krnjevića, pokušali kod američkih vlasti onemogućiti ustaški rad.

Iseljena Hrvatska — temelj ustaške borbe

Ta naša Iseljena, ustaška Hrvatska, učinila je neizmjerno mnogo u deset godina teške borbe. Buđenje našega svijeta, prikazivanje stvarnoga stanja u domovini, borbu i žrtve Ustaškoga pokreta, pomaganje i s novčane strane po-

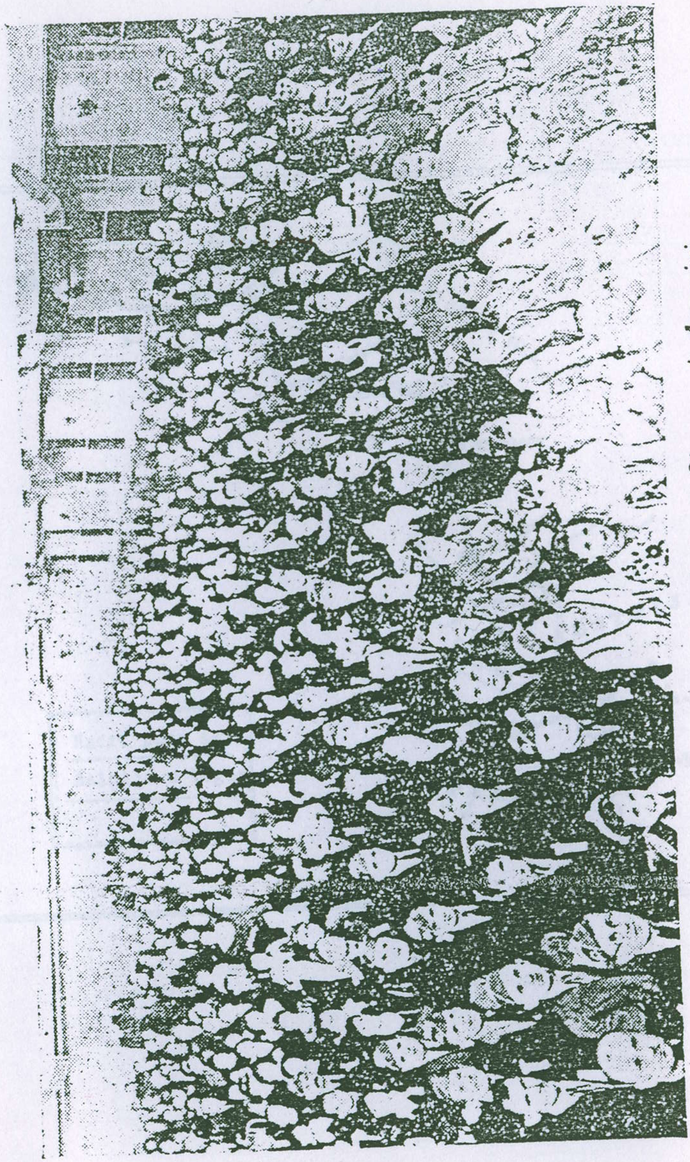

Prisutni na hrvatskom saboru u Sjevernoj Americi

jedinih ustaških podhvata, sabiranje prinosa za naše mučenike, napose za vrijeme rasprave i tamnice naših dičnih »marseljaca«, iznašanje pred strani svijet istinu o strašnom stanju u kojem se hrvatski narod nalazi, te najposlije spremnost da svakog časa dade Poglavniku na raspolaganje na tisuće ustaških dobrovoljaca, rad je, koji je u velike pomogao Poglavniku i Ustaškom pokretu u borbi i konačnom uspjehu i koji rad Ustaška Hrvatska mora cijeniti. Mnogobrojne spomenice, pa najzad i velebni plebiscit, proveden u obim Amerikama za samostalnu državu Hrvatsku, razna druga djelatnost još hrvatskoj javnosti nepoznata, plodovi su našega ustaškoga rada Iseljene i ustaške Hrvatske, koja živi daleko od matere zemlje, nu koja je nije nikada zaboravila, već čije srce uvijek kuca za njom i koja se je uvijek osjećala povezanom neprelomivim vezama i glasom hrvatske krvi sa svojim starim krajem.

Vrhunac rada, najvelebniji čin te Iseljene Hrvatske, počam od evropskih zemalja: Njemačke, Belgije, Francuske. Češke, Slovačke, Holandije, pa do najzabitnijih i najudaljenijih američkih poljana Južne i Sjeverne Amerike, bila je sveopća javna osuda nad strašnim nasiljem Aleksandra Karađorđevića, koju su osudu proglasili i potpisali na javnim skupštinama na tisuće Hrvata boraca, izvršujuć volju potlačenoga hrvatskog naroda u domovini i svih iseljenih Hrvata.

To je bila borba Iseljene Hrvatske, koja je u raznim zemljama svijeta radila manje više javno, dok su posve tajno djelovale prave ustaške postrojbe u domovini i izvan nje, živeć potajnim podzemnim životom i spremajuć se za konačnu oružanu bitku.

Prvi ustaški logor

Dok se ovako razvija i djeluje javna, »domobranska« Iseljena Hrvatska, s kojom stoji u vezi Poglavnik osobno ili putem posebnog ureda Vrhovnoga Starješinstva, koji se je neko vrijeme nalazio u Berlinu, a zatim u Italiji u Glavnom Ustaškom Stanu, dotle je istodobno Poglavnik radio na osnivanju i usavršivanju pravih ustaških vojničkih logara. Jedan od takvih logora osnovan je na sjeveru, gdje su još iz prvih dana »Jugoslavije« živjeli neki izbjegli Hrvati,

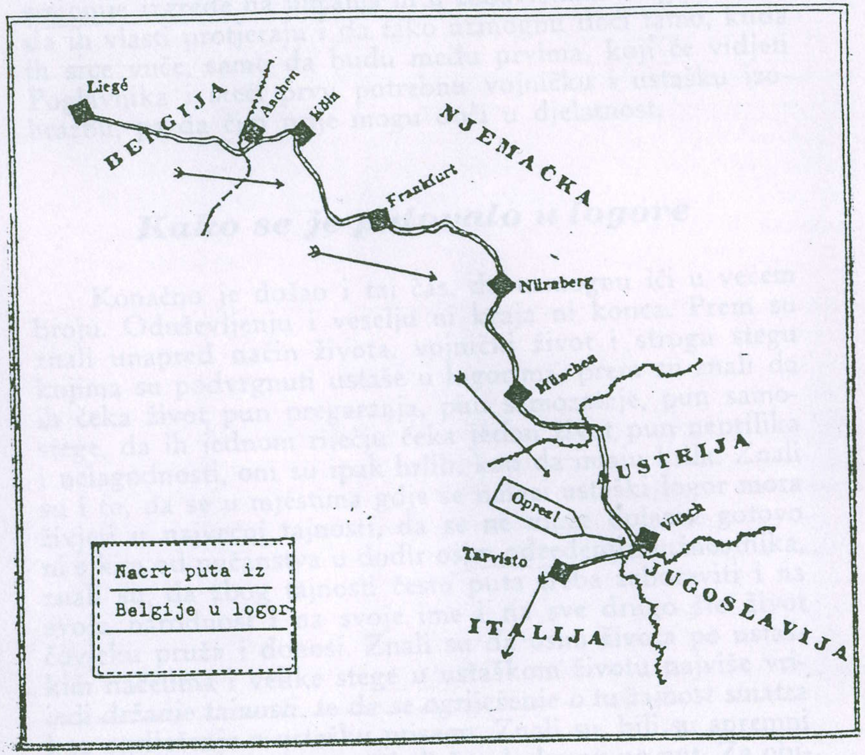

Nacrt puta iz Belgije u logor

koji su se već prvih dana te proklete države morali sukobiti sa srbijanskim oružnicima. Nije još vrijeme pobliže pisati o tom logoru, nu može se reći tek toliko, da je od tih nekoliko starih ustaša i k njima poslije pridošlih iz domovine i Južne Amerike, stvoren temelj po čitavom svijetu poznatog ustaškog logora »Janka-pusta«, koji je među ustašama bio nazivan »Jankovac«.

Nekako u godini 1931. osnovao je Poglavnik prvi ustaški logor u Italiji i to u malenom planinskom mjestu Bovegno (čitaj Bovenjo) u pokrajini Bresci (Breši). Zapovjedništvo toga prvoga malog logora bilo je u samom gradu Breši, gdje je stanovao i Poglavnik i gdje je također bila smještena tiskara Glavnog Ustaškog Stana, u kojoj se je slagao i tiskao vijesnik »Ustaša«. Tamo je Poglavnik, u društvu »prvih ustaša«, kojih je u svemu bilo desetak, započeo svoj stvaralački ustaški vojnički rad. Tamo su nikle prve ustaške Poglavnikove odredbe, tamo su izrađeni prvi ustaški propisi, tamo su odgojeni kao vojnici prvi ustaše. Među tima bili su i naši junaci Miško Babić i Zvonko Pospišil. K tima pridolaze malo po malo daljnji bjegunci iz domovine, nakon što su izvršili pojedina ustaška djela. U taj logor dolaze i naši dični ustaše dobrovoljci, koji su u ljetu i jeseni godine 1932. onako uspješno djelovali u kraju oko Velebita.

Ustaški logori — jedini cilj hrvatskih radnika

Ustaški logor bila je za sve naše domobranske radnike, a napose za one u Belgiji, obećana zemlja. Tamo ih je zvala njihova junačka krv, tamo ih je zvao glas hrvatske zemlje, glas snažan i neodoljiv. Tamo ih je zvao plač i jecaj zarobljene domovine, tamo su se svi nadali naći velikog Poglavnika, nadali se primiti u ruke junačko ustaško oružje, s kojim će skrhat glavu mrskom nasilniku i tlačitelju hrvatskog naroda.

Svima se iz početka nije moglo odmah udovoljiti. Logori su bili tek u pripremnom stanju, tek u organiziranju i u njih su mogli samo rijetki sretnici doći, samo oni, koji se više zbog političkih progona u domovini ili drugim zemljama ne bi bili nikako mogli održati.

Nastala je prava jagma među našima već organiziranim radnicima. Ta je jagma napose bila došla do izražaja u Belgiji, gdje su posebni ustaški povjerenici, poslani tamo zbog tihe i oprezne ustaške djelatnosti među članstvom Hrvatskoga saveza, imali pune ruke posla i brige, da već zaklete ustaše uvjere, da će doći svi na red i da je potrebna strpljivost. Teško je to bilo postići, jer su pojedinci ustaše, koji su pošto poto htjeli otići, bili spremni učiniti i najsmionije izgrede na ulicama ili u zabavištima Belgije, samo da ih vlasti protjeraju i da tako uzmognu doći tamo, kuda ih srce vuče, samo da budu među prvima, koji će vidjeti Poglavnika i steći prvu potrebnu vojničku i ustašku izobrazbu, pa da čim prije mogu doći u djelatnost.

Kako se je putovalo u logore

Konačno je došao i taj čas, da uzmognu ići u većem broju. Oduševljenju i veselju ni kraja ni konca. Prem su znali unapred način života, vojnički život i strogu stegu kojima su podvrgnuti ustaše u logorima, prem su znali da ih čeka život pun pregaranja, pun samozataje, pun samostege, da ih jednom riječju čeka jedan život pun neprilika i nelagodnosti, oni su ipak hrlili, kao da imaju krila. Znali su i to, da se u mjestima gdje se nalazi ustaški logor mora živjeti u najvećoj tajnosti, da se ne može dolaziti gotovo ni s kim od pučanstva u dodir osim određenih dužnostnika, znali su, da zbog tajnosti često puta treba zaboraviti i na svoju narodnost i na svoje ime i na sve drugo što život čovjeku pruža i donosi. Znali su da osim života po ustaškim načelima i velike stege u ustaškom životu najviše vrijedi držanje tajnosti, te da se ogriješenje o tu tajnost smatra kao ogriješenje o ustašku prisegu. Znali su, bili su spremni na sve to i ipak jedva su čekali čas da krenu na put. Za običan život, a često puta i za dnevni posao, mnogi već nisu imali smisla, čim su predosjećali mogućnost da će naskoro na put k Poglavniku, u ustaški logor, k ostaloj braći. To je za njih bio događaj, to je za njih bila velika nepoznanica, velika tajanstvenost: Poglavnik, ustaški logor!

Kako rekosmo, došao je čas, da se mnogima ispuni ta vruća želja. Trebalo je putovati, u skupinama po pet do sedam, prema posebnim uputama i odredbama.

Upute su glasile: »Putem ništa govoriti. Kad dođete u to mjesto, treba sići i pod lozinkom se obratiti na takvog i takvog čovjeka, koji će čekati na odnosnom mjestu. On će vam dati daljnje upute i sve što je potrebno za dalnji put. Među sobom čim manje govoriti hrvatski, a ako tko putem pita kuda idete, odgovorite da se vraćate u domovinu. Pazite na svakoga tkogod vam se približi. Doušnici će vas pratiti na svakom koraku i nastojat će saznati kuda putujete. Stoga, kad se približuje i nadziratelj putnih karata ili putnica, nastojte da u taj čas ne bude nitko u blizini, jer bi nadziratelj mogao postaviti kakvo pitanje, iz kojeg bi doušnik mogao saznati ili naslutiti kuda putujete. Kad stignete na odnosnu postaju, morate opet promijeniti vlak. Pazite vrlo dobro, jer je tamo blizu »jugoslavenska« granica i morate pitati i izabrati taj i taj vlak, koji stoji na tom i tom kolosjeku. S obzirom na to da ne poznajete jezik zemlje u koju putujete, ne upuštajte se ni s kim u razgovor, već nastojte naći posebni odjel u vagonu i poduzeti sve moguće da se nitko nema razloga upustiti s vama u razgovor. Doći ćete tako u . . . . . gdje će vas dočekati opet povjerenik, na kojeg će vas onaj prvi uputiti. Taj će vas uputiti dalje.«

Upute se nastavljaju, ustaše ih dobro pročitaju i proučavaju tako dugo, dok ih ne upamte. Zatim kreću na put, neprimjetno, da često puta ni najbliži drugovi ne znaju za njihov odlazak. Zakon ustaštva, zakon revolucije, jači je od prijateljstva i drugarstva.

Ustaše putuju i drže se točno uputa. Često put je to bilo teško, jer doušnika se je našlo svagdje, a našlo se je i drugih znatiželjnih ljudi, koji su u vlaku još znatiželjniji i još brbljaviji i koji moraju naći nekoga s kim će razgovarati. Ipak, naši su ustaše svladali sve poteškoće i gotovo svi, osim nekih pojedinaca, poslije 9. listopada 1934., došli su sretno u logor.

Posve je razumljiva tajnost toga putovanja, tajnost koja je išla tako daleko, da ni sami nisu znali kuda idu, već bi putovali od povjerenika do povjerenika, koji bi ih uvijek upućivao do dalnje postaje, dok ih posljednji povjerenik, koji je konačno znao gdje se nalazi logor, ne bi uputio ili u najviše slučajeva odpratio do mjesta logorovanja.

I tako su prispjeli u logor. Doček, zagrljaj i poljubac s drugovima i suborcima, koji su imali sreću već prije stići u logor. Skupina za skupinom tako je dolazila i broj se je

ustaša vojnika iz tjedna u tjedan povećavao, broj se je hrabrih boraca množio. Svaki od njih sa strepnjom je očekivao dan, kada će Poglavnik doći u logor, da ga po prvi put u životu uzmogne vidjeti. A kad ga je ugledao, srce mu je zaigralo, zjenice bi se zasjajile, često puta i čitavo bi tijelo zadrhtalo od neke radosti i poštovanja.

Poglavnik bi svaki put htio viditi novake i s njima izmijeniti par drugarskih ustaških riječi. Prvi dodir, prvi pogled, prvi susret već je u svakoga ulio jedan veliki osjećaj povjerenja i poštovanja.

Sva težina života u logorima (misli se ovdje ne na hranu i postelju, ne na vježbe i ustaški odgojni red, već na težinu duševne strane toga života, jer s dolaskom u ustaški logor čovjek je zbog potrebe tajnog revolucionarnog života prestao pripadati sebi i obitelji do časa konačne pobjede), nije mogla ustaše odvratiti od borbe ili ih skrenuti na stramputicu.

Ustaška obitelj

Tko je jednom zagrizao u ustaški krušac, taj se ga više nije mogao ni htio odreći, on je postao novim članom velike ustaške obitelji, kojoj je na čelu stajao otac, često puta ustašama i više nego otac, Poglavnik. U logoru se je živjelo iz dana u dan, vježbajuć i vršeć svu drugu potrebnu službu jedne vojarne. I više nego vojarne, jer ustaše su bili vojnici, a uz to i ustaše, što znači nešto što je mnogo više. U tom radu, u toj stegi, u tim vježbama bio je Poglavnik uvijek primjerom. Primjerom u svakom času i u svakom pogledu, na svakom mjestu. On ih je odgajao, s njima vježbao, izrađivao osnove i nacrte za vježbe, tumačio im bit ustaštva i potrebu odlučne borbe, tumačio bi im slavnu hrvatsku prošlost, a po potrebi on bi ih i tješio, skrbio se u svakom pogledu za njih, a u slučajevima prestupaka stege, praštao bi. Nije to bio saobraćaj bahatog zapovjednika i vojnika, saobraćaj onog tko nemilosrdno zapovijeda i onog koji mora slušati. Bio je to saobraćaj druga, brata, oca, prijatelja, saobraćaj Poglavnika sa svojim ustašama, koje je on tako dobro razumio, duboko poštivao njihov rad i njihove žrtve, jer je i sam bio mali čovjek, radnik, jer je sam bio ustaša.

Poglavnik je svojim djelima, svojim primjerom, svojom odlučnom borbom i posebnim odgojem stvarao novog hrvatskog čovjeka, jednom riječi, stvarao hrvatskog ustašu. Odredbe, propisi, članci i knjige, zatim njegova živa riječ, a najviše primjer u radu i borbi, stvaraju kod ustaša ugled vođe, ugled Poglavnika, u koga neizmjerno i bezuvjetno vjeruju, vjeruju jer ga cijene, jer ga štuju, jer ga neizmjerno vole. I što on kaže, to je svetinja, to je istina. U njem su oni gledali jedinoga vođu, jedinoga spasitelja Hrvatske, jedinoga uskrisitelja Nezavisne Države Hrvatske. Uspostava države postaje putokaz, vjera, program, životni cilj svih ustaša. Nezavisna Država Hrvatska, bio je životni cilj Poglavnika i njegovih ustaša.

Godine su prolazile i logorski se je život nastavljao. Neka nitko ne misli, da je to bio tako jednostavan i lagodan život. Neka nitko ne misli, da bi to bili mogli izdržati kakvi mekušci, bezkičmenjaci, slavosrbi. To su mogli izdržati samo vojnici Poglavnika; Poglavnika, koji je i sam izdržao sve, pa i najteže časove emigrantskog života.

I dolazile su vijesti iz domovine i cijelog svijeta o snazi ustaške borbe, o slavnim djelima ustaških boraca. Dolazile su i vijesti o žrtvama, o mučenicima, kojih se je redao broj iz mjeseca u mjesec, iz godine u godinu. Stiskale bi se pesti, škripali bi zubi ustaških vojnika u logorima. Očekivalo se je iz dana u dan da dođe konačno taj najveći čas, čas odlučne i posljednje borbe, čas osvete. Možda je već nekome i dodijao taj vječni vojnički logorski život. Možda je u slabim časovima pomišljao, da je borba uzaludna, da je čitav taj život pun samozataje, pun samoprijegora, pun stege, također uzaludan. Jer, prilike su se često tako razvijale, da bi mnogi slabić bio morao klonuti. Ipak, ustaše, pravi ustaše nisu klonuli. Čim bi se opet Poglavnik među njima pojavio, čim bi im par riječi progovorio, čim bi ponovio u svojim riječima istaknuo svoju veliku i vječnu vjeru, onda bi opet svaki ustaša zaboravio na one grijesne slabićke misli. Opet je bio na mjestu. Kad može biti na mjestu Poglavnik, kad on vjeruje i nastavlja borbu, onda je dužnost i ustaša, da uzdrže.

Tako je odgojan ustaša koji vjeruje, koji ne razmišlja o mogućnostima i nemogućnostima, koji sluša, koji nastavlja borbu, koji ne mudrijaši, koji je posve uvjeren i siguran da pobjeda mora doći. Tokom godina stvara se tako

iz tih idealnih mladića i najprije sljedbenika, jedna nepobjediva i ničim slomljiva četa strašnih boraca, koji su već gotovo sve svoje žrtvovali, a koji su spremni žrtvovati i ono, što im je još preostalo, a to je goli život. Pobjeda ili smrt. Raditi i boriti se do postignuća jedinoga cilja ili u toj borbi izginuti, nestati. Svejedno kada, ali doći će ustaški čas.

Ustaška djelatnost u domovini — podticaj ustašama u tuđini

Od vremena do vremena mijenjalo bi se mjesto logorovanja. Doušnici beogradske vlade neumorno su njušili i često nanjušili. Jer, koliko god bi se bilo živjelo u najvećoj tajnosti, ipak se nije moglo na dulje vrijeme sakriti logor i ljude, tim više što je broj ustaša iz dana u dan rasao. Nakon svakog takvog otkrića logora po kojem beogradskom njuškalu ili agentu engleske i francuske tajne službe, Beograd se je odmah spremao na »diplomatske korake«: nu dotle bi već za otkriće saznao i Poglavnik. Tokom noći, kad je sve spavalo, ustaša je jednostavno nestalo, i sutradan ih na opću žalost pučanstva više nije bilo. Tako je to išlo od Bovegna do Borgo Val di Tara, odatle do Bardia, pa dalje Arezzo, Oliveto, pa konačno u San Demetrio nei Vestini u pokrajini Aquila, a konačno Lipari, Calabria, Sardegna.

U teškom životu, u tom očekivanju, ustašama je bila velika utjeha odlučna borba, koju su već provodili ustaše u domovini. Na najstrašniji pritisak vlasti, dolazio je još strašniji ustaški odgovor. Lete u zrak mostovi i vojarne, padaju oružnici, padaju izdajice, padaju ministri. Raspršuje se slet Jugosokola u Zagrebu, bježe iz Zagreba izaslanici »Male Antante«, koji su u Zagrebu htjeli vijećati, drma se zgrada zagrebačkog redarstva, sudbenog stola. Na sve strane pršte ustaške paklenke i odgovaraju na sve veća nasilja diktature. Srce se ustaško steže nad smrću velikog ustaše Stipe Javora. Nu ono podrhtava od radosti, kad čuje za velebne manifestacije i demonstracije poslije sprovoda, kad saznaje, da su ustaški odjeli provalili u trgovine oružja i odnijeli sve što može poslužiti u ustaškoj borbi.

*

Još jednom steže se ustaško srce, stišće se ustaška pest. Pada jedna nova žrtva, ustaški krilnik Stevo Dulić, najbolji Poglavnikov časnik, kojeg su toliko put u logoru među sobom vidjeli. Nu to veliko i strpljivo ustaško srce zato tim više [illegible]

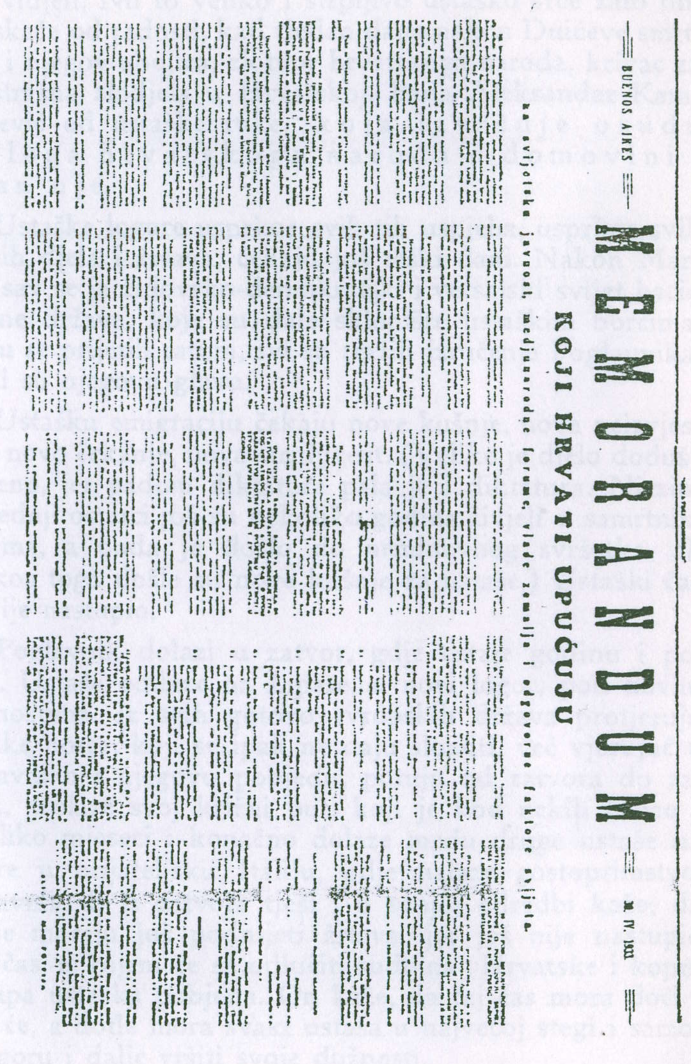

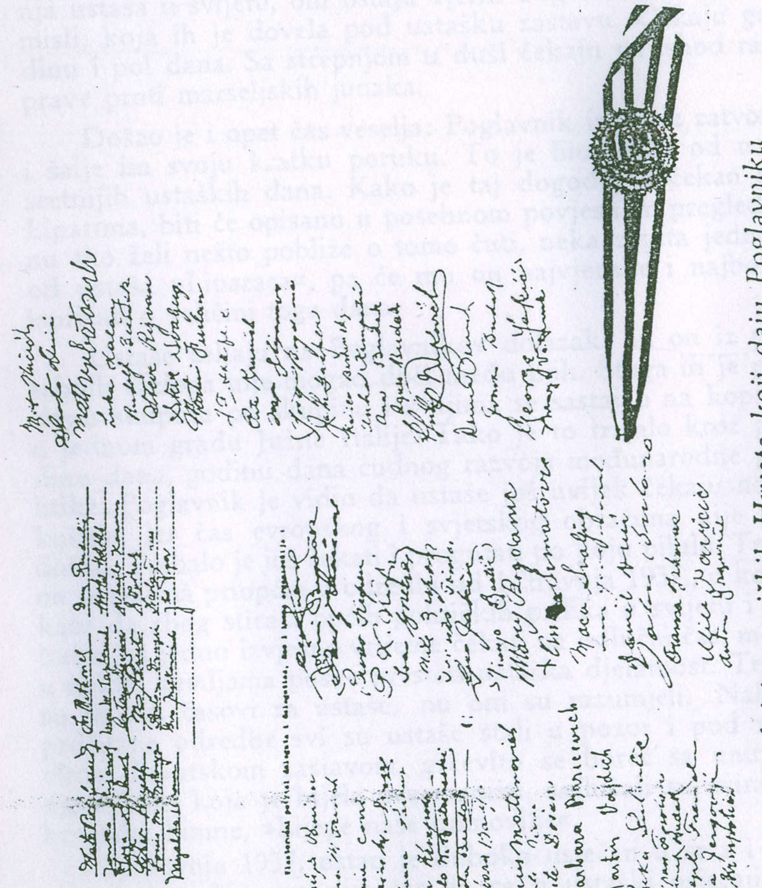

Podpisi američkih Hrvata koji daju Poglavniku punomoć, da ih zastupa u političkoj borbi

Još jednom steže se ustaško srce, stišće se ustaška pest. Pada jedna nova žrtva, ustaški krilnik Stevo Duić, najbolji Poglavnikov časnik, kojeg su toliko put u logoru među sobom vidjeli. Nu to veliko i strpljivo ustaško srce zato tim više skače od radosti, kad tjedan dana nakon Duićeve smrti pada njegov ubojica, zlotvor hrvatskoga naroda, krivac za sva strašna zlodjela u Hrvatskoj. Pada Aleksandar Karađorđević od ustaške ruke, k o j a i z v r š u j e o s u d u c i j e l o g a h r v a t s k o g a n a r o d a u d o m o v i n i i i z v a n n j e.

Ustaške logore usprkos svih tih uspjeha, usprkos svih slavnih djela i žrtava, čekaju još teški dani. Nakon Marselja sav se je židovsko-demokratski i versajski svijet bacio na one države, koje su dale sklonište ustaškim borcima. Svi su se prijetili ratom, svi su tražili izručenje Poglavnika, tražili su njegovu glavu.

Ustašku emigraciju čekaju nove kušnje, nova neizvjesnost, novo čekanje, nova strpljivost. (Veliko je djelo doduše izvršeno, jer padom diktatora pala je i diktatura. Njezini posljednji ostatci još su nekoliko godina živjeli u samrtnim trzajima, a onda je došlo do neminovnog svršetka, ali usprkos toga došle su nove kušnje za ustaše.) Ustaški čas još nije nastupio.

Poglavnik dolazi u zatvor, gdje ostaje godinu i pol dana. Ustaše odilaze na Lipare, u novi logor, pod novim okolnostima. Iz svih gotovo evropskih država protjeruju ustaške borce, koji se ipak ne daju slomiti, već vjerujuć u Poglavnika i njegovu pobjedu, putuju od zatvora do zatvora, prolaze svoj križni put, koji je kod nekih trajao i nekoliko mjeseci i konačno dolaze među druge ustaše na Lipare u prijateljsku Italiju, gdje nalaze gostoprimstvo. Poglavnik ih iz zatvora tješi i u svojoj odredbi kaže, da ustaše moraju još podnijeti žrtava, jer još nije nastupio onaj čas, u kojem će se odlučiti sudbina Hrvatske i kojim nastupa ustaška pobjeda. On kaže, da taj čas mora doći i doći će, a dotle mora svaki ustaša u najvećoj stegi i samoprijegoru i dalje vršiti svoje dužnosti.

Ustaška vjera

Ustaše vjeruju i čekaju. Pod najtežim duševnim okolnostima, bez Poglavnika i njegovih izravnih zapovijedi, pod dojmom strahovitih nasilja u domovini i općeg progananja ustaša u svijetu, oni ostaju vjerni Poglavniku i velikoj misli, koja ih je dovela pod ustašku zastavu. Čekaju godinu i pol dana. Sa strepnjom u duši čekaju na ishod rasprave proti marseljskih junaka.

Došao je i opet čas veselja: Poglavnik izlazi iz zatvora i šalje im svoju kratku poruku. To je bio jedan od najsretnijih ustaških dana. Kako je taj događaj dočekan na Liparima, biti će opisano u posebnom povjesnom pregledu, nu tko želi nešto pobliže o tome čuti, neka zapita jednog od ustaša »Liparaca«, pa će mu on najvjernije i najbolje ispričati o veličini toga dana.

Ustaše čekaju na Poglavnikov dolazak, nu on iz posebnih razloga nije mogao doći među njih. Stoga ih je pozivao skupinu po skupinu i s njima se sastajao na kopnu, u jednom gradu Južne Italije. Tako je to trajalo kroz godinu dana, godinu dana čudnog razvoja međunarodne politike. Poglavnik je vidio da ustaše još uvijek čekaju nove kušnje, jer čas evropskog i svjetskog obračuna nije još došao. Trebalo je još čekati i progutati po koju pilulu. To je on ustašama priopćio u odredbi od 1. travnja 1937., u kojoj kaže da zbog sticaja općih političkih prilika u svijetu i jer treba još jedno izvjesno vrijeme čekati na odlučni čas, mora u nekim zemljama posve prestati ustaška djelatnost. Teški su to bili časovi za ustaše, nu oni su razumjeli. Nakon pročitane odredbe svi su ustaše stali u pozor i pod razvitom hrvatskom zastavom, grčevito se boreć sa unutarnjom boli, koja je htjela sve razoriti, saslušali su sviranje hrvatske himne, »Lijepe naše domovine«.

1. travnja 1937. ostao je duboko usječan u srca i pamet ustaša. Nu ovo nije čas da se ti ustaški osjećaji, ta ustaška bol opisuje. Trebalo je izdržati još pune četiri godine i ustaše su — osim nekolikolicine otpadnika, u svemu njih petnajest — muški i neustrašivo izdržali ovo razdoblje »velike ustaške šutnje«. I o tom razdoblju povijest će reći svoju, pa će se tek onda vidjeti veličina ustaštva, ustaške vjere i pouzdanja.

Zadovoljština

Ustaše su dobro upamtili riječi iz Poglavnikove poruke, koja im je pročitana prigodom obustave djelatnosti. Tamo je Poglavnik rekao, da će u najskorije vrijeme doći do svjetskog obračuna i da će s tim obračunom doći i do hrvatsko-srbskog obračuna i do potpune ustaške pobjede.

Zaista, nakon dvije godine otpočeo je taj obračun. Pitanje Austrije, pitanje Češke, pitanje Poljske, sve se to riješava onako, kako je Poglavnik predvidio i njima poručio. Ustaše iz dana u dan čekaju i trpe, vjeruju i spremaju se. Dolazi i do obračuna sa zapadnim velesilama, koje su uzročnik svega zla u Evropi i krive za strašno stanje u Hrvatskoj, krivci za tolike patnje ustaša. Sad je već svaki ustaša znao, da će u najskorije vrijeme doći na red i zmijsko leglo u Beogradu, da će doći do ustaškog obračuna sa Srbijom i izdajicama hrvatskoga naroda. Nije se više spavalo, nitko od ustaša nije više mirovao. Bili oni na Liparima, Kalabriji, Sardegni, Njemačkoj ili Madžarskoj ili ne znam u kojoj evropskoj ili prekooceanskoj državi, svi su jednako mislili, svi su jednako predosjećali. Buduć pak da je Poglavnik već tokom godine 1940. s njima uspostavio pismeni dodir, ustaše su bili još više sigurni, da će tokom dojdućih mjeseci biti ponovno pozvani pod zastavu. Prigodom božićnih čestitaka Poglavniku, pred Božić 1940., gotovo svi ustaše to u svojim dopisima, svojim čestitkama naglašuju i tvrde.

Došli su burni dani u mjesecu ožujku 1941.. Neprijatelji nove Evrope, koja je na pomolu, nastoje zapaliti i na Balkanu, nastoje uvući u rat i Jugoslaviju, kako im je to Beograd prije obećao. Na red je došao i Beograd da se odluči. Trebalo je skinuti masku, jer podvale, uvjeravanja o prijateljstvu, više nisu imale nikakvu vrijednost. Sile Osi imale su točne podatke o spremanju Srbije za rat; znale su, kao što je znao i Poglavnik, da su sve beogradske pripreme bile određene za 15. travnja, kada bi srbska vojska morala podmuklo iza leđa navaliti na Njemačku i Italiju i tako omogućiti Englezima da stvore u Evropi još jedno bojište. Međutim, ni osovinske sile nisu bile nepripravne, jer su vrlo dobro znale za engleske namjere.

Hrvatski ustaše u logorima dobili su 1. travnja 1941. najveću zadovojštinu za 1. travnja 1937. Točno nakon četiri godine, točno na isti dan, kada je pred četiri godine Poglavnik izdao onu odredbu, kojom se obustavlja ustaška djelatnost na području Italije, na taj dan 1941. izdaje Poglavnik drugu odredbu, kojom ponovno ustaše poziva ne samo na ustašku djelatnost, već i pod oružje, u konačnu borbu proti tuđinskim nasilnicima i zločincima.

To su bili časovi, koje ničije pero ni riječi nikada ne će moći opisati ni izreći.

Punih devet godina izdržali su ustaše u vojničkom logorskom životu, a najveća nagrada za tu izdržljivost bio je taj Poglavnikov poziv pod oružje.

Punih devet godina ustaše su vjerovali Poglavniku. Vjerovali su usprkos toga, što su im neprijatelji Hrvatske i hrvatski izdajice neprestano trubili da im je sve uzalud.

Ustaša pobjednik!

Svaki čitatelj neka se malo zamisli u veličinu toga časa! Jer ipak nije mala stvar, kad netko nakon devetgodišnje borbe, čiji je ishod često puta izgledao na oko sumnjiv, dođe do osvjedočenja, da je imao pravo i da je pobijedio zato, jer je izdržao! A izdržali su zato, jer su vjerovali, beskrajno vjerovali. Vjerovali su onome, kojem se je moglo vjerovati, vjerovali su Poglavniku!

Brzojavi su išli na sve strane. Gotovo u isti čas, na svim mogućim stranama Italije i talijanskih otoka, ustaše su primili radosnu vijest, da moraju odmah spremiti sve svoje stvari i biti svakog časa spremni na put, jer da ih zove njihov Poglavnik!

Ovdje bi već čovjek morao biti romanopisac, morao bi biti bogom nadaren pjesnik, ako bi htio opisati te časove. Međutim, ni prostor to ne dopušta. Također ni misli. Misli lete brzo, kao što su brzo jurile misli ustaša onoga dana, kad su sa svih strana putovali u Sjevernu Italiju, u grad Pistoia, gdje su se u vrlo kratko vrijeme našli svi na okupu, gdje su već prvih dana dolaska slušali Poglavnikov glas na krugovalnoj postaji Glavnog Ustaškog Stana, glas svoga Poglavnika, koji najavljuje da je kucnuo odlučan čas oslobođenja i uspostave Nezavisne Države Hrvatske.

Dne 10. travnja opet su ga vidjeli među sobom. Nije bilo ni jednog među njima, kome se u taj čas nije caklila suza u oku. Nije bilo ni jednog, koji ne bi bio svoga Poglavnika promatrao s najvećom ljubavlju, može se reći s najvećom pobožnošću. Iz njegovih su usta čuli, da su ovo najodlučniji časovi Hrvatske, čuli su od njega, da će za nekoliko sati u Zagrebu nastupiti velik događaj.

Taj velik događaj bilo je proglašenje Nezavisne Države Hrvatske, koji je uslijedio 10. travnja poslije podne, kad su već njemačke snage potpunoma skršile pokušaj srbijanskog odpora na sjevernoj granici i kad su ustaške postrojbe već preuzele vlast u Hrvatskoj.

Povratak

Krenulo se je na put prema granici. Četa mala ali dosta od samo po izbor junaka. Bili su to oni, koji su prvi među prvima pohrlili pod ustašku zastavu, bili su to oni, koji su do posljednjeg časa izdržali! Kroz punih devet teških godina oni su živjeli u ustaškim logorima. Kroz devet godina gotovo uvijek morali su tajiti svoje ime i svoju narodnost. Sada su opet Hrvati, sada mogu pred licem cijeloga svijeta, pa i u brk beogradskim silnicima poviknuti: »Jest, mi smo Hrvati, mi smo ustaše!«

Još jednoč stajali su u ustaškoj vojnoj postrojbi i u stavu pozora, vitki i uspravni poput kipova, slušali glas svoga Poglavnika, koji im je navjestio, da će noćas preći granicu i opet, nakon tolikih godina stupiti na sveto tlo oslobođene domovine. Još jednom, po posljednji put u tuđini, čuo se je njihov snažni »Spremni!«, a onda je došla granica.

U četiri sata u jutro ustaški su borci iz tuđine opet bili na hrvatskom tlu. Došli su kao pobjednici. U tim svetim časovima caklila im se je suza u očima, a njihova srca snažno su kucala. Sve je toga časa bilo zaboravljeno: kažem sve ono, što su kroz dugi niz godina morali podnijeti u ustaškoj stegi, provodeć ustaški život. Jedno jedino nisu zaboravili: sve rane, koje je mrski tuđinac zadao hrvatskome narodu i Hrvatskoj. To ustaša ne može, ne će i ne smije zaboraviti.

II

POGLAVNIKOVE PORUKE I ODREDBE UOČI USTANKA

Povjesne poruke Poglavnika domovini i ustašama u tuđini

Događaji, koji su se počeli vidljivo razvijati tek početkom travnja 1941., Poglavniku su bili poznati već davno prije. Šta više, kao i u svim drugim prilikama, Poglavnik ih je točno bio davno prije predvidio. Stoga je i poduzeo još u jeseni i tokom zime godine 1940. sve što je potrebno, da u dani čas ratnoga obračuna i ustaškoga ustanka u Hrvatskoj, bude sve na svome mjestu i da ustaška djelatnost pođe pravim putem.

Od jeseni god. 1940. Poglavnik je u trajnom dodiru s pouzdanicima u domovini. Vijesti dolaze redovito raznim putem u Glavni Ustaški Stan, od kud također redovito odlaze u domovinu razne zapovijedi i upute za konačni čas djelatnosti. Osim toga, Poglavnik je svoje poruke u domovinu slao i putem posebnih glasnika, koji su svako malo vremena dolazili iz Hrvatske.

Da se dobije barem približna slika iz tih odlučnih dana, potrebno je u ovoj knjizi donijeti nekoliko povijesnih odredaba i uputa, koje je Poglavnik kroz nekoliko mjeseci prije ustanka raznim putevima slao u domovinu i prema kojima se je u času ustanka sve točno u domovini razvilo.

Rujan 1940.:

Za svaki slučaj budite spremni!

Već u mjesecu kolovozu i rujnu 1940. političko je stanje na jugoistoku Europe bilo vrlo napeto. Moglo je svaki čas doći (a sami su Srbi predvidjali za polovicu mjeseca rujna), do težih zapletaja i jačih događaja. Poglavnik je već onda bio spreman i tokom mjeseca kolovoza i rujna šalje slijedeće poruke u domovinu:

Prvi brzojav poslan iz T. za svaki slučaj, da ne bude pušten glas. Neka E. odmah putuje ili neka pošalje nekog drugog.

Ako K. ne misli doći van, neka se dobro skloni negdje u blizini granice, jer u posljednji čas to možda ne će uspjeti.

M. M. također mogu doći van ili neka se dobro sklone već početkom rujna.

Treba sve pripremiti za slučaj srbijanskog odpora, da im se u zaleđu onemogući saobraćaj i svaka veza sa glavnom vojskom.

Naši zrakoplovci, koji se žele pridružiti, neka bez brige krenu već dogovorenim pravcem i neka usput izvrše već primljene zadaće, u koliko će biti potrebno.

Javiti najžurnije još i dalnja mjesta, gdje se može dostaviti potrebne stvari.

Ustaškim putem biti će dostavljeno — u slučaju potrebe — izvjestan broj krugovalnika za primanje i davanje. Naknadno ćemo javiti val i sat davanja naših tajnih vijesti.

Treba pod svaku cijenu svagdje spriječiti rušenje mostova : odvlačenja oružja te streljiva. Javiti odmah sva minirana mjesta i mogućnosti uklanjanja mina.

Polazna im je točka kriva . . .

U jeseni 1940. ipak još nije došlo do obračuna. Nu već u listopadu su se vidjele nakane Engleske, da u rano proljeće izazove rat na Balkanu, u čem bi joj imali poslužiti Beograd i Atena. Neprijatelji su tu kratku odgodu obračuna pokušali na svaki način iskoristiti u svoju svrhu, a napose izazvati u ustaškim redovima neraspoloženje i malodušnost. Poglavnik istodobno poručuje u domovinu:

Dopis upućen drugim putem P-u, nije još stigao.

Uzbudljive vijesti u pogledu postupka s P. su naravski posve izmišljene i šire se razumljivom namjerom.

Neprijatelji izrabljuju časoviti zastoj pa vrše progone, e da bi zastrašili naše redove i da bi stvorili stanje malo-

dušja. To je posve razumljivo, nu polazna im je točka kriva, jer stanje nije onakvo u pogledu nas, kakvim si ga oni zamišljaju.

U skoro vrijeme predstoje veliki događaji na Balkanu. Dolaze kao uvod u ono, što neminovno mora doći, što je nama već od prije poznato, a o čem je i kući već potanje javljeno. Sve ono što se s neprijateljske strane promičbeno napuhuje, bez ikakve je stvarne podloge i samo je u pitanju godišnje doba. Čim nastane pogodno vrijeme, ti će događaji neminovno morati nastupiti. U okviru tih događaja, koje će židovi i Engleska uz pomoć Beograda izazvati, biti će i naša stvar riješena onako, kako si zamišljamo i za što se borimo.

Povjesno pravo, životni prostor i društvovni nazor na život

Poglavnik 31. listopada 1940. šalje putem glasnika slijedeće poruke :

Razumijem potrebu, da se objelodani iz nutarnjih razloga jedan proglas na narod. Nu bezuvjetno je potrebno da se s objelodanjenjem toga proglasa pričeka iz vanjskih razloga. Politički položaj nije ni sada za nas nepovoljan, nu u najskorije će vrijeme biti mnogo povoljniji.

Proglas na narod ne smije ostati mrtvo slovo, već iza njega moraju slijediti i odlučna djela, što ovaj čas još ne može uslijediti.

Inače u pogledu proglasa i našeg nastupanja uopće, moraju doći do izražaja: povijesno državno pravo, životni prostor, te geopolitički, gospodarski i novi društvovni nazor na život.

Proglas ne smije imati izbornog značaja, a napose se ne smije podkrasti ni jedna povijesna neistina. Mora se istaknuti povijesnu nit borbe na temelju hrvatskog državnog prava, koje nema ništa zajedničkog sa današnjim predstavnicima tako zvanog demokratskog sustava, a koje nije ništa drugo već služenje probitcima židovskog slobodnozidarsko-plutokratskog svijeta.

U proglasu se ne smije nastupiti polemički ni stranački, jer u ovim vremenima proglas, na koji stave potpise stotine

najboljih hrvatskih boraca iz cijele Hrvatske, mora imati načelno i općehrvatsko značenje, jer je i naš Ustaški pokret općehrvatski i načelni, koji pred svjetsku javnost nastupa toga časa kao predstavnik cijeloga naroda.

15. studena 1940.:

Dvije glavne zadaće Ustaškoga pokreta

Mjesec studeni 1940. Već je svakom postajalo jasno, da će Engleska sa svojim prijvescima već u proljeće izazvati ratnu djelatnost na Balkanu. Pouzdanici Ustaškoga pokreta u domovini htjeli su imati za taj slučaj točne upute i naloge Poglavnika, pa su stoga poslali posebnog glasnika u Glavni Ustaški Stan, po kojem je Poglavnik dne 15. studena poručio slijedeće:

1) Tako zvani zastoj u ustaškom radu od god. 1937. do konca 1940. bio je iziskivan posebnim razvojem prilika u Europi, napose pak zbog toga, što onda još nije bio nastupio pravi čas za rješavanje političkih i narodnosnih pitanja na jugoistoku Europe.

2) Ustaška borba imala je dvije zadaće: spasiti hrvatsku narodnost i uspostaviti Nezavisnu Državu Hrvatsku. Rušenjem diktature izvršili smo prvu zadaću, to jest spasili smo hrvatsku narodnost, koju je Aleksandar Karađorđević kao predstavnik čaršije sa diktaturom htio bezobzirno uništiti. Danas nitko u svijetu ne može kazati, da Hrvata nema, jer su to morali nakon pada diktature priznati i odgovorni srbijanski političari.

Srbstvo, slušajući Pribičevića i ostale »stručnjake«, vjerujuć u tobožnje »tamburaštvo« Hrvata, gorko se je razočaralo, jer je naišlo na ponovno probuđeno i rasplamsalo staro hrvatsko junaštvo, koje je najzad pobijedilo, te prisililo neprijatelje već prije ustanka na djelomičnu predaju.

Sada dolazi drugi dio: državno oslobođenje, koje će također, uz pomoć saveznika, Ustaški pokret đoskora izvojevati.

Neka se kod kuće ne zabrinjuju što stvar teče polagano ili što u svjetskom novinstvu ne naiđu na članke o

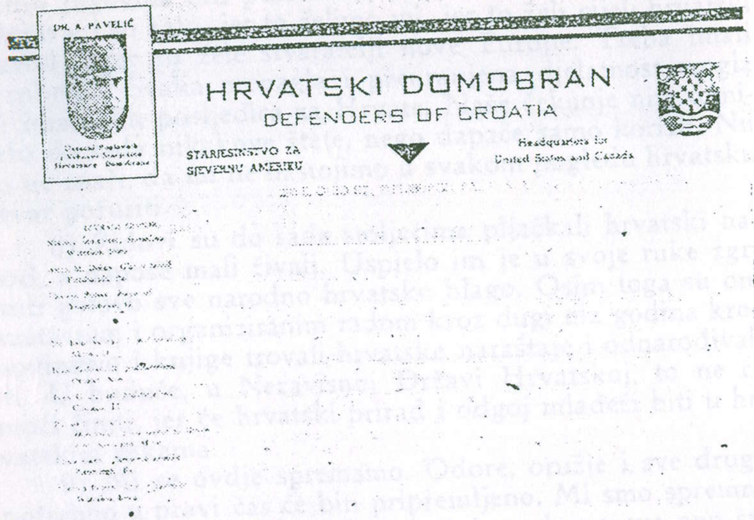

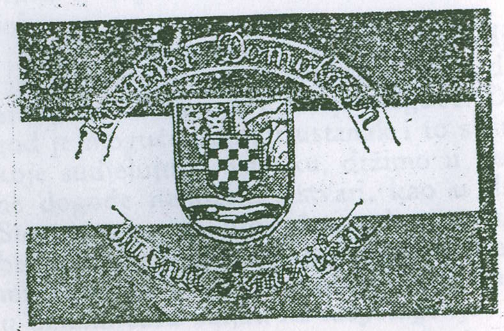

hrvatskom pitanju. Sve će doći u pravom času. Mi sa naše strane nastojimo i poduzimljemo sve, da se stvar požuri, nu ne ovisi samo o nama.

3) Stvaranje države Hrvatske, stvar je samo provedbe. Ima međutim svoje posebno važno pitanje, to jest stvar Bosne i Hercegovine. Do sada su neprijatelji Hrvatske u svijetu prikazivali da se Hrvatska sastoji samo od nekoliko županija, a o Bosni su govorili kao o nekoj posebnoj zemlji. Međutim je Bosna od vajkada dio hrvatske zemlje, ona je čak i središte hrvatske države, i ona će, zajedno s Hercegovinom, doći u sklop Nezavisne Države Hrvatske. Riječ »Bosanci« je donešena tuđa riječ, dok je ispravna riječ »Bošnjaci«.

4) Hrvatska će biti ustaška država. Nu u toj uspostavljenoj državi Hrvatskoj, ne će se moći živjeti samo od ustaške slave. Isto tako, kao što se ne može živjeti ni od slave velikih hrvatskih ljudi i učitelja, Starčevića i Radića.

U uštaškoj će se Hrvatskoj živjeti od rada i čitav državni život morat će se temeljiti na radu. Morat će se zaposliti svakoga, a narodu treba dati željeznica, cesta i pružiti malom čovjeku sve društvovne i zdravstvene preduvjete za život.

5) Društvovni život i poredak, koji sada postoji, mora prestati. Uvesti će se novi poredak, koji najviše odgovara hrvatskom narodu, a to je poredak rada, reda, dužnosti i odgovornosti. Poredak pravde i života za svakoga koji radi.

Kod nas se danas u glavnome jede, pijančuje i zabavlja, a gotovo ništa se ne radi. Sve to mora prestati, a tuđinske klice poslijeratnoga odgoja bit će nemilosrdno uništene. I pitanje učilišta (škola) bit će postavljeno na posve nove i zdrave temelje.

Ono novinstvo i tisak, što je do sada kvarilo hrvatska pokoljenja i odnarođivalo ih, bit će zabranjeno i uništeno. I na tom polju će Ustaški pokret donijeti ozdravljenje.

6) Ako bi se buduća državna vlada Hrvatske htjela u Zagrebu baviti samo zagrebačkim mjesnim prilikama, zapostavilo bi se opće potrebe hrvatskih krajeva. Stoga će se urediti tako, da hrvatska državna vlada imade jasni pogled na opće potrebe naroda i države, a pitanje mjesnih zagrebačkih potreba treba prepustiti mjesnim zagrebačkim vlastima.

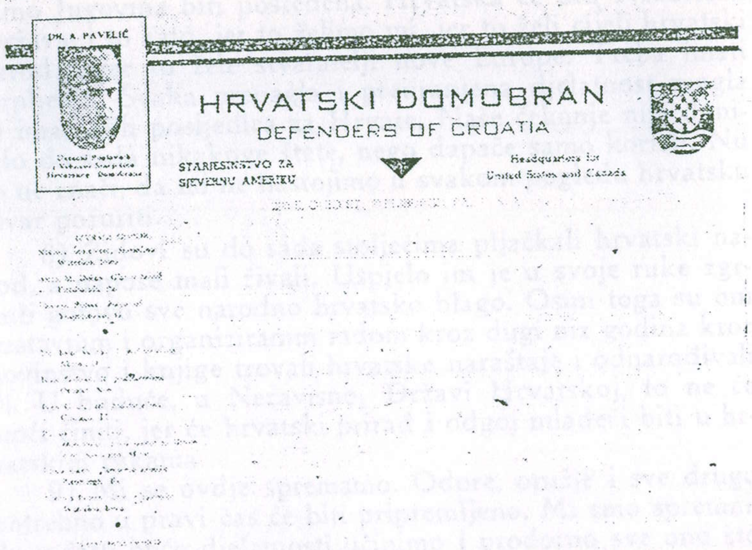

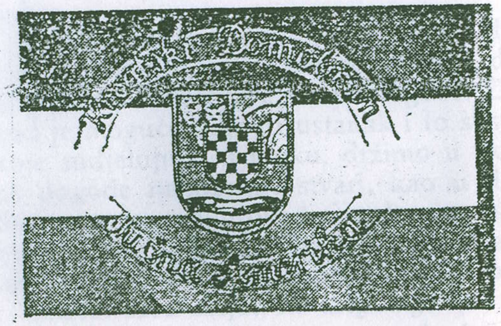

hrvatskom pitanju. Sve će doći u pravom času. Mi sa naše strane nastojimo i poduzimljemo sve, da se stvar požuri, nu ne ovisi samo o nama.

3) Stvaranje države Hrvatske, stvar je samo provedbe. Ima međutim svoje posebno važno pitanje, to jest stvar Bosne i Hercegovine. Do sada su neprijatelji Hrvatske u svijetu prikazivali da se Hrvatska sastoji samo od nekoliko županija, a o Bosni su govorili kao o nekoj posebnoj zemlji. Međutim je Bosna od vajkada dio hrvatske zemlje, ona je čak i središte hrvatske države, i ona će, zajedno s Hercegovinom, doći u sklop Nezavisne Države Hrvatske. Riječ »Bosanci« je donešena tuđa riječ, dok je ispravna riječ »Bošnjaci«.

4) Hrvatska će biti ustaška država. Nu u toj uspostavljenoj državi Hrvatskoj, ne će se moći živjeti samo od ustaške slave. Isto tako, kao što se ne može živjeti ni od slave velikih hrvatskih ljudi i učitelja, Starčevića i Radića.

U ustaškoj će se Hrvatskoj živjeti od rada i čitav državni život morat će se temeljiti na radu. Morat će se zaposliti svakoga, a narodu treba dati željeznica, cesta i pružiti malom čovjeku sve društvovne i zdravstvene preduvjete za život.

5) Društvovni život i poredak, koji sada postoji, mora prestati. Uvesti će se novi poredak, koji najviše odgovara hrvatskom narodu, a to je poredak rada, reda, dužnosti i odgovornosti. Poredak pravde i života za svakoga koji radi.

Kod nas se danas u glavnome jede, pijančuje i zabavlja, a gotovo ništa se ne radi. Sve to mora prestati, a tuđinske klice poslijeratnoga odgoja bit će nemilosrdno uništene. I pitanje učilišta (škola) bit će postavljeno na posve nove i zdrave temelje.

Ono novinstvo i tisak, što je do sada kvarilo hrvatska pokoljenja i odnarodivalo ih, bit će zabranjeno i uništeno. I na tom polju će Ustaški pokret donijeti ozdravljenje.

6) Ako bi se buduća državna vlada Hrvatske htjela u Zagrebu baviti samo zagrebačkim mjesnim prilikama, zapostavilo bi se opće potrebe hrvatskih krajeva. Stoga će se urediti tako, da hrvatska državna vlada imade jasni pogled na opće potrebe naroda i države, a pitanje mjesnih zagrebačkih potreba treba prepustiti mjesnim zagrebačkim vlastima.

7) Ne smije se nasjedati raznoj neprijateljskoj promičbi. Smiješno bi bilo misliti, da će u sveopćem preinačenju Europe i u rušenju nepravednog versajskog stanja, samo Jugovina biti pošteđena. Hrvatska će biti Nezavisna Država, i to zato, jer to želimo mi, jer to želi cijeli hrvatski narod, i jer to žele stvaratelji nove Europe. Treba imati strpljenja. Svaka prenagla i preuranjena djelatnost mogla bi imati zlih posljedica za Hrvate. Naše čekanje nije donijelo do sada nikakove štete, nego dapače samo koristi. Nu to ne znači, da mi ne nastojimo u svakom pogledu hrvatsku stvar požuriti.

8) Židovi su do sada stoljećima pljačkali hrvatski narod, a napose mali živalj. Uspjelo im je u svoje ruke zgrnuti gotovo sve narodno hrvatsko blago. Osim toga su oni sustavnim i organiziranim radom kroz dugi niz godina kroz novinstvo i knjige trovali hrvatske naraštaje i odnarođivali ih. U buduće, u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, to ne će moći činiti, jer će hrvatski prirad i odgoj mladeži biti u hrvatskim rukama.

9) Mi se ovdje spremamo. Odore, oružje i sve drugo potrebno u pravi čas će biti pripremljeno. Mi smo spremni, da u času opće djelatnosti učinimo i prodorno sve ono što će biti moguće.

10) Sa naše strane nipošto se ne smije ništa rušiti, osim u slučaju da bi jugovinska vojska pružila u kojem predjelu ozbiljniji odpor. U tom se slučaju može i mora svim sredstvima djelovati iza leđa neprijatelju. U protivnom slučaju naša je najveća dužnost sprječavati neprijatelju rušenje naprava i uopće oštećivanje narodnoga, napose seljačkoga dobra.

11) Naša suradnja u času opće djelatnosti, to jest u času ustanka, ležati će napose u tome, da i mi s naše strane prodorno učinimo sve što je moguće. Dužnost nam je gdje god je moguće dignuti ustanak i to sustavno, te da sve sile koje sudjeluju u ustanku, držimo u potrebnoj stezi, da se ne dogode nepoželjne stvari, kao u drugim revolucijama. Stoga ćemo sve provađati nakon svestranog razmišljanja, bez velikog mudrijašenja i visoke strategije, na čisto primitivnoj osnovici, a sve prema mogućnostima, koje će nam u danom času stajati na raspolaganju.

12) Što se tiče samog uređenja države i uprave, sva se ta pitanja temeljito proučavaju i vrše se pripreme na svim poljima, tako da će se već u prvi čas prema mogućnostima moći provesti sve što je najžurnije.

13) Svi čestiti Hrvati, svi ustaše nacionalisti, moraju u času ustanka zajednički surađivati na narodnom ustaškom poslu. Ne smije biti nikakvog razilaženja niti nikakvih osobnih trvenja. Svi se jednako moraju podvrši ustaškoj zapovijedi i ustaškoj stezi. Oživotvorenje Nezavisne Države Hrvatske, najviši je ideal, i kod toga moraju nestati sve one loše pojave naše prošlasti.

4. XII. 1940:

Poglavnik poručuje u domovinu:

Beograd se nalazi u škripcu

1) Umjesto traženoga članka šaljem Ustaška načela, pa se može donijeti u »Hrvatskoj pošti«. Šaljem nadalje ustaški ustav, koji se također može donijeti ili u »Pošti« ili u posebnoj knjižici.

2) Već mi je poznato i s druge strane, da Beograd nuđa neki novi sporazum i da bi želio čak i neke ustaške radnike upregnuti u svoja kola. Razumije se, da je ispravno stanovište samo ono: s Beogradom nikada i ni u kakvom obliku! Nama je jasno, da neprijatelj u stvari ne bi uveo nikakav »blaži režim«, već bi s time samo htio kompromitirati Ustaški pokret u svijetu, koji mu više ne vjeruje. Ako se tkogod zaista službeno obrati na naše u pogledu hrvatskih zahtjeva, neka se ga uputi na mjerodavno ustaško mjesto, pa će čuti naš hrvatski i ustaški odgovor.

3) Što se tiče naše djelatnosti, s obzirom na godišnje doba nezgodan je sada čas, za ikakvi veći podhvat. Doći će pravi i pogodni čas, a dotle se treba organizatorno pripremiti. Ništa vas ne smije smetati, a najmanje vijesti neprijateljskog novinstva. Sve će doći u pravi čas, kako sam već poručio. Ovdje se očekuje K. brat, da mogu tim putem poslati sve potrebne upute.

4) Danas već i drugi znadu, da će sile osi u danom času poduprjeti pravednu stvar uspostave Nezavisne Države Hrvatske. Možda će još koješta pokušati, nu hrvatsko poštenje, hrvatska odlučnost i hrvatsko shvaćanje za potrebe drugih, učiniti će, da će i svi drugi imati razumijevanje za našu stvar.

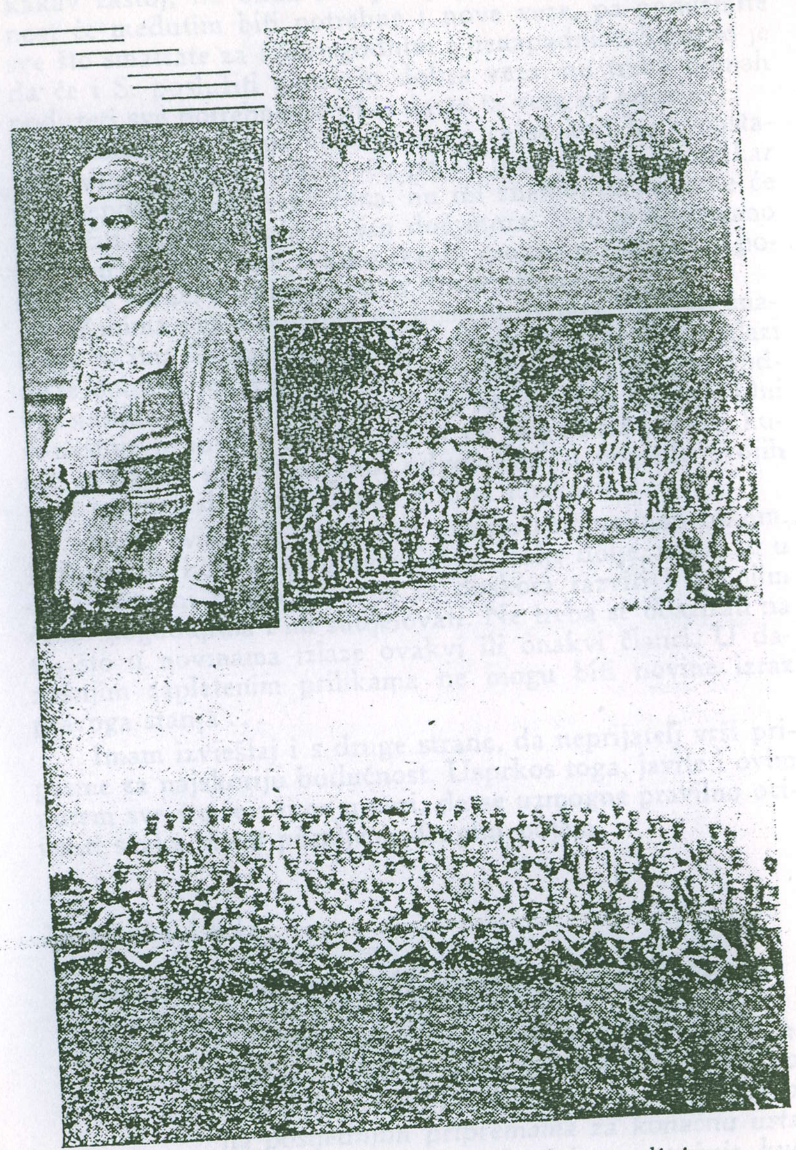

Povijesni razvoj ustaških logora u tuđini

2. veljače 1941:

S nikakvim progonima ne će uspjeti!

Povodom strahovitih progona nad hrvatskim ustaškim borcima u domovini Poglavnik putem postojećih veza šalje 2. veljače 1941. slijedeću poruku u Hrvatsku:

O progonima imam vijesti sa svih strana i vjerujem, da će se još i pojačati, jer su to zadnji trzaji neprijatelja, koji se već nalazi u posvemašnjoj krizi i čija se igra približuje zadnjem činu. Neprijatelji nisu ništa iz prošlosti naučili, to jest nisu uvidili, da ovakvi progoni ne mogu spriječiti događaje, koji ne ovise o njima. Ti se progoni mogu tumačiti samo sa dva gledišta: da beogradski vlastodršci žele steći zasluge pred Engleskom, kojoj će se potpunoma uteći, kao što su se utekli i neki njihovi saveznici, vjerujuć u konačnu pobjedu Engleske, koju međutim ne će dočekati. Drugo: za to upotrijebljuju odpadnike Šubašiće, koji te progone vrše, jer su svijesni, da u ni jednom slučaju zbog svojih dosadanjih zločina ne mogu računati na blagohotnost uskrsle Hrvatske.

Što se tiče odnosnoga memoranduma, kao i o svem onom o čem treba govoriti, treba ići uvijek iskreno sa našega stanovišta, kakvog zastupamo uvijek: uspostava Nezavisne Države Hrvatske na cjelokupnom narodnom i državnom području, kojoj ćemo dati uređenje onakovo, koje je u skladu s hrvatskim narodnim potrebama i hrvatskom narodnom osebujnošću, te u skladu novoga reda i družtvovnoga shvaćanja nove Europe.

21. veljače 1941:

Uspostaviti veze!

Na razne upite iz domovine, Poglavnik 21. veljače ugovorenim putem poručuje slijedeće:

Glede uspostave novih veza naravno da je potrebno učiniti sve što je moguće. Dosadanje veze još uvijek dobro

služe i vijesti dolaze redovito i točno. Tu i tamo nastane po kakav zastoj, nu onda se opet popravi. Za skoru budućnost će međutim biti potrebne i nove veze, pa poduzmite sve što smatrate za sada zgodnim i nenapadnim. Sigurno je da će i S. poslužiti kao vrlo dobra veza, nu treba odmah poduzeti sve potrebne korake, da se ta veza ne odkrije.

Kako se iz svega vidi, progoni će se kod kuće nastaviti. Vile im dolaze pred oči, pa se brane svim, pa makar i najnepodesnijim sredstvima, nu mi znamo, da time ne će spriječiti ono što dolazi i što doć mora. Već je opetovano javljeno, da se skloni svatko tko bi mogao u zadnji čas poslužiti s jedne, a biti ugrožen s druge strane.

Zanima vas s obzirom na posjetu dvojice i kakvo značenje to ima. Nikakvo! Za njih iz toga posjeta ne proizlazi ništa dobrog, jer je očito, da je to poslijednji očajnički podvig nasilnika, koji se žele pod bilo koju cijenu održati. Oni si nastoje produljiti život, stvarat će stoga krizu vlade, kušat će na taj način zategnut odgovorom u pogledu svojih veza sa englesko-židovskim i ratnim huškačima.

Javite svima da će sve ići svojim neminovnim tokom. I događaji, koji se odigravaju tamo dalje dolje, uvod su u onaj konačni posao, koji će se doskora razviti i u kojim ćemo događajima i mi sudjelovati. Ne treba se obazirati na to, što u novinama izlaze ovakvi ili onakvi članci. U današnjim zapletenim prilikama ne mogu biti novine izraz pravoga stanja . . .

Imam izvještaj i s druge strane, da neprijatelj vrši pripreme za najskoriju budućnost. Usprkos toga, javite i ovim putem sve što je s time u vezi, da se uzmogne pravilno ocijeniti svaka vijest primljena drugim putem.

14. ožujka 1941:

Naša će stvar biti povoljno riješena

Ožujak je već mjesec ratnoga vrtloga na Balkanu. Već se točno odrazuju skori sudbonosni događaji. Poglavnik već marljivo radi na posljednjim pripremama za konačnu ustašku djelatnost, te u tom času poručuje kući slijedeće:

1) Ne vjerujte, da se tobože nekim našim ne će ništa dogoditi. To je nova igra neprijatelja. Sve ovisi o tome, da li će neprijatelj imati vremena i da li će svi naši pametno u odlučnim časovima nastupiti. Preporuča se stoga i odnosnima, da se pravodobno maknu tamo, od kud će moći u danom času najsigurnije sudjelovati u djelatnosti.

2) Naša je stvar već riješena u najboljem smislu. Biti će država u cijelom opsegu i s potpunim vrhovništvom do krajnjih istočnih granica.

Kao što se vidi, Jugoslavija nije ostala po strani, iako su neki od njih u zadnji čas pokušavali spasiti što se dade. Doći će njezina kapitulacija u potpunom smislu riječi, a na našu korist. Radi toga ni diplomatski ugovor, kojem neki žele iz Beograda pribjeći, ne će imati nikakve vrijednosti, jer se zna, da ti »ugovarači« ne će ostati dugo na vlasti, buduć da im pučisti već u Srbiji spremaju sprovod.

3) Ako bi Beograd iz straha pred onim što dolazi i pokušao dati neki ozbiljniji odpor, u čije dulje trajanje se ne vjeruje, i u tom će slučaju konac biti brz, nu naša će žrtva u životima biti veća, jer će nasilnici pokušati maknuti što više vojnika Hrvata. Buduć da će rat u svijetu potrajati dulje, bit će nam u tom slučaju i teže ispraviti i popraviti sve ono, što će nam neprijatelj uništiti ili oštetiti.

U ovim teškim časovima vidi se potpuno strašna slika izdaje i protunarodnog rada Šubašića i židova, koji su vršili i vrše progone u Hrvatskoj. Sva je sreća, da je cijeli hrvatski narod na mjestu i da će u danom času sudjelovati u ustaškoj djelatnosti.

26. ožujka 1941:

Neka se ne nasjeda neprijateljskoj promičbi

. . . oj ako može neka dođe u nedjelju. Poznat mu je broj brzoglasa, pa kad stigne tamo, neka se odmah javi.

Dobro je, da su naši i na taj način saznali tu istinu. Tu na stvari ne može ništa mijenjati, dapače će biti od koristi, jer će to biti podticaj za izdržljivost i štednju živaca u čekanju pravoga časa.

Likvidacija će doći brzo, jer oni, koji su potpisali ugovor, izazvali su u Srbiji već ogorčenje. Neka se nitko ne obazire na jaku neprijateljsku promičbu. Već skorih dana razviti će se u Srbiji događaji, koji će izazvati konačne djelatnosti. Sve što se poduzimlje s njihove strane, ne može spriječiti povijesni i sudbonosni razvitak stvari.

Potrebna je opća priprema!

Munjevito su zaredali događaji na Balkanu. Beogradski pučisti proveli su ono što se je očekivalo i što je Poglavnik u svojim prijašnjim porukama predvidio. Nakon nastalih događaja Poglavnik žurnim putem preko stalne veze dne 30. ožujka poručuje pouzdanicima slijedeće:

Odmah otiđi tamo gdje se nalazi »Eanika« i najtočnije promatraj razvoj događaja.

Javi odmah najžurnijim putem, da će biti sve riješeno i neka s najvećim pouzdanjem i u pripremi čekaju razvitak događaja i zapovijedi. Sva potrebna sredstva bit će na raspolaganju . . .

Svako od naših može nam se odmah pridružiti. Mogu biti čak i u odori. Čim više tim bolje . . .

F. neka ostane vani . . . oj ako već nije na putu neka pričeka. Javiti svima, da naši prijatelji ne će rušiti naše područje, kako je to već i prije javljeno.

Bit će sve kako si želimo. Pozdrave svima od sviju i — sačuvati živce!

31. ožujka 1941:

Posljednja Poglavnikova poruka

Dan kasnije Poglavnik žurnim putem preko stalne veze šalje u domovinu ovu kratku poruku, posljednju prije konačnih brzoglasnih zapovijedi:

Kako vam je poznato, događaji su se razvili onako, kako smo si samo željeti mogli i u kojem smo se pravcu borili dugi niz godina.

O svemu dalnjem stići će se obavijesti. Javite svima neka budu spremni s potpunim pouzdanjem. Naša u. stvar je posve sigurna. S pripremama smo tako daleko, da će se to primjetiti i u domovini i u svijetu, a dotle se držimo posve hladnokrvno i radimo.

Pošaljite odmah gramofonske ploče, napose hrvatske koračnice. Javite svima val i sat našega davanja, koje će za par dana uslijediti.

Vaš A.

Poglavnikove odredbe ustaškim postrojbama

Poglavnikove poruke, koje su redovito stizale tokom mjeseca ožujka u domovinu, a koje su se na vrlo oprezan način — usprkos strašnim progonima — dostavljale svim mogućim putem ustaškim jedinicama u Hrvatskoj, izazvale su najdublji dojam i olakšanje. Svatko je bio na čistu, da će u najskorije vrijeme konačno doći odlučni čas obračuna, a time i oslobođenja Hrvatske. Pripreme su se vršile diljem Hrvatske i očekivale su se konačne zapovijedi. Napose je veliko zanimanje vladalo za prvu izvedbu Radiopostaje Glavnog Ustaškog Stana, koja bi prema Poglavnikovoj poruci imala za par dana započeti sa izvedbama.

Istodobno sa porukama domovini, Poglavnik je u Glavnom Ustaškom Stanu izradio sve potrebne odredbe i zapovijedi, koje se odnose na sudbonosnu djelatnost vanjskih i unutarnjih ustaških postrojbi, koje u slučaju nekog većeg srbskog odpora moraju točno prema osnovi na odnosnim mjestima započeti svoju ustašku ratnu djelatnost. U ustaškim logorima u inozemstvu bilo je već vrlo živo. Ustaše su već znali, da su gotovo svi časnici nenadano i oprezno pozvani »nekuda na sjever«. To je za njih značilo, da su već u blizini Poglavnika, pa su još samo očekivali poziv, da i oni krenu u borbu.

Zaista, dne 1. travnja Poglavnik šalje svojim vjernim ustašama povijesnu odredbu broj 1/1941., kojom sve ustaše u logorima ponovno pozivlje na ustašku djelatnost i pod bojnu zastavu. Ta povijesna odredba glasi:

G. U. S. — br. 1, 1941. Dne 1. travnja 1941.

ODREDBA

Odredbom od 1. travnja 1937. razriješio sam na temelju ustaškoga Ustava od djelatne ustaške službe sve pripadnike ustaške organizacije na području Kraljevine Italije, te slijedom toga raspustio sve ustaške logore na tom području.

U toj Odredbi upravio sam na sve gore spomenute ustaše slijedeće riječi: »Braćo ustaše! Borba za slobodu hrvatskoga naroda nije dovršena, pa stoga nisu dovršene ni za nikoga od nas dužnosti, niti za pojedinca niti za nas kao cjelinu, nego ćemo i dalnje, pa i onu zadnju dužnost izvršiti pod svaku cijenu, i pod cijenom vlastitoga života, čim nadođe čas, i čim nas domovina pozove. A taj čas i taj poziv će doći, te ćemo mu se odazvati uvijek i svagdje, gdje god se tko nalazio.«

Braćo ustaše! Ovaj čas je nadošao, i domovina nas zove. Stoga pozivam ovom Odredbom sve pripadnike ustaškoga pokreta, koji se nalaze na ovom području, ponovno na djelatnu ustašku službu i pod oružje.

Na temelju ove Odredbe imadu sve rečene ustaše odmah pridoći u sabirni logor, svrstati se u postrojbe, te odmah pristupiti radu i pripremi, da budu spremni za polazak na ratnu djelatnost i provedenje općega narodnoga ustanka u svim hrvatskim zemljama, a u svrhu oslobođenja hrvatskoga naroda ispod tuđinskog srbijanskog jarma, te za uspostavu samostalne i nezavisne države Hrvatske.

Braćo ustaše! Izražavam vam svima moju duboku zahvalnost za velike žrtve i za strašna pregaranja, koje ste u najtežim časovima tako ljudski, tako hrvatski i tako ustaški podnijeli, i tako svijesni dočekali ovaj veliki čas, u kome stupamo u zadnju i odlučnu bitku za hrvatski narod, za domovinu i za sveta prava Hrvata i Hrvatske.

S pomoću božjom i naših velikih prijateljskih naroda, naša će domovina na temelju naših žrtava, na temelju naše borbe i na temelju krvi naših boraca biti u najkraće vrijeme slobodna i biti će uspostavljena samostalna i nezavisna država Hrvatska, od Mure i Drave do Drine, te od Dunava do sinjega Jadranskoga mora.

Za Dom Spremni!

Dano u Glavnom Ustaškom Stanu.

Ustaški Poglavnik:
Dr. ANTE PAVELIĆ

Ustaše malo po malo napuštaju svoja dosadašnja boravišta i kreću na sjever, u grad Pistoju. Tamo je međutim već osnovano vojno i upravno zapovjedništvo ustaškoga logora, koje je pod odnosnim brojevima primilo iz Glavnog Ustaškog Stana slijedeće dvije odredbe:

G. U. S. — Broj 2-1941. 2. travnja 1941.

ODREDBA

Odredbom Glavnom Ustaškog Stana od 1. travnja 1941. broj 1. pozvani su svi pripadnici Ustaškoga pokreta, koji se nalaze na području kraljevine Italije, ponovno na djelatnu službu.

Povodom toga osniva se sabirni logor u mjestu Pistoia, te će tokom narednih dana sve ustaše tamo pridoći i biti smješteni u za to određenu ustašku nastambu.

Dok se postroji vojno-ustaško zapovjedništvo i provede svrstanje, nalaže se ustaškom satniku Sremskom slijedeće:

1) Dne 2. travnja te godine imade se naći u mjestu Pistoia, gdje će doći u vezu sa već javljenim mu osobama u svrhu preuzeća svega potrebnoga za nastambu, obskrbu i opremu, što će biti stavljeno na raspolaganje sabirnom logoru.

2) U izvršenju ove Odredbe mora: a) preuzeti nastambu, b) preuzeti odore, ustaško oružje i streljivo, uskladištiti ih i postupati s time na opće propisani način, c) mora smjesta urediti sve potrebno za obskrbu i postrojiti kuhinje, d) mora smjesta sačiniti točan nešastar o svemu preuzetome, e) mora smjesta uvesti potrebite knjige o rukovođenju sa svim preuzetim, odnosno dnevno preuzimanim u pogledu obskrbe, f) konačno imade izvesti i sve ostalo, što se ukaže potrebnim u okviru gornje djelatnosti tako, da tok ove grane logorskoga života bude u najvećem redu i u potpunoj saglasnosti sa zadaćom logorovanja.

3) Pomoćno osoblje za provađanje gornje djelatnosti mora zatražiti od vojnog zapovjednika logora, kojemu je određeno, da tomu imade udovoljiti.

4) O svemu učinjenome mora gore rečeni ustaški satnik dnevno podnositi pismeno izvješće Glavnom Ustaškom Stanu.

Za Dom Spremni!

Dano u Glavnom Ustaškom Stanu.

Po odredbi Poglavnika
pogl. poboč.
GRADIŠA, v. r.

G. U. S. — broj 3.-1941. Dne 2. travnja 1941.

ODREDBA

Odredbom Glavnog Ustaškog Stana od 1. travnja 1941. pozvani su svi pripadnici Ustaškoga pokreta, koji se nalaze na području kraljevine Italije, ponovno na djelatnu službu, a Odredbom od 2. travnja 1941. broj 2. osnovan je sabirni logor u mjestu Pistoia. kamo u najkraće vrijeme moraju pridoći sve ustaše sa ovoga područja.

Tim povodom povjerava se zapovjedništvo logora ustaškom bojniku Stjepanu »Dabiši«, a zamjeništvo zapovjedništva ustaškom zastavniku Ivanu »Pivcu«, do daljnje odredbe. Zapovjedništvo logora mora smjesta;

a) provesti razdiobu pripadnika logora na satove, sa odgovarajućim podjedinicama unutar satova;

b) smjesta odpočeti sa potrebnim vježbama i redovitom vojno ustaškom zaposlenošću i to na ubrzani način, da se čim prije postigne najpotrebnija sprema za prodornu djelatnost;

c) uvesti najstrožu stegu u smislu ustaških propisa i ustaškoga duha;

d) smjesta osigurati nastambu, skladišta oružja i streljiva i ostalo potrebno sa stražarskim službama;

e) staviti na raspolaganje obskrbnom zapovjedniku potrebiti broj prikladnoga osoblja za obskrbnu i inu upravnu službu;

f) postrojiti ured i pisarnu, dodijeliti za to osoblje, te preko obskrbnog zapovjednika isto opremiti potrebštinama;

g) postrojiti po mogućnosti glazbu i slična možebitno potrebna nuzgredna tijela.

Zapovjedništvo logora mora na dalje odrediti i provesti sve ostalo što se ukazuje potrebnim za redovito i valjano razvijanje djelatnosti, koli logorskoga života toli napose potrebite žurne izobrazbe, te mora dnevno o učinjenome podnašati pismene izvještaje Glavnom Ustaškom Stanu.

Za Dom Spremni!

Dano u Glavnom Ustaškom Stanu.

Po odredbi Poglavnika
pogl. poboč.
GRADIŠA, v. r.

Naputak ustaškim postrojbama

U domovini su već bile oblikovane mnogobrojne ustaške jedinice, koje su u glavnom predvodili ustaše povratnici iz vanjskih logora, a koje bi se u dani čas spojile s ostalim ustaškim postrojbama. Te su jedinice već bile spremne za borbu i očekivale su točne upute i zapovijedi za ratnu djelatnost u času, kad jugovinska vojska započne svoju djelatnost protiv hrvatskoga naroda i saveznika. Sasma je razumljiva stvar, da su u takvom — po ustašama dugo očekivanom — času, morale i ustaške postrojbe nastupiti.

Istodobno s odredbama od 1. i 2. travnja 1941. Poglavnik je svima ustaškim djelatnim postrojbama i jedinicama, odnosno zapovjednicima djelatnih ustaških prodornih odjela propisao slijedeći:

NAPUTAK
ZAPOVJEDNICIMA PRODORNIH USTAŠKIH ODJELA

Prema izdatoj dnevnoj zapovjedi od . . . . ustaški prodorni odjeli imadu napredovati od prodorne točke u času započete djelatnosti do u zapovjedi naznačene točke konačnoga cilja. Na tom napredovanju imadu se držati slijedećega naputka:

1. Nastupiti sa prodornim odjelom u određenom kraju treba sa najvećim oprezom na točki u dnevnoj zapovjedi označenoj. U koliko ne bi bilo moguće to izvesti izravno na određenoj točki, treba nastojati to izvesti u najzgodnijem mjestu u neposrednoj blizini. Bezuvjetno je potrebno paziti na to, da neprijatelj nikako ne opazi ovaj prvi korak.

2. Čim se prodorni odjel bude nalazio na određenom tlu, ima zapovjednik smjesta prikupiti sve članove svoga odjela, i izdati za-

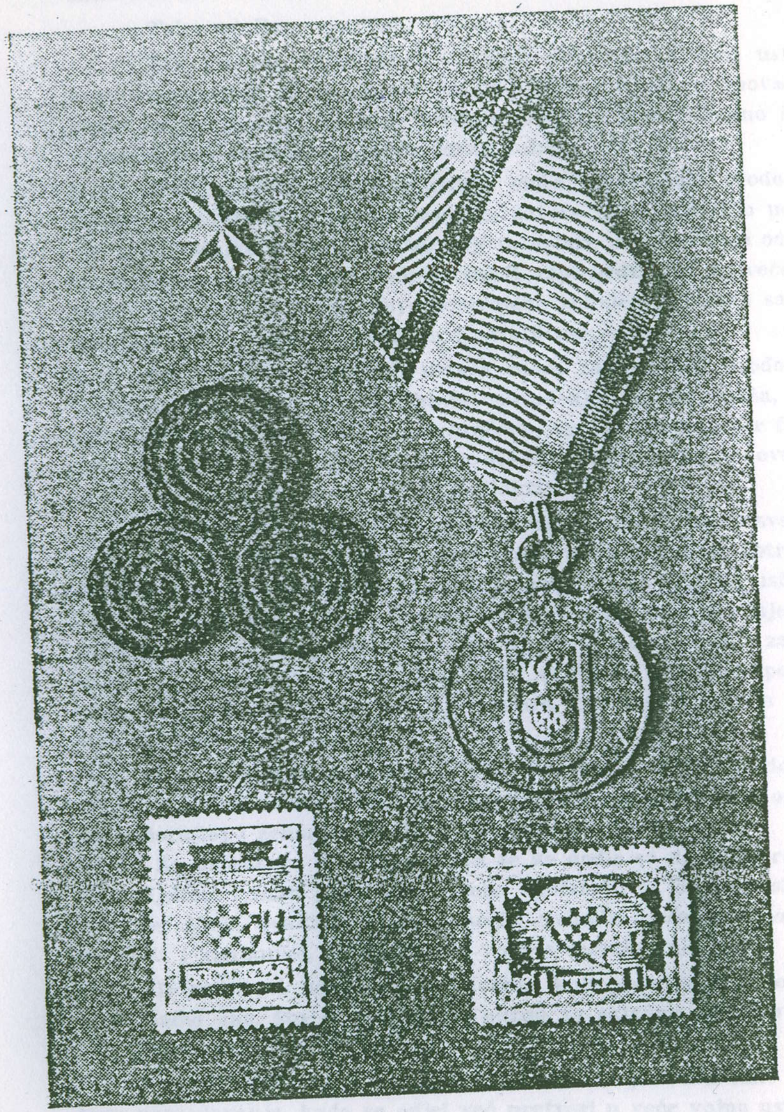

Znameni ustaške borbe i rada

povjed za napredovanje, te zaposjesti prvo mjesto, koje leži u pravcu njegova napredovanja. Zaposjednuće mjesta mora se obaviti sa upotrebom svega znanja što ga je zapovjednik stekao u ustaškoj izobrazbi u pogledu prodiranja i zauzimanja mjesta.

3. Potrebno je da se zauzimanje prvih mjesta po mogućnosti izvede sa čim manje uzbune, da ne bi neprijateljske vlasti i neprijateljska vojska već u prvi čas bili upozoreni na početak djelatnosti, te dok ta prodorna snaga odjela ne bude povećana sa unovačenjem pučkih ustaša iz dotičnih mjesta.

4. U koliko bi ipak neprijatelj već odmah u početku pokušao dati otpor putem oružnika, redara ili sličnog, ima se taj otpor smjesta najbezobzirnije skršiti, a onda dalje prema gore rečenome postupati.

5. Razumije se samo po sebi, da je najvažnije, čim se jedno mjesto zauzme, smjesta uzeti u ruke sva mjesna prometna i dojavna sredstva i time onemogućiti, da neprijatelj iz toga mjesta dobije bilo kakove obavijesti. Što više, već kod samog zauzimanja mjesta treba nastojati domoći se u prvom redu tih sredstava. Na licu mjesta zapovjednik će prema okolnostima prosuditi da li je potrebno brzojavne i dalekojavne žice potrgati ili mu je moguće odmah dotične urede u ruke dobiti, pa će prema tome postupati.

6. U koliko se nalazi u dotičnom mjestu oružnička postaja ili postaja ine oružane sile, dužnost je zapovjednika, da na najzgodniji način tu silu zaskoči i razoruža, da tako unapred spriječi moguće bitni otpor. Naravno, to se ima učiniti, ako se ne radi o jačoj vojničkoj sili, u kom je slučaju treba zaobići i sukob izbjeći, čekajuć daljnje zapovijedi ili pojačanje.

7. Zapovjednik prodornog odjela imade u svakom mjestu koje zauzme smjesta pozvati pod ustašku zastavu pučanstvo za oružje sposobno, te ga svrstati u postrojbu. Pri tome ima paziti da unovači kao pučke ustaše i da u postrojbu svrsta osobe, koje su odane oslobodilačkom pokretu. Unovačene treba pozvati odmah da polože prisegu. Tko ne položi prisegu, ne može stupiti pod zastavu. Prisega glasi:

»Zaklinjem se Bogom svemogućim i sveznajućim te svime što mi je sveto, da ću se pod ustaškom zastavom u ustaškim redovima boriti za oslobođenje hrvatskog naroda i za izvojevanje Nezavisne Države Hrvatske, da ću izvršiti sve odredbe Poglavnika i svaku zapovijed svojih predpostavljenih u ustaškoj vojsci, da ću učiniti sve što mi se naloži, da ću najstrože čuvati svaku mi povjerenu tajnu i da nikada nikome ništa odati ne ću.

Ako se ogriješim o ovu prisegu, ima me po ustaškim propisima stići smrtna kazna.

Tako mi Bog pomogao, Amen.«

Prisegu ima zapovjednik, njegov zamjenik ili onaj ustaša, koga zapovjednik za to odredi, jasno i glasno čitati, a unovačene pučki ustaše moraju za njim prisegu glasno i jasno skupno izgovarati držeći dignuta tri prsta desne ruke.

8. Od Unovačenih pučkih ustaša mora zapovjednik prodornog odjela postrojiti nove rojeve, vodove, satove te im na čelo postaviti zapovjednike između ustaša, koji se nalaze u prodornom odjelu. Zapovjednik mora uvijek sam preuzeti zapovjedništvo najveće jedinice. Odmah zatim ima novo postrojene jedinice opskrbiti sa kapama, ručnim vrpcama, oružjem i streljivom.

8. Od unovačenih pučkih ustaša mora zapovjednik prodornog oružja i streljiva, ipak ima obaviti novačenje pučkih ustaša, svrstati ih u postrojbu kako je gore rečeno, te napredovati, jer će na putu primiti kape, oružje i streljivo. Kada uzmanjka kapa, dovoljna je i sama ručna vrpca na lijevoj nadlaktici.

10. Prije polaska na dalnje napredovanje treba odrediti sve potrebno za osiguranje zaleđa, to jest postaviti u koliko je potrebno obranu dotičnoga mjesta, da ga ne bi neprijatelj iza odlaska ustaške vojske bilo na koji način natrag zauzeo. Napose treba od mjesnog pučanstva, koje ostaje u mjestu, postrojiti posebnu stražu za čuvanje mostova, raskrižja, zrakoplovnih uzletišta, skladišta pogonskog goriva, željezničkih postaja, munjara, poštanskih zgrada i sličnih predmeta.

11. Proglase, koje prodorni odjel sobom nosi, treba na vidljiva mjesta izvjesiti, a letake dati pučanstvu naročito mlađariji za oružje još nedoraslo i ženama, da ih raširе među narod.

12. Za uspostavu veze sa bokova te za dodir sa drugim prodornim odjelima i inim jedinicama, treba upotrebiti za dojavnu službu sposobne ljude, svakako najpouzdanije, naprde djećake, a po mogućnosti i konjanike, dvokoličare i vozače samokretnih kola.

13. Dojavljivati ustaškim jedinicama koje se nalaze s bokova treba samo ono, što je neophodno nužno za skladno napredovanje i uzajamnu pomoć.

14. Zapovjedništvo prodornog odjela kako u početku tako i tokom napredovanja, kada se odjel već pretvori u veće vojno ustaške jedinice, imade bezuvjetno i neprestano obavješčivati vrhovno zapovjedništvo u Glavnom Ustaškom Stanu o svemu što se događa. U tu svrhu ima svako prodorno zapovjedništvo zrakovalne strojeve

za davanje (radioaparate za slanje). Za davanje vijesti treba upotrijebiti i brzojav te dalekojav u već oslobođenim krajevima. Vijesti imaju biti kratke i točne. Među inim najpotrebnije je javljati slijedeće:

a) gdje se nalazi,

b) koliki mu je stališ,

c) kakovo je stanje neprijatelja, gdje se isti nalazi, s čim raspolaže, daje li otpor ili uzmiče itd.,

d) koje je naprave porušio,

e) s kim stoji u vezi s bokova, sprijeda i iza leđa,

f) što treba (oružje, streljivo, hrana, lijekovi, koliko i kakova vrst),

g) u kom pravcu odlazi,

h) na koju mu točku treba dopremiti oružje, streljivo itd., navesti veće mjesto ili selo pa onda koliko kilometara u pravcu prema drugome većem mjestu, prema jugu, sjeveru, istoku ili zapadu,

i) kako se drži pučanstvo, te tko je preuzeo upravnu vlast u pojedinim mjestima,

j) broj zarobljenika i poginulih neprijatelja te broj vlastitih gubitaka,

k) sve ostalo što može biti od važnosti za oslobodilačku djelatnost.

15. Sve ustaške jedinice i svaki ustaša mora se prema hrvatskom pučanstvu svagdje i beziznimno ponašati na najljepši način, te nastojati potaći cjelokupno hrvatsko pučanstvo, da i izvan postrojbe sudjeluje kako god može na odstranjenju neprijateljske sile ili vlasti s hrvatskog zemljišta. Narod treba oduševljavati prigodnim govorom, a najviše dobrim primjerom, pokazivanjem vlastitog oduševljenja, hrabrosti i odlučnosti.

16. Pod pretnjom smrtne kazne ne smije se nad hrvatskim pučanstvom izvršavati nikakovo nasilje bilo nad osobama bilo nad predmetima, koji pripadaju hrvatskom pučanstvu.

17. Nu proti svakome, tko bi davao kakovu pomoć neprijatelju ima se najstrože postupati, te ga bezuvjetno onemogućiti, da na taj način ne škodi oslobodilačkom djelu. One osobe, koje su prema znanju poštenih mjesnih osoba sumnjive, da bi mogle bilo na koji način djelom ili govorom oslobodilačku borbu ometati ili smetati, treba uhititi i osamiti, te pod najstrožim nadzorom držati.

18. Opijanje za vrijeme cijele djelatnosti je zabranjeno pod prijetnjom smrtne kazne, a nije dopušteno ni nikakovo slavljenje uspjeha, jer bi time napredovanje bilo zaustavljeno i smetano.

19. Sva zapovjedništva jedinica imadu se savjesno brinuti za opskrbu hranom. Najstrože je zabranjeno pod osobnom odgovornosti zapovjednika svako nasilno oduzimanje hrane hrvatskom pučanstvu. Hranu se može od pučanstva primati samo ako je isto dočanstvu. Hranu se može od pučanstva primati samo ako je isto dobrovoljno daruje, a inače od hrvatskog pučanstva treba hranu uzimati samo uz naplatu sa gotovim novcem, koji zapovjedniku stoji na raspolaganju. Samo u iznimnim slučajevima, gdje nikako drugačije ne bi bilo moguće, može se umjesto novca izdati obvezna potvrda na manje svote pojedincima ili na veće svote trgovcima Hrvatima. U koliko bi se hrana našla na skladištima te u koliko bi pripadala neprijateljskoj vlasti, ima se oduzeti koliko je potrebno uz obveznu potvrdu. Zapovjednici su odgovorni za svaku zloupotrebu, koja bi se dogodila prigodom nabavljanja odnosno upotrebljavanja nabavljene hrane.

20. Zapovjednici prodornih odjela moraju u gornjem smislu obavijestiti i uputiti ne samo unovačene pučke ustaše, nego također i pučanstvo.

21. Prigodom postavljanja podzapovjednika novim pučkoustaškim postrojbama, u koliko se ta mjesta ne bi mogla pokrivati sa ustašama iz prodornog odjela, treba uzeti u obzir one između pučkih ustaša, koji su u vojski služili kao dočasnici. U koliko među unovačenim pučkim ustašama bude časnika, treba ih postaviti zapovjednicima većih jedinica, te im dati prepis ovoga naputka i dnevne zapovijedi te im u sporazumu s njima odrediti pravac napredovanja i konačni cilj do koga moraju prodrijeti.

22. Prodorni odjeli kao i sve po njima novoosnovane postrojbe imadu napredovati sa najvećom brzinom. U tu svrhu moraju iskoristiti sva podvozna sredstva do kojih god mogu doći, a u prvom redu samokretna kola (automobile), teretna samokretna kola, samokretne kotače (motocikle), dvokolice (bicikle), te kočije i obična kola svake vrsti. Da to mogu polučiti ovlašteni su zapovjednici povojničiti (rekvirirati) svako podesno prevozno sredstvo uz izručenje vlasniku točne potvrde o svemu što je preuzeto. Prigodom uporabe treba nastojati da se čim manje ta prevozna sredstva oštete, a zapovjednici su dužni voditi točan našastar o svemu preuzetome, uz točnu naznaku kome što pripada, da se isti nakon uporabe bude moglo vlasniku povratiti.

23. Duž cijelog napredovanja dužni su zapovjednici strogo paziti, da se održi uščuvano ćudoređe u svim jedinicama te onemogućiti bilo kakove ćudoredne izgrede protiv pučanstva.

24. Zapovjednici su napose dužni uputiti sve podčinjene da se prema pučanstvu prijateljskih naroda, koji se kao narodnosne manjine možebitno nalaze na području djelatnosti, postupa najljepše i najobzirnije.

25. Zapovjednici su nadalje dužni odrediti sve potrebno za skrb oko ranjenih i oboljelih. U koliko ne bi bilo pri ruci liječnika i bolnica, ranjenike i oboljele ima se spremiti u hrvatske kuće na njegu, te odrediti potrebno, da im čim prije stigne liječnička pomoć.

26. Prodorni odjeli nose sobom izvjesnu količinu oružja, streljiva, hrane i povoja za prvu pomoć naznačenu u pojedinoj zapovijedi, pa se zapovjednici moraju brinuti po ustaškoj dužnosti i pod vlastitom odgovornošću, da se sve to privede svrsi u potpunoj skladnosti sa ovim naputkom, sa već postignutom ustaškom izobrazbom za provađanje oslobodilačke djelatnost te sa općim ustaškim propisima i ustaškim duhom.

27. Svi zapovjednici u oslobodilačkoj djelatnosti moraju postupati u svakoj stvari sa najvećom ozbiljnošću, sa najvećom marljivošću, te u skladu sa ustaškim duhom i primjereno onom velikom cilju za kojim ustaški oslobodilački pokret ide, to jest za uspostavu samostalne i nezavisne države Hrvatske.

28. Nakon stignuća na zapovjeđu određeni cilj u koliko ne bi odmah stigla dalnja zapovjed, ima zapovjednik i sam nastojati izravno doći u doticaj sa Glavnim Ustaškim Stanom.

Za Dom Spremni!

Dano u Glavnom Ustaškom Stanu dne 1. travnja 1941.

Po odredbi Poglavnika:

USTAŠKO VOJNO ZAPOVJEDNIŠTVO

III.

„OVDJE RADIO-POSTAJA G. U. S.“

Poglavnik je progovorio

4. travnja 1941.

Ustaška riječ iz daljine

4. travnja 1941. točno u 23 sata i 20 časaka javila se je po prvi put krugovalna postaja Glavnog Ustaškog Stana. Po prvi put u našoj povijesti, oduševila je Hrvate diljem svijeta riječ onih, koji su uz svoga Poglavnika kroz dugi niz godina vodili ustrajnu, odlučnu i mušku borbu za oslobođenje Hrvatske i uspostavu Nezavisne Države Hrvatske, u kojoj se kroz sve godine [illegible] ustaške vlaštvne [illegible] nije mogao [illegible] saznati.

Od 20. ožujka do 1. travnja 1941. bili su najveći povijesni dani za Hrvatsku. Poglavnik, koji je preko već davno [illegible] i pomoću posebne obavještne službe iz svih krajeva takozvane Jugoslavije bio točno obaviješten o prilikama kod kuće, koji je već davno prije predvidio i javio sve potrebna mjesta [illegible] razvoj prilika u Beogradu, predvidio je točno da će se zbiti takozvani puč u Beogradu. Znao je, da će oni, koji su u Beogradu vladali, poći u odlučnim časovima onim putem, kojim su zaista i pošli. Stoga se je Poglavnik i pripremio. Poduzeo je sve potrebno, da nas veliki čas obračuna s beogradskom politikom ne zatekne nespremne, da nam se ne dogodi ponovno godina 1918. Djelatnost, koja je sa strane Ustaškog pokreta morala tih dana uslijediti, točno je predvidio i odredio. U domovinu je poslao sve potrebne poruke i odredbe, koje su u dani čas bile točno izvršene.

U drugoj polovici ožujka Poglavnik je obzirom na događaje proširio poslovanje Glavnog Ustaškog Stana, koji se tih dana nalazio u jednoj dosta skromnoj [illegible] u gradu Firenzi, ulica Pietro Tacca broj 5. Tamo se

neumorno radilo na svim potrebnim pripremama. Poglavnik je ovim tjednima putovao gotovo dan i noć, da se s predstavnicima naših prijateljskih zemalja dogovori i utvrdi sve, što je bilo potrebno u pogledu konačne ustaške oslobodilačke djelatnosti. U neposrednoj okolici Firence, a isto tako i u blizini grada Luke, u manjim sabirnim logorima, bili su već okupljeni svi glavniji ustaški časnici, koji su se marljivo pripremali za čas nastupa ustaške vojske. Izrađivali su proglase, oznake časničkih i dočasničkih činova, izobražavalo se je u Morseovim znakovima, u brzoglasnoj i krugovalnoj bojnoj službi. Usprkos strašnih progona, koje je u Hrvatskoj uvela Šubašić-Vilderova vlast, domovina je stajala u najčvršćoj povezanosti s Glavnim Ustaškim Stanom, te je vijesna služba tekla u najboljem redu, usprkos toga, što je velik broj ustaških boraca u domovini bio po zatvorima i u zatočeničkim logorima.

Dne 1. travnja 1941. Poglavnik je dao svoju povjesnu odredbu, kojom sve ustaše na području prijateljske nam i savezničke Italije ponovno poziva pod oružje, a brzojavkama su ustaše pozvani u sjeverni dio Italije, u novi sabirni logor. Istodobno je Poglavnik već potrebno odredio ustaškim dužnosnicima u Njemačkoj i drugim evropskim zemljama, kojima je pravodobno dao sve potrebne upute i odredbe.

Ustaše su oduševljeno krili na sjever Italije i okupljali se u gradu Pistoia. Prvih dana mjeseca travnja putem posebne službe, javljeno je u domovinu, da će skorih dana započeti službu posebne krugovalne postaje Glavnog Ustaškog Stana. Posebnim povjerenicima je bio javljen i sat izvedbe i val, na kojem će biti davana ustaška izvedba.

Munjevitom brzinom proširila se ta vijest diljem Hrvatske, po hrvatskim domovima. Hrvatska su srca radosno zakucala. Domovina je s najvećim nestrpljenjem očekivala ustašku riječ. Dan i noć čekalo se oko krugovalnika, grozničavo se je tražio odnosni val. Konačno, strpljivost je pobijedila! Na dan 4. travnja 1941. točno u 23 sata i 20 časaka začuo se je znak ustaške postaje: »U boj, u boj, mač iz toka braćo!« Oko krugovalnika diljem Hrvatske nastalo je neopisivo oduševljenje. Na očima su se pojavile suze, nastalo je ljubljenje i grljenje. Evo prve ustaške riječi:

4. travnja 1941.:

Ustaška riječ iz daljine

4. travnja 1941. točno u 23 sata i 20 časaka javila se je po prvi put krugovalna postaja Glavnog Ustaškog Stana. Po prvi put u našoj povijesti, oduševila je Hrvate diljem svijeta riječ onih, koji su uz svoga Poglavnika kroz dugi niz godina vodili ustrajnu, odlučnu i mušku borbu za oslobođenje Hrvatske i uspostavu Nezavisne Države Hrvatske, a o kojima se kroz sve godine nasilničke tuđinske vladavine ništa pobliže nije moglo ni smjelo saznati.

Od 20. ožujka do 1. travnja 1941. bili su najveći povjesni dani za Hrvatsku. Poglavnik, koji je preko već davno prije uspostavljenih veza s domovinom i pomoću posebne obavjestne službe iz svih krajeva takozvane Jugoslavije bio točno obaviješten o prilikama kod kuće, koji je već davno prije predvidio i javio na sva potrebna mjesta čitav razvoj prilika u Beogradu, predvidio je točno da će se zbiti takozvani puč u Beogradu, znao je, da će oni, koji su u Beogradu vladali, poći u odlučnim časovima onim putem, kojim su zaista i pošli. Stoga se je Poglavnik i pripremao. Poduzeo je sve potrebno, da nas veliki čas obračuna s beogradskim pučistima ne zatekne nepripravne, da nam se ne dogodi ponovno godina 1918. Djelatnost, koja je sa strane Ustaškog pokreta morala tih dana uslijediti, točno je predvidio i odredio. U domovinu je poslao sve potrebne poruke i odredbe, koje su u dani čas bile točno i izvršene.

U drugoj polovici ožujka Poglavnik je ozbirom na dolazeće događaje proširio poslovanje Glavnog Ustaškog Stana, koji se tih dana nalazio u jednoj dosta skromnoj kući, u gradu Firenzi, ulica Pietro Tacca broj 5. Tamo se

neumorno radilo na svim potrebnim pripremama. Poglavnik je osim toga putovao gotovo dan i noć, da se s predstavnicima naših prijateljskih zemalja dogovori i utvrdi sve, što je bilo potrebno u pogledu konačne ustaške oslobodilačke djelatnosti. U neposrednoj okolici Firence, a isto tako i u blizini grada Luke, u malim sabirnim logorima, bili su već okupljeni svi glavniji ustaški časnici, koji su se marljivo pripremali za čas nastupa ustaške vojske. Izrađivali su propisnike, oznake časničkih i dočasničkih činova, izobražavalo se je u Morseovim znakovima, u brzoglasnoj i krugovalnoj bojnoj službi. Usprkos strašnih progona, koje je u Hrvatskoj uvela Šubašić-Wikertova vlast, domovina je stajala u najčvršćoj povezanosti s Glavnim Ustaškim Stanom, te je vijesna služba tekla u najboljem redu, usprkos toga, što je velik broj ustaških boraca u domovini bio po zatvorima i u zatočeničkim logorima.

Dne 1. travnja 1941. Poglavnik je dao svoju povjesnu odredbu, kojom sve ustaše na području prijateljske nam i savezničke Italije ponovno pozivlje pod oružje, a brzojavkama su ustaše pozvani u sjeverni dio Italije, u novi sabirni logor. Istodobno je Poglavnik već potrebno odredio ustaškim dužnostnicima u Njemačkoj i drugim evropskim zemljama, kojima je pravodobno dao sve potrebne upute i odredbe.

Ustaše su oduševljeno hrlili na sjever Italije i okupljali se u gradu Pistoia. Prvih dana mjeseca travnja, putem posebne službe, javljeno je u domovinu, da će skorih dana započeti službu posebne krugovalne postaje Glavnog Ustaškog Stana. Posebnim povjerenicima je bio javljen i sat izvedbe i val, na kojem će biti davana ustaška izvedba.

Munjevitom brzinom proširila se ta vijest diljem Hrvatske, po hrvatskim domovima. Hrvatska su srca radosno zakucala. Domovina je s najvećim nestrpljenjem očekivala ustašku riječ. Dan i noć čekalo se oko krugovalnika, grozničavo se je tražio odnosni val. Konačno: strpljivost je pobijedila! Na dan 4. travnja 1941. točno u 23 sata i 20 časaka začuo se je znak ustaške postaje: »U boj, u boj, mač iz toka braćo!« Oko krugovalnika diljem Hrvatske nastalo je neopisivo oduševljenje. Na očima su se pojavile suze, nastalo je ljubljenje i grlenje. Evo prve ustaške riječi:

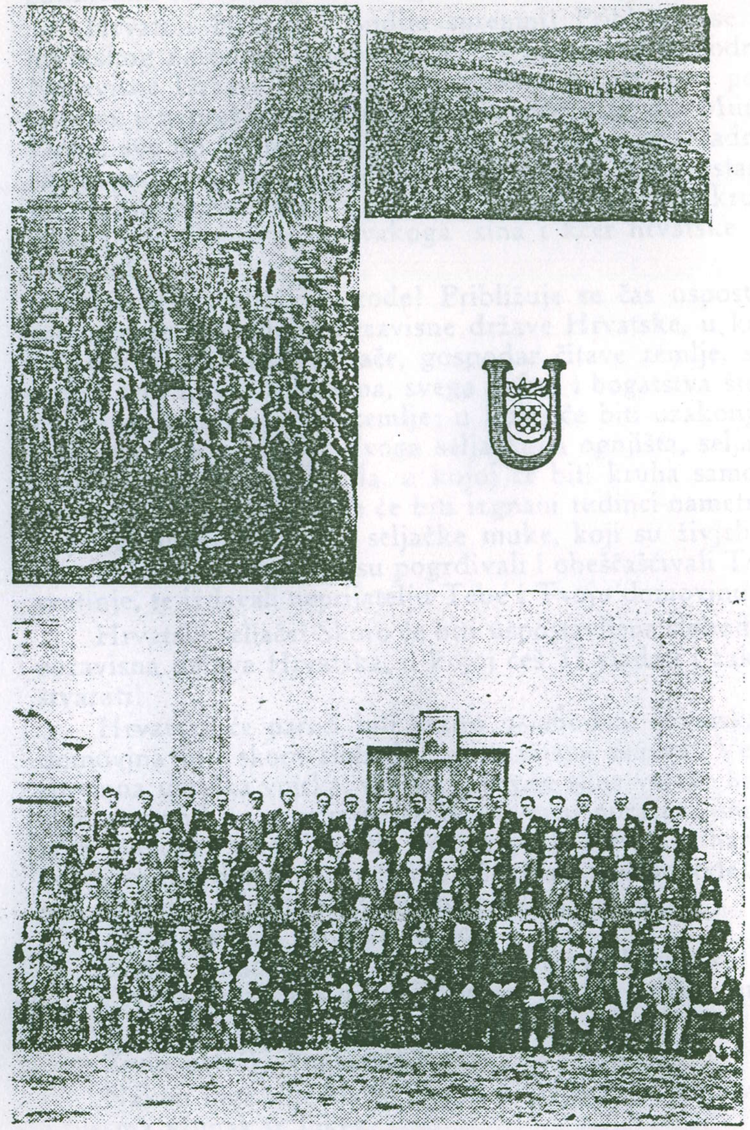

Ustaše na Liparima

Izvedba radio postaje Glavnog Ustaškog Stana od 4. IV. 1941.

Znak postaje: »Lijepa naša«.

Za Dom spremni! Za Dom spremni! Za Dom spremni!

Ovdje radiopostaja Glavnog Ustaškog Stana! Ovdje radiopostaja Glavnog Ustaškog Stana! Ovdje radiopostaja Glavnog Ustaškog Stana!

Za Dom spremni! Za Dom spremni! Za Dom spremni! Ovdje radiopostaja Glavnog Ustaškog Stana! Ovdje radiopostaja Glavnog Ustaškog Stana! Ovdje radiopostaja Glavnog Ustaškog Stana!

Hrvati! Pozor! Hrvati! Pozor! Hrvati! Pozor! Radio Glavnog Ustaškog Stana daje svaki dan krugovalne izvedbe na hrvatskom jeziku. (Spomenuto je vrijeme i val).

Hrvati diljem svih hrvatskih zemalja! Hrvati u cijelome vanjskome svijetu! Slušajte svaki dan izvedbu radia Glavnog Ustaškog Stana!

Dajemo svaki dan najvažnije vijesti i pregled političkih događaja. Osim toga čut ćete svaki dan sve što svaki Hrvat u ovim vremenima treba znati i što svakoga Hrvata u časovima ovih burnih i odlučnih događaja zanima! Čut ćete hrvatske pjesme, bojne budnice i koračnice! Čut ćete obavijesti iz Glavnog Ustaškog Stana i naputke, kako se ima svaki Hrvat u ovim časovima držati, što mu je činiti i sve što se odnosi na pripreme za rad i za konačni čin oslobođenja hrvatskog naroda i hrvatske domovine ispod tuđinskog srbijanskog jarma, te za uspostavu samostalne i nezavisne države Hrvatske, na cijelom hrvatskome povijesnom i neprekinutom narodnome području od Mure i Drave do Drine, od Dunava do sinjega Jadranskoga mora!

Hrvati diljem svih zemalja hrvatske domovine i diljem cijeloga svijeta, čut ćete iz Glavnog Ustaškog Stana izvadke iz političkih govora i političkih članaka ustaškoga Poglavnika dra Ante Pavelića!

Hrvati i Hrvatice diljem svih zemalja hrvatske domovine i diljem cijeloga svijeta, čut ćete slijedećih dana proglase ustaškoga Poglavnika dra Ante Pavelića, upravljene cjelokupnome hrvatskome narodu, proglase, upravljene

hrvatskim vojnicima, katolicima i muslimanima, te svim pripadnicima Hrvatskog ustaškog oslobodilačkog pokreta!

Hrvati i Hrvatice! Budite spremni! Približuje se čas hrvatskog narodnog oslobođenja, čas uspostave slobodne i Nezavisne Države Hrvatske na cijelome hrvatskome povijesnom i neprekinutome narodnome području od Mure i Drave sve do Drine, te od Dunava sve do sinjega Jadranskoga mora, u kojoj će vladati red, pravda i blagostanje, u kojoj ne će biti korupcije i nasilja, a u kojoj će biti kruha, ruha i zadovoljstva za svakoga sina i kćer hrvatske domovine!

Hrvatski seljački narode! Približuje se čas uspostave samostalne, slobodne i nezavisne države Hrvatske, u kojoj ćeš biti Ti, hrvatski seljače, gospodar čitave zemlje, svih polja, svih njiva, svih šuma, svega dobra i bogatstva što se nalazi na zemlji i ispod zemlje; u kojoj će biti uzakonjena svetost i nepovredivost Tvoga seljačkoga ognjišta, seljačke obitelji, seljačkoga posjeda, u kojoj će biti kruha samo za onoga, tko radi, a iz koje će biti izgnani tuđinci-nametnici, koji su živjeli od Tvoje seljačke muke, koji su živjeli od Tvoje seljačke krvi, koji su pogrđivali i obeščašćivali Tvoje svetinje, te izdavali neprijatelju Tebe i Tvoju domovinu!

Hrvatski seljače! Skoro će biti uspostavljena slobodna i nezavisna država Hrvatska, u kojoj ćeš Ti vladati i zakone stvarati!

Hrvatski će narod biti skoro oslobođen, hrvatska će domovina biti skoro slobodna i nezavisna država! Već je spremna ustaška vojska, već su spremne silne vojske hrvatskih saveznika i neprijatelj će biti u času poražen, uništen i sa svetoga hrvatskog tla odstranjen! Hrvatski narode, veseli se, jer dolazi dugo željno očekivani čas slobode!

Hrvati i Hrvatice! Budimo za Dom Spremni!

Živio hrvatski seljački narod!

Živjela samostalna i Nezavisna Država Hrvatska!

Živjela ustaška Vojska! Živjela vojska velikih hrvatskih prijatelja i saveznika!

Živio ustaški Poglavnik!

Nakon toga slijedila je himna »Lijepa naša domovina« i pjesma »Junak iz Like«.

Za Dom Spremni!

ŽAP!

Hrvati i Hrvatice! Slušali ste izvedbu današnjega rasporeda radiopostaje Glavnoga Ustaškoga Stana. Upozoravamo, da će se ove priredbe vršiti svakoga dana. Hrvati i Hrvatice, slušajte ih!

ŽAP!

5. travnja progovorio je Poglavnik

Munjevitom brzinom pročula se vijest. Ustaše su se iz tuđine javili. Sigurnost se ulijeva u duše Hrvata. Pouzdanje u njih bilo je potpuno. Šaptalo se glasno. I tajna radio-postaja Glavnog Ustaškog Stana postajala je javnom tajnom. Pisao se, pa čak i pamtio i neprestano ponavljao val te i te dužine u toliko i toliko sati. Uzbuđenje je doseglo svoj vrhunac prije određenog vremena, nego se trebala javljati radio-postaja. Skupili se prijatelji i poznati, istomišljenici, oko krugovalnika, nestrpljivo okretali i čekali, čekali toliko željen zov »u boj, u boj«, čekali riječi vjere i nade, riječi spasa, riječi radio-postaje Glavnog Ustaškog Stana. A možda će čuti i glas najvećeg ustaše, glas Poglavnika, čiji su divan zvuk zamišljali, kojeg su željno čekali. Radio postaja je jučer najavila, da će govoriti Poglavnik. Danas, sigurno, danas će on progovoriti. Želja se pretvarala u sigurnost. I doista. Nakon nekoliko poziva u borbu, u boj, srsi prolaze tijelom, čuje se glas, glas kojem se mora vjerovati, glas, koji ulijeva pouzdanje i sigurnost, koji daje istinitost, čuje se glas vođe, ustaškog Poglavnika.

IZVEDBA 5. IV. 1941.

Znak postaje, koji traje 2 časka.

Lijepa naša. (Ploča).

Za Dom spremni! Za Dom spremni! Za Dom spremni!

Ovdje Radio postaja Glavnog Ustaškog Stana!

Hrvati pozor!

Radio postaja Glavnog Ustaškog Stana!

Hrvati pozor! Ustaše pozor! Za nekoliko časaka govorit će ustaški Poglavnik Dr. Ante Pavelić.

Ploča »Zrinjsko-Frankopanska«.

Hrvati pozor! Ustaše pozor! Govori ustaški Poglavnik!

Poglavnikov govor hrvatskom narodu

Hrvatski narode!

Pred više od hiljadu godina osnovali su naši pradjedovi na ovom svetom tlu svoju domovinu, svoju negda veliku i moćnu državu Hrvatsku. Hrvatski je narod kroz duge vjekove svoju domovinu junački branio protiv svakom neprijatelju, koji je bilo kada u prošlosti posizao za njegovim ognjištima, za njegovim poljima i njivama, za njegovim dobrima, za njegovom slobodom i njegovom čašću.

Godine 1918. zaposjela je Srbija na prevaru hrvatske zemlje. Od toga časa pa do danas ugnjetavala je Srbija na najstrašniji način hrvatski narod. Beogradski su vlastodršci podigli vješala za hrvatske sinove, prolili su toliku mučeničku krv, a na hiljade hrvatskih sinova zatvorili i mučili po tamnicama. Srbijansko je nasilje bilo postiglo svoj vrhunac u krvavoj diktaturi, što ju je bio uveo srpski kralj, a kojom je htio ne samo zauvijek silom upokoriti hrvatski narod, nego izbrisati sa lica zemlje njegovo ime i svaki trag njegove opstojnosti.

Nu proti tome nečuvenom nasilničkom podhvatu podigla se je hrvatska ustaška borba, koja je tu krvavu neprijateljsku diktaturu krvavo srušila.

Nakon pada kraljevske srbijanske diktature pokušali su beogradski vlastodršci zadržati hrvatski narod pod svojom vlašću ponovnom prevarom, jer su znali, da to silom više moći ne će. Stoga su se latili stare varke — »sporazuma«. — I u oči buknuća novog evropskog rata, koji je otvorio put hrvatskom narodnom i državnom oslobođenju, potpisan je sramotni sporazum, da se tako zavara hrvatski narod i vanjski svijet, te izigra hrvatsko narodno i državno oslobođenje.

Nu kao što kraljevska diktatura nije mogla nadvladati ni slomiti ustaške borbe, tako je nije mogao ni sporazum zavarati. Hrvatski ustaški pokret nastavio je i dalje borbu, koja je, evo, došla do zadnjeg i odlučnog oslobodilačkog udarca.

Hrvatski narode!

Došao je čas oslobođenja!

Ustaj na noge, lati se oružja, svrstavaj se u bojne redove i stupaj pod ustašku zastavu, na kojoj su već zapisana slavna djela pobjede. Ustaj, kucnuo je čas našega oslobođenja, diži se, da svoju domovinu od neprijatelja očistimo i da uspostavimo svoju slobodu u svojoj kući, u samostalnoj i Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, u kojoj

će biti ujedinjene sve hrvatske zemlje od Mure i Drave sve do Drine, od Dunava do sinjega Jadranskoga mora, a u kojoj će vladati samo Bog i hrvatski narod.

Hrvatski narode!

Naša je pobjeda osigurana, naše je oslobođenje gotova stvar. Hrvatski ustaški pokret stavio se ne od danas, nego već od deset godina uz bok naših prijatelja, uz bok velikog talijanskog i njemačkog naroda i zato danas silne i ogromne vojske velikih vođa tih velikih naroda Hitlera i Mussolinija, kojima se više nitko oduprijeti ne može, stoje na našu obranu te zajamčuju naše oslobođenje, našu pobjedu, našu slobodu i našu Nezavisnu Državu Hrvatsku na cijelom hrvatskom povijesnom i neprekinutom narodnom području.

Hrvatski narode!

S pomoću Božjom i naših velikih prijatelja, na žrtvama i prolivenoj hrvatskoj krvi, na neobuzdanoj borbi hrvatske ustaške vojske, na njezinoj vjernosti Tebi, diže se slobodna i Nezavisna Država Hrvatska, u kojoj će, hrvatski seljački narode, biti u Tvojim rukama sva zemlja i sva vlast, u kojoj će zavladati pravo i poštenje, a iz koje će biti iskorjenjen sav korov, što ga je tuđinska dušmanska ruka bila posijala.

U državi Hrvatskoj bit će osiguran kruh i blagostanje, sloboda i čast kroz duge vjekove hrvatskim pokoljenjima.

Slava svim mučenicima, koji svoju krv i živote u temelje hrvatske slobode i hrvatske države uzidaše!

Živjela Nezavisna Država Hrvatska!

Živio hrvatski narod!

Živila ustaška vojska, živile velike i silne prijateljske vojske!

Za Dom — Spremni!

Čuli ste govor ustaškog Poglavnika Dra Ante Pavelića.

Ploča: »Junak iz Like«.
Nastavit ćemo raspored nakon nekoliko časaka.
Ploča: Znak postaje, koji traje 2 časa.
Čitanje Ustaških načela.
Ploča: »Ječam žele«.
Čitanje ustaške pjesme.
Ploča: »Oj sinci Zvonimira«.

Hrvatski narode, veseli se! Dolazi dugo i željno očekivani čas slobode! Hrvati i Hrvatice! Budimo za Dom Spremni!

Poglavnikov govor hrvatskom narodu

Hrvatski narode!

Pred više od hiljadu godina osnovali su naši pradjedovi na ovom svetom tlu svoju domovinu, svoju negda veliku i moćnu državu Hrvatsku. Hrvatski je narod kroz duge vjekove svoju domovinu junački branio protiv svakom neprijatelju, koji je bilo kada u prošlosti posizao za njegovim ognjištima, za njegovim poljima i njivama, za njegovim dobrima, za njegovom slobodom i njegovom čašću.

Godine 1918. zaposjela je Srbija na prevaru hrvatske zemlje. Od toga časa pa do danas ugnjetavala je Srbija na najstrašniji način hrvatski narod. Beogradski su vlastodršci podigli vješala za hrvatske sinove, prolili su toliku mučeničku krv, a na hiljade hrvatskih sinova zatvorili i mučili po tamnicama. Srbijansko je nasilje bilo postiglo svoj vrhunac u krvavoj diktaturi, što ju je bio uveo srpski kralj, a kojom je htio ne samo zauvijek silom upokoriti hrvatski narod, nego izbrisati sa lica zemlje njegovo ime i svaki trag njegove opstojnosti.

Nu proti tome nečuvenom nasilničkom podhvatu podigla se je hrvatska ustaška borba, koja je tu krvavu neprijateljsku diktaturu krvavo srušila.

Nakon pada kraljevske srbijanske diktature pokušali su beogradski vlastodršci zadržati hrvatski narod pod svojom vlašću ponovnom prevarom, jer su znali, da to silom više moći ne će. Stoga su se latili stare varke — »sporazuma«. — I u oči buknuća novog evropskog rata, koji je otvorio put hrvatskom narodnom i državnom oslobođenju, potpisan je sramotni sporazum, da se tako zavara hrvatski narod i vanjski svijet, te izigra hrvatsko narodno i državno oslobođenje.

Nu kao što kraljevska diktatura nije mogla nadvladati ni slomiti ustaške borbe, tako je nije mogao ni sporazum zavarati. Hrvatski ustaški pokret nastavio je i dalje borbu, koja je, evo, došla do zadnjeg i odlučnog oslobodilačkog udarca.

Hrvatski narode!

Došao je čas oslobođenja!

Ustaj na noge, lati se oružja, svrstavaj se u bojne redove i stupaj pod ustašku zastavu, na kojoj su već zapisana slavna djela pobjede. Ustaj, kucnuo je čas našega oslobođenja, diži se, da svoju domovinu od neprijatelja očistimo i da uspostavimo svoju slobodu u svojoj kući, u samostalnoj i Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, u kojoj

će biti ujedinjene sve hrvatske zemlje od Mure i Drave sve do Drine, od Dunava do sinjega Jadranskoga mora, a u kojoj će vladati samo Bog i hrvatski narod.

Hrvatski narode!

Naša je pobjeda osigurana, naše je oslobođenje gotova stvar. Hrvatski ustaški pokret stavio se ne od danas, nego već od deset godina uz bok naših prijatelja, uz bok velikog talijanskog i njemačkog naroda i zato danas silne i ogromne vojske velikih vođa tih velikih naroda Hitlera i Mussolinija, kojima se više nitko oduprijeti ne može, stoje na našu obranu te zajamčuju naše oslobođenje, našu pobjedu, našu slobodu i našu Nezavisnu Državu Hrvatsku na cijelom hrvatskom povijesnom i neprekinutom narodnom području.

Hrvatski narode!

S pomoću Božjom i naših velikih prijatelja, na žrtvama i prolivenoj hrvatskoj krvi, na neobuzdanoj borbi hrvatske ustaške vojske, na njezinoj vjernosti Tebi, diže se slobodna i Nezavisna Država Hrvatska, u kojoj će, hrvatski seljački narode, biti u Tvojim rukama sva zemlja i sva vlast, u kojoj će zavladati pravo i poštenje, a iz koje će biti iskorjenjen sav korov, što ga je tuđinska dušmanska ruka bila posijala.

U državi Hrvatskoj bit će osiguran kruh i blagostanje, sloboda i čast kroz duge vjekove hrvatskim pokoljenjima.

Slava svim mučenicima, koji svoju krv i živote u temelje hrvatske slobode i hrvatske države uzidaše!

Živjela Nezavisna Država Hrvatska!

Živio hrvatski narod!

Živila ustaška vojska, živile velike i silne prijateljske vojske!

Za Dom — Spremni!

Čuli ste govor ustaškog Poglavnika Dra Ante Pavelića.

Ploča: »Junak iz Like«.
Nastavit ćemo raspored nakon nekoliko časaka.
Ploča: Znak postaje, koji traje 2 časa.
Čitanje Ustaških načela.
Ploča: »Ječam žele«.
Čitanje ustaške pjesme.
Ploča: »Oj sinci Zvonimira«.

Hrvatski narode, veseli se! Dolazi dugo i željno očekivani čas slobode! Hrvati i Hrvatice! Budimo za Dom Spremni!

Ploča: »Ustaški zbijeg«.
Živio hrvatski seljački narod!
Živila samostalna i Nezavisna Država Hrvatska!
Živila ustaška vojska!
Živile vojske hrvatskih prijatelja i saveznika!
Živio Poglavnik!
(Ploča: koračnica).

Hrvati i Hrvatice! U Ustaškoj Hrvatskoj će vladati red i rad. Budite spremni! Završena je današnja izvedba rasporeda radio-postaje Glavnog Ustaškog Stana. Za Dom Spremni! ŽAP! (Lijepa naša!).

6. travnja 1941. Poglavnik je govorio hrvatskim vojnicima

Ustaška riječ, slušana diljem Hrvatske već dvije večeri uzastopce, odjeknula je u hrvatskim domovima silnom snagom. Ustaški borci odazivali su se toj ustaškoj riječi, pripremali se i vršili su svoju dužnost, gdje god oni bili. Svaki čestiti Hrvat jedva je čekao čas, da uzmogne na određenom mjestu izvršiti svoju ustašku dužnost.

Rat je već prenesen na jugoistok Europe i uslijedile su prve zapanjujuće pobjede njemačkog oružja na Balkanu. Cijela je Hrvatska već u revolucionarnom gibanju. Pritisak tuđinske vlasti pokušava još i posljednjim trzajima spriječiti rasulo države, nu sve je uzalud. Iz svih krajeva Hrvatske, kao posljedica Poglavnikovih proglasa i početka njemačke bojne djelatnosti na Balkanu, stizali su u Zagreb pojedini povjerenici i ustaški radnici, tražili u Zagrebu pojedine ljude, koji su im davali upute i naloge za djelatnost. U svim krajevima osjetio se je val ustaštva. Vojnici Hrvati počeli su zajedno s oružjem prelaziti k savezničkim vojskama, po svuda u vojarnama i u bojnim postavama, opažao se je buntovni duh hrvatskoga ustaštva. I treći dan, u određeno vrijeme, Hrvati su se okupili oko krugovalnika, nestrpljivo očekujući početak izvedbe krugovalne postaje Glavnog Ustaškog Stana.

Na sveopće zadovoljstvo, uz neopisivu radost svih slušatelja u određeno vrijeme opet se javio znak radio-postaje Glavnog Ustaškog Stana.

IZVEDBA OD 6. TRAVNJA 1941.

(Nakon dva časa znaka »U boj, u boj!«)

Lijepa naša!
Za Dom Spremni!
Ovdje Radio postaja Glavnog Ustaškog Stana!
Hrvati i Hrvatice diljem hrvatskih zemalja! Hrvati diljem svijeta!
Pozor!

Došao je odlučni i svečani čas hrvatske slobode. Došao je čas uspostave Nezavisne Države Hrvatske! Od Mure do Drave pa sve do Drine, od Dunava do sinjeg Jadranskog mora već odjekuje glas ustaške trublje! Hrvatske ustaške postrojbe, hrvatski ustaški prodorni odjeli odlučno i pobjednički već stupaju pod ustaškom zastavom i približavaju se pobjednički glavnom hrvatskom gradu, da proglase oslobođenu domovinu Hrvatsku samostalnom i nezavisnom državom!

(Ploča: »Na vojsku, na vojsku, vitezi valjani«).

Hrvati i Hrvatice, pozor! Čut ćete povjesni govor ustaškog Poglavnika Dra Ante Pavelića, kojim cijeli narod pozivlje na opći hrvatski narodni ustanak. Pozor! Dajemo govor ustaškog Poglavnika hrvatskome narodu:

(Prvi govor Poglavnika).

Iza govora ploča: »Ustaški zbijeg«.

Hrvati i Hrvatice! Ustaše! Sad ćete čuti govor ustaškog Poglavnika hrvatskim vojnicima. Pozor:

Poglavnikov govor hrvatskim vojnicima

Hrvatski vojnici!

Došao je dan općeg hrvatskog narodnog ustanka proti srbijanskoj neprijateljskoj sili, koja drži u sramotnom ropstvu hrvatski narod i hrvatsku domovinu.

Hrvatski vojnici!

Sve su ustaške vojne snage već u pokretu, a ustaški su prodorni odjeli već na mnogim mjestima probili srpske bojne redove, razoružali ih i zarobili, te munjevitom brzinom napreduju u srce domovine, da uspostave samostalnu i Nezavisne Državu Hrvatsku.

Naša je potpuna pobjeda potpuno osigurana, jer se za nju bore i silne i nepobjedive vojske naših prijatelja, vojske Italije i Njemačke, koje hrvatskome narodu zajamčuju potpunu slobodu i nezavisnost u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj.

U najkraćem vremenu ne će biti na hrvatskome tlu više ni traga srbijanskom nasilju, a sve će hrvatske zemlje biti ujedinjene u slobodnu i Nezavisnu Državu Hrvatsku, u kojoj će vladati samo Bog i Hrvati.

Hrvatski vojnici!

Vas su poslali pod oružje srbijanski kralj i srbijanska gospoda u sporazumu i poduprta od onih, koji su s najpokvarenijom beogradskom gospodom pravili sramotni sporazum. I nalažu vam, da branite srpsku državu i srpsku zločinačku vladu, te da pucate na hrvatske sinove, na svoju braću i na prijatelje vojnike, koji se bore za hrvatsku domovinu i za hrvatsko oslobođenje.

U ime Hrvatskog oslobodilačkog pokreta, u ime tolike prolivene hrvatske mučeničke krvi, u ime tolikih hrvatskih boraca, što su ginuli na vješalima za svoju domovinu i svoj narod, ja vas pozivam, da okrenete oružje proti srpskim vlastodršcima, a za slobodu svoju, svoga naroda i svoje domovine.

Odstranite srpske časnike, svrstajte se odmah pod ustašku zastavu, upotrebite puške protiv onih, koji su zarobili hrvatski narod, obeščastili sve hrvatske svetinje, te zaposjeli hrvatska ognjišta i hrvatsku zemlju. To vam je sveta dužnost.

Hrvati vojnici, katolici i muslimani!

Junačka slava vaših djedova zapanjivala je kroz vjekove čitavi svijet. Junačka djela hrvatskih vitezova pronijela su slavu i čast hrvatskog naroda po čitavom svijetu. Vaša hrabra srca i junačke desnice pokazat će, da ste dostojni slave svojih djedova, koju vam je namrijeti budućim pokoljenjima, sinovima i unucima.

Došao je dan oslobođenja! Bije se zadnji odlučni boj za uspostavu samostalne i Nezavisne Države Hrvatske, koja će se prostirati od Mure, Drave do Drine i od Dunava do sinjeg Jadranskoga mora, a u kojoj će čitav hrvatski narod naći svoju sreću i blagostanje. Za taj cilj, dužnost nam je dati i svoje živote.

Živila Nezavisna Država Hrvatska!

Živila hrvatska vojska!

Dano na bojištu u Glavnom Ustaškom Stanu.

Za Dom Spremni!

(Iza govora ploča: »Pojmo pjesmu«).

Hrvatski narode, raduj se, dolazi Poglavnik! Dolazi onaj muž, koji je u najteže doba hrvatske povijesti, jedini od svih hrvatskih političara neustrašivo nosio barjak hrvatske narodne i državne slobode! Dolazi onaj, koji je bio s Tobom, hrvatski narode, u najtežim časovima, kad se je radilo o tvom obstanku! On je s Tobom proživljavao dane tuge i patnja, a sada dolazi, da Te povede danima slobode, sreće i blagostanja!

(Ploča: Junak iz Like).

Hrvatski narode! Dolazi Poglavnik! Spremi se, da dostojno dočekaš prvog sina hrvatske domovine, koji se nakon duge i teške borbe vraća na krvlju i suzama natopljeno hrvatsko tlo i među narod svoj!

Živio ustaški Poglavnik Dr. Ante Pavelić!

Živila samostalna i nezavisna država Hrvatska!

(Ploča: Glasna jasna).

Hrvati, Hrvatice! Završamo s izvedbom današnjeg rasporeda radio postaje Glavnog Ustaškog Stana. Hrvati i Hrvatice! U predvečerje hrvatskog narodnog i državnog oslobođenja sjetimo se palih ustaških mučenika, učinimo i mi svoju ustašku dužnost i budimo — Za Dom Spremni! ŽAP! (Ploča: Lijepa naša.)

7. tranja 1941.:

Po treći puta javlja se Poglavnik

Dne 7. travnja 1941. ponovno su se Hrvati, ovaj put već u ogromnom broju, okupili oko krugovalnika i nestrpljivo očekivali ustašku riječ. Te večeri opet su čuli svoga Poglavnika, koji je ponovno preko krugovala održao svoj treći veliki povijesni govor.

U Hrvatskoj je sve više i više kipilo. Došlo je do prvog sudara sa oružnicima i odmetnicima, hrvatski su vojnici i dalje prelazili k savezničkim vojskama i zajednički se borili proti zajedničkom neprijatelju. Sa svih strana dolazile su povoljne vijesti. Napose dvije vijesti munjevito su se proširile Hrvatskom: U Medjimurju je već čitav narod pod ustaškom zastavom i tamo je već sam narod proglasio Hrvatsku ustaškom državom. Druga vijest je stigla iz Bje-

lovara, da se tamo gotovo sva vojska nalazi u pobuni i da se pridružuje ustašama. Isto su takve vijesti dolazile i iz drugih vojarna u Hrvatskoj.

Međutim je već osnovan u Italiji, u gradu Pistoja glavni sabirni logor ustaša sa područja savezničke i prijateljske Italije, koji su u skupinama iz dana u dan pridolazili iz svih krajeva i vršili posljednje pripreme za odlučni čas i povratak u domovinu. Toga dana snimljeno je u logoru nekoliko ploča s pjesmama i pojedinim prizorima, pa je među ostalim snimljena i ploča »Lijepa naša«, koju su pred prenosnikom odpjevali sami ustaše. Istodobno su već i legije hrvatskih ustaša u savezničkoj i prijateljskoj Njemačkoj bili na okupu i očekivali poziv Poglavnika.

Četvrta izvedba ustaške krugovalne postaje započela je točno u 11.15 sati u noći svoju izvedbu:

Izvedba 7. IV. 1941.

Dva časka znak postaje.
Lijepa naša (ploča, snimljena u logoru).
Za Dom Spremni!
Ovdje radio-postaja Glavnog Ustaškog Stana!
Hrvati i Hrvatice diljem Hrvatske i svijeta!
Došao je čas uspostave Nezavisne Države Hrvatske!
Hrabri odjeli ustaške vojske približuju se Zagrebu, da proglase oslobođenu domovinu nezavisnom državom.
(Ploča: »Preni se jednom rode moj mili«.)
Hrvati i Hrvatice, pozor! Čut ćete sada treći povijesni govor ustaškoga Poglavnika hrvatskom narodu. Pozor!

Poglavnikov govor

Hrvatski narode!

Pred više od tisuću i četiri stotine godina osnovali su naši pradjedovi na ovom svetom tlu svoju domovinu, svoju negda veliku i moćnu državu Hrvatsku. Na tom tlu branili su naši oci kroz vjekove svoju slobodu hrabro i junački, a slava njihova oružja poznata je u cijelom svijetu.

Svojim radom na hrvatskom tlu, prepunom svakoga dobra i bogatstva, naši su pređi stvorili uvjete za sređen, uredan i čestit život sebi i svojim pokoljenjima, a u svom kulturnom radu i životu stali su u red ostalih naprednih i uljudbenih naroda.

Nu, godine 1918. zaposjela je Srbija na prevaru hrvatske zemlje, a države tako zvanih zapadnih demokracija stvorile su versailleskim diktatom nenaravnu državnu tvorevinu, onda nazvanu državom Srba, Hrvata i Slovenaca, a koju je diktatorskim dekretom srpski kralj diktator prekrstio imenom Jugoslavije.

Beograd je od prvog časa pa do danas uvodio i podržavao nad Hrvatskom najstrašnije tiransko strahovladje, koje je kroz dvadeset godina pljačkalo hrvatske zemlje, obečašćivalo hrvatska seljačka ognjišta, a tisuće i tisuće hrvatskih sinova poubijalo, povješalo i utamničilo, samo zato, što se oni nisu mogli odreći svoje domovine, svoga imena, svoje hrvatske časti i svoga ljudskoga ponosa.

Beogradski vlastodršci naročito zavedenjem kraljevske diktature htjeli su ne samo uništiti svaku hrvatsku narodnu i državnu osebujnost, nego što više, i izbrisati s lica zemlje svaki trag hrvatske opstojnosti.

Nu proti tome zločinačkom djelu beogradskih vlastodržaca i proti njihovome naumu, podigao se je hrvatski ustaški pokret, koji je krvavu beogradsku diktaturu krvavo srušio.

I čim je pala beogradska diktatura našli su se beogradski vlastodršci pred krutom zbiljom, da svoga nauma ne će moći izvršiti, i da hrvatskoga naroda više silom pod svojom vlašću zadržati ne će moći. Radi toga su se utekli opet staroj srbijanskoj prokušanoj metodi, to jest prevari, pa su počeli govoriti o sporazumu. Nažalost, našlo se je u Hrvatskoj nesvijesnih, malodušnih i nestrpljivih, a najviše onih, u čijim žilama niti ne teče hrvatska krv, pa su počeli tobože u ime hrvatskog seljačkog naroda pregovarati s najpokvarenijom beogradskom gospodom.

Kada je bilo očito, da će opet buknuti svjetski rat, Beograd je znao, da će se hrvatski narod staviti uz bok sila Osovine, te da će se s njima zajedno boriti proti trulom i propalom sustavu što Europom vlada, a za nov poredak i time za svoju slobodu i za uspostavu svoje Nezavisne Države Hrvatske.

I radi toga je bio u kolovozu godine 1939. uoči novoga svjetskoga rata potpisan sramotni sporazum, kojim se obećava tek samo jednom dijelu hrvatskoga naroda neka tobožnja autonomija, naravno s odlukom, da ju se odmah i ukine, čim za to dođe pravi čas.

lovara, da se tamo gotovo sva vojska nalazi u pobuni i da se pridružuje ustašama. Isto su takve vijesti dolazile i iz drugih vojarna u Hrvatskoj.

Međutim je već osnovan u Italiji, u gradu Pistoja glavni sabirni logor ustaša sa područja savezničke i prijateljske Italije, koji su u skupinama iz dana u dan pridolazili iz svih krajeva i vršili posljednje pripreme za odlučni čas i povratak u domovinu. Toga dana snimljeno je u logoru nekoliko ploča s pjesmama i pojedinim prizorima, pa je među ostalim snimljena i ploča »Lijepa naša«, koju su pred prenosnikom odpjevali sami ustaše. Istodobno su već i legije hrvatskih ustaša u savezničkoj i prijateljskoj Njemačkoj bili na okupu i očekivali poziv Poglavnika.

Četvrta izvedba ustaške krugovalne postaje započela je točno u 11.15 sati u noći svoju izvedbu:

Izvedba 7. IV. 1941.

Dva časka znak postaje.
Lijepa naša (ploča, snimljena u logoru).
Za Dom Spremni!
Ovdje radio-postaja Glavnog Ustaškog Stana!
Hrvati i Hrvatice diljem Hrvatske i svijeta!
Došao je čas uspostave Nezavisne Države Hrvatske!
Hrabri odjeli ustaške vojske približuju se Zagrebu, da proglase oslobođenu domovinu nezavisnom državom.
(Ploča: »Preni se jednom rode moj mili«.)
Hrvati i Hrvatice, pozor! Čut ćete sada treći povijesni govor ustaškoga Poglavnika hrvatskom narodu. Pozor!

Poglavnikov govor

Hrvatski narode!

Pred više od tisuću i četiri stotine godina osnovali su naši pradjedovi na ovom svetom tlu svoju domovinu, svoju negda veliku i moćnu državu Hrvatsku. Na tom tlu branili su naši oci kroz vjekove svoju slobodu hrabro i junački, a slava njihova oružja poznata je u cijelom svijetu.

Svojim radom na hrvatskom tlu, prepunom svakoga dobra i bogatstva, naši su pređi stvorili uvjete za sređen, uredan i čestit život sebi i svojim pokoljenjima, a u svom kulturnom radu i životu stali su u red ostalih naprednih i uljudbenih naroda.

Nu, godine 1918. zaposjela je Srbija na prevaru hrvatske zemlje, a države tako zvanih zapadnih demokracija stvorile su versailleskim diktatom nenaravnu državnu tvorevinu, onda nazvanu državom Srba, Hrvata i Slovenaca, a koju je diktatorskim dekretom srpski kralj diktator prekrstio imenom Jugoslavije.

Beograd je od prvog časa pa do danas uvodio i podržavao nad Hrvatskom najstrašnije tiransko strahovladje, koje je kroz dvadeset godina pljačkalo hrvatske zemlje, obečašćivalo hrvatska seljačka ognjišta, a tisuće i tisuće hrvatskih sinova poubijalo, povješalo i utamničilo, samo zato, što se oni nisu mogli odreći svoje domovine, svoga imena, svoje hrvatske časti i svoga ljudskoga ponosa.

Beogradski vlastodršci naročito zavedenjem kraljevske diktature htjeli su ne samo uništiti svaku hrvatsku narodnu i državnu osebujnost, nego što više, i izbrisati s lica zemlje svaki trag hrvatske opstojnosti.

Nu proti tome zločinačkom djelu beogradskih vlastodržaca i proti njihovome naumu, podigao se je hrvatski ustaški pokret, koji je krvavu beogradsku diktaturu krvavo srušio.

I čim je pala beogradska diktatura našli su se beogradski vlastodršci pred krutom zbiljom, da svoga nauma ne će moći izvršiti, i da hrvatskoga naroda više silom pod svojom vlašću zadržati ne će moći. Radi toga su se utekli opet staroj srbijanskoj prokušanoj metodi, to jest prevari, pa su počeli govoriti o sporazumu. Nažalost, našlo se je u Hrvatskoj nesvijesnih, malodušnih i nestrpljivih, a najviše onih, u čijim žilama niti ne teče hrvatska krv, pa su počeli tobože u ime hrvatskog seljačkog naroda pregovarati s najpokvarenijom beogradskom gospodom.

Kada je bilo očito, da će opet buknuti svjetski rat, Beograd je znao, da će se hrvatski narod staviti uz bok sila Osovine, te da će se s njima zajedno boriti proti trulom i propalom sustavu što Europom vlada, a za nov poredak i time za svoju slobodu i za uspostavu svoje Nezavisne Države Hrvatske.

I radi toga je bio u kolovozu godine 1939. uoči novoga svjetskoga rata potpisan sramotni sporazum, kojim se obećava tek samo jednom dijelu hrvatskoga naroda neka tobožnja autonomija, naravno s odlukom, da ju se odmah i ukine, čim za to dođe pravi čas.

Poglavnik medju svojim ustašama u Pistoji

S time se je htjelo hrvatski narod zavarati, da se u ovom ratu bori za versaillesku tvorevinu Jugoslaviju, za srpsku državu, za svoju tamnicu, a proti velikim narodima, proti Italiji i Njemačkoj, koje su zašle u borbu neizmjernoga razmjera za rušenje versailleske tamnice i za pravo i jednakost svih naroda, a koji će pod vodstvom svojih velikih vođa Mussolinija i Hitlera, sigurno skoro iznijeti i potpunu pobjedu.

Ni danas nitko nema ovlaštenje od hrvatskoga naroda, da njegovu sudbinu veže sa strašnom sudbinom, koja čeka Beograd, Srbiju i zapadne demokracije, jer se je hrvatski narod već nebrojeno puta i u svakoj zgodi otvoreno i jasno izjavio za potpuno odcjepljenje od Srbije i za uspostavu samostalne i Nezavisne Države Hrvatske na cjelokupnom hrvatskom povjesnom i neprekinutom narodnom području. Hrvatski će narod, sakupljen oko hrvatske ustaške zastave doista i stupiti u borbu uz bok velikih svojih prijatelja, koji mu jamče njegovu slobodu i uspostavu samostalne i Nezavisne Države Hrvatske, koja će se sterati od Mure i Drave do Drine, od Dunava do sinjega Jadranskoga mora. U Hrvatskoj Nezavisnoj Državi vladati će samo seljački narod, sam gospodar u svojoj vlastitoj kući. U Nezavisnoj Državi Hrvatskoj ne će biti mjesta tuđinskim nametnicima, izdajicama i korupcionašima. U njoj će biti red, u njoj će vladati pravo i zakon, koga će stvarati sam hrvatski narod. U njoj će biti kruha, ruha i blagostanja za sva hrvatska pokoljenja.

Hrvatski narode!

Približuje se čas našega narodnoga i državnoga oslobođenja! Budi svijestan velikoga vremena, koga proživljuje cijela Europa, a s njom i mi. Budi siguran i uvjeren, da će se u najskorije vrijeme ispuniti naša zavjetna misao, te da će iz krvi hrvatskih mučenika u najskorije vrijeme uskrsnuti hrvatska narodna i državna sloboda. Budi svijestan i spokojno čekaj, jer dolazi čas Tvoga uskrsnuća!

Živio hrvatski narod! Živila Nezavisna Država Hrvatska!

(Ploča: Lijepa naša, pjevana u logoru.)

Hrvatski narode, dolazi Poglavnik! Spremi se, da dostojno dočekaš prvog sina hrvatske domovine, koji se nakon duge i teške borbe vraća na krvlju i suzama natopljeno hrvatsko tlo i među narod svoj.

Živio ustaški Poglavnik!

(Ploča: »Junak iz Like«.)

Hrvati, pozor! Ustaške postrojbe od jučer su u ratnoj djelatnosti. U toku su pobune hrvatskih vojnika i borbe sa srbijanskim vojnicima i oružnicima. Manifestacije za ustaškog Poglavnika i samostalnu hrvatsku državu, svuda su u toku. Borba se vodi na sve strane.

(Ploča: »U boj u boj«.)

Hrvati, pozor! Ustaške postrojbe dobile su zapovijed da budu spremne i da napreduju u određenom pravcu. Nalazimo se blizu bojišta. Čut ćete sada zbjeg i odlazak u određenom pravcu jedne od mnogobrojnih ustaških postrojba. Pozor!

(Ploča: Ustaški zbjeg.)

Hrvati i Hrvatice! U predvečerje hrvatskog narodnog i državnog oslobođenja, sjetimo se palih hrvatskih mučenika, učinimo i mi svoju dužnost i budimo — Za Dom Spremni! ŽAP!

(Ploča: »Lijepa naša«.)

8. travnja 1941.: „Obći je narodni ustanak!"

8. travnja 1941. godine čitava je već Hrvatska bila pod dojmom Poglavnikovih govora, pod dojmom ustaške riječi, koju su prenosile svake večeri krugovalna postaja Glavnog Ustaškog Stana i postaja »Velebit«. Čitava Hrvatska oduševljeno je slušala i zatim širila dalje ustašku riječ. Svuda se je već osjećao dah skore hrvatske narodne slobode i državne nezavisnosti. Sve odredbe, primljene tajnim putem iz Glavnog Ustaškog Stana, točno su se provađale, svaki ustaša je već bio na svom mjestu i vršio svoju dužnost. Hrvatska je sa strepnjom i radošću očekivala dolazak Poglavnika i njegove vjerne ustaške vojske.

Pobjedničko oružje sila Osovine nemilosrdno je kršilo posljednji otpor balkanskih pučista i prevratnika, točka po točka bojnih važnijih položaja padala je u ruke vojska naših velikih saveznika. Čitave jedinice hrvatskih vojnika, na čelu sa časnicima i dočasnicima, već je obračunala sa višim tuđinskim časnicima i zatim prešla k našim saveznicima, s kojima su zajednički nastavili borbu.

Veliki čas hrvatskog narodnog oslobođenja, veliki čas oživotvorenja vjekovnih težnja svih Hrvata naglo se je približavao. Čekalo se je samo čas, da se putem krugovalne ustaške postaje najavi, da je taj čas konačno nastupio. Stoga su Hrvati i na dan 8. travnja pobožno čekali omiljeni znak ustaške krugovalne postaje, koji se opet u točno vrijeme pojavio.

IZVEDBA OD 8. TRAVNJA 1941.

Dva časka znak postaje.
Lijepa naša.
Za Dom Spremni! Za Dom Spremni!
Ovdje radio-postaja Glavnog Ustaškog Stana!
Hrvati, pozor! Hrvati, pozor! Ovdje radio-postaja Glavnog Ustaškog Stana!

Hrvati i Hrvatice! Budite spremni! Približuje se čas hrvatskog narodnog i državnog oslobođenja i čas uspostave Nezavisne Države Hrvatske! U Hrvatskoj će državi vladati red, rad, pravda i blagostanje, te ne će biti korupcije i nasilja. Biti će kruha, ruha i zadovoljstva za svakog hrvatskog sina i kćer!

(Ploča: Ječam žela.)

Hrvati, pozor! Hrvatski seljački narode, pozor! Skoro će biti uspostavljena slobodna i nezavisna država Hrvatska, u kojoj ćeš Ti vladati i zakone stvarati. Hrvatski će narod biti skoro oslobođen. Već je spremna ustaška vojska, već su spremne i u naletu silne vojske naših saveznika. Hrvati i Hrvatice, budimo Za Dom Spremni!

Ploča (Zrinsko-Frankopanska).

Hrvati pozor! Ustaše pozor! Pročitat ćemo veliki povjesni Poglavnikov govor, kojeg je kao treći po redu održao jučer preko radio-postaje Glavnog Ustaškog Stana. Pozor!

(Čita se Poglavnikov govor.)

(Nakon govora ploča Ustaški zbijeg).

Hrvatski narode! Osim ovih velikih govora, Poglavnik je objelodanio dva manja proglasa na hrvatski narod i na hrvatske vojnike, koji su već tiskani i pomoću zrakoplova raširени u Hrvatskoj. Slušajte ih!

HRVATSKI NARODE!

Godine 1918. zaposjela je Srbija na prevaru hrvatske zemlje. Beogradski su vlastodršci od tada do danas na naj-

drzovitiji način ugnjetavali hrvatski narod, vješali i ubijali hrvatske sinove, a hrvatsku zemlju pljačkali i robili.

To zločinačko nasilje bilo je postiglo svoj vrhunac u krvavoj kraljevskoj diktaturi, koja je imala za uvijek zamesti svaki trag hrvatske narodne opstojnosti.

Nu, tu je krvavu diktaturu krvavo srušila ustaška borba. Nakon toga Beograd je pokušao ponovnu prevaru, te je u oči novoga rata podpisan sramotni sporazum, da se zavara hrvatski narod i vanjski svijet, te izigra hrvatsko oslobođenje. Nu, Ustaški pokret nije zastao, već je borbu nastavio do ovog zadnjeg i odlučnog udarca.

Ustaška vojska i silne prijateljske vojske stupaju u borbu i nitko ih zaustaviti ne može.

H r v a t s k i n a r o d e !

Ustaj i lati se oružja, svrstaj se u bojne redove pod ustašku zastavu, na kojoj su već zapisana slavna djela. Ustaj! Kucnuo je čas, naša će domovina biti slobodna i Nezavisna Država Hrvatska na cijelom hrvatskom povjesnom i narodnom području, a u njoj će čitav hrvatski narod naći svoju slobodu, svoju sreću i blagostanje.

Živila Nezavisna Država Hrvatska!

Za Dom Spremni!

Dano u Glavnom Ustaškom Stanu.

Ustaški Poglavnik:
Dr. ANTE PAVELIĆ, v. r.

H r v a t i v o j n i c i !

Opći je narodni ustanak. Sve su ustaške vojne snage u pokretu, ustaški prodorni odjeli razbijaju srpske bojne redove i munjevitom brzinom napreduju k Zagrebu, da uspostave samostalnu i Nezavisnu Državu Hrvatsku. Naša je pobjeda potpuno osigurana, jer se za nju bore i ogromne nepobjedive vojske naših prijatelja, vojske Italije i Njemačke.

Vas su pozvali kralj Srbije i srpska gospoda, da pucate proti hrvatskim sinovima i prijateljskim vojnicima, što se bore za hrvatsko oslobođenje i za hrvatsku državu. Pozvali su vas, da branite srpsku državu i srpsko nasilje.

U ime Hrvatskog oslobodilačkog pokreta, u ime hrvatskih mučenika i hrvatske prolivene krvi, u ime hrvatske časti i slobode, ja vas pozivam, da okrenete oružje proti srpskim tlačiteljima hrvatskoga naroda, koji su prolili to-

liko hrvatske mučeničke krvi. Odstranite srpske časnike i svrstajte se pod hrvatsku ustašku zastavu. Junačka slava vaših djedova poznata je kroz stoljeća cijelom svijetu. Vaša hrabra srca i junačke desnice dokazat će, da ste dostojni te slave.

Hrvatski vojnici, katolici i muslimani!

Došao je dan oslobođenja. Bije se zadnji boj za uspostavu samostalne i Nezavisne Države Hrvatske. Za taj cilj dužnost nam je svima dati i svoje živote.

Živila Nezavisna Država Hrvatska!

Živila hrvatska vojska!

Za Dom spremni!

Dano na bojištu u Glavnom Ustaškom Stanu.

Ustaški Poglavnik:
Dr. ANTE PAVELIĆ, v. r.

(Nakon toga ploča: Junak iz Like).

Hrvatski narode, raduj se, dolazi Poglavnik! Dolazi onaj muž, koji je u najteže doba hrvatske povijesti, jedini od svih hrvatskih političara neustrašivo nosio barjak hrvatske državne nezavisnosti. Dolazi, da Te povede danima slobode, sreće i blagostanja. Spremi se, da dostojno primiš prvog sina hrvatske domovine, koji se nakon duge i teške borbe vraća na krvlju i suzama natopljeno hrvatsko tlo i među narod svoj!

Živio Ustaški Poglavnik!

Živila slobodna i nezavisna država Hrvatska!

(Ploča: Planula zora).

Hrvati i Hrvatice! Završavamo izvedbu današnjeg rasporeda radiopostaje Glavnog Ustaškog Stana. U predvečerje hrvatskog narodnog i državnog oslobođenja, sjetimo se palih hrvatskih mučenika, učinimo i mi svoju ustašku dužnost i budimo — Za Dom Spremni! ŽAP!

(Ploča: Lijepa naša.)

9. travnja 1941.: Hrvatska je u ustanku

9. IV. 1941. čitava je Hrvatska bila u pokretu. Ustaške jedinice u Zagrebu i pokrajini, kao i ustaški vojnici, vršili su svuda svoju svetu rodoljubnu i ustašku dužnost. Neprijateljske snage već su u glavnom raspršene. U Zagrebu se sa strepnjom i oduševljenjem očekuje dolazak prvih usta-

ških emigranskih odjela, za koje se je znalo, da zajedno sa pobjedničkom njemačkom vojskom dolaze. Očajni napori pučističke Simovićeve vojske, pokušali su dati na sjevernoj granici, napose između Ludbrega i Virovitice neki odpor, nu sve im je bilo uzalud. Te vojne snage bježale su glavom bez obzira, a zaustavljale bi se tek pojedine skupine bandita i komunista, koje su napadale i ubijale goloruko pučanstvo Podravine. U tim posljednjim časovima trule Jugovine, palo je na desetke života hrvatskih rodoljuba, vršeć svoju hrvatsku dužnost, napose prigodom sprječavanja rušilačke osnove rušenja mostova i drugih naprava. Sa zgražanjem je pučanstvo dočulo, da je banditima uspjelo porušiti veliki željeznički most preko Drave, između Botova i Gjekeneša.

Jedinice hrvatske vojske u Bjelovaru i dalje su bile u pobuni, boreć se s ostatcima potučene jugovinske vojske, napose sa zaostalim komunističkim odjelima, koji su već prije unutar vojske bili stvoreni »za posebne zadaće«, to jest za zastrašivanje i ubijanje hrvatskih vojnika i mirnih žitelja.

Beograd je već bio u plamenu. Mnoga mjesta u Srbiji već su bila u rukama pobjedničke njemačke vojske. U Hrvatskoj su se znatiželjno očekivale daljnje vijesti, napose konačna vijest o dolasku Poglavnika i ustaša, čiju su blizinu svi čestiti rodoljubi već predosjećali ...

Međutim Poglavnik vrši posljednje pripreme za velik čas. Obavještavan je iz sata u sat o razvoju prilika na bojištima i o djelatnosti ustaških jedinica, kojima, putem posebnih veza, daje upute i odredbe. Točno je obavješten o napredovanju njemačkih četa i znade vrijeme u kojem će one ući u Hrvatsku i u Zagreb. Šalje potrebne upute u pogledu proglašenja Nezavisne Države Hrvatske, šalje hitne punomoći pojedinim ustaškim dužnostnicima u drugim prijateljskim zemljama u pogledu zastupanja probitaka Hrvatske i Ustaškog pokreta u tim odlučnim časovima.

Citav hrvatski narod očekuje i na današnji dan nove vijesti krugovalne postaje Glavnog Ustaškog Stana, kao vijesnika novoga doba. Točno u određeno vrijeme, ustaška se postaja ponovno javlja.

IZVEDBA OD 9. TRAVNJA 1941.

Znak postaje, traje 2 časka.
Za Dom Spremni!
Ovdje Radiopostaja Glavnog Ustaškog Stana!
Hrvati, Hrvatice diljem Hrvatske i svijeta!

Došao je čas uspostave Nezavisne Države Hrvatske! Ustaška je vojska u domovini i izvan nje već sva na nogama i u konačnoj oslobodilačkoj borbi. Približava se sa svih strana glavnom gradu Zagrebu, gdje će uskoro biti proglašena Nezavisna Država Hrvatska.

Ploča: („Preni se jednom!").

Hrvatski narode! Dolazi čas slobode! Hrvatski vojnici i dalje napuštaju srbske bojne postrojbe i prilaze k našim saveznicima, da zajedno s njima zadaju posljednji udarac neprijatelju. Hrvatski zrakoplovci također se pridružuju saveznicima u konačnoj borbi za uspostavu Nezavisne Države Hrvatske.

Iz Beča dolazi vijest, da su tamošnjih pet stotina Hrvata priredili manifestacije za Poglavnika i Hrvatsku, te da su u jednoj spomenici zamolili Führera Reicha, da ih se odašalje na bojište, da se mogu u ovoj zadnjoj bitci pridružiti ostalim ustaškim postrojbama.

Hrvati nastanjeni u češko-moravskom protektoratu objavili su novinama jednu izjavu, u kojoj kažu, da je kucnuo čas oslobođenja i da se nadaju skorom povratku u oslobođenu domovinu.

Hrvatski narode! U svojoj konačnoj oslobodilačkoj borbi Hrvati nisu sami. Uz nas su velike savezničke vojske Njemačke i Italije, uz nas su prijateljski narodi Bugari, Slovaci, Rumunji, a velikim prijateljskim osjećajima prati naš oslobodilački rad i prijateljska Francova Španjolska.

Hrvati u domovini! Izdržite još kratko vrijeme! Neprijatelj je već na svim bojištima potučen i njegova je vojska u rasulu. Još nas kratko vrijeme dijeli od časa konačne pobjede, od časa konačnog narodnog hrvatskog Uskrsa. Sve ustaške jedinice već su na bojištu. Jedna za drugom, u najvećem redu i zaptu napuštaju dosadašnje boravište i polaze na određeno mjesto.

(Ploča: »Ustaški zbjeg«).

Hrvati, pozor! Ustaše, pozor! Čut ćete sada četvrti govor ustaškog Poglavnika dra Ante Pavelića. Pozor!

Četvrti govor Poglavnika

Hrvati i Hrvatice diljem cijele domovine!

Proživljujemo veliko doba. Nakon dugih stoljeća približuje se čas, koga su sanjali naši djedovi, za kojim smo čeznuli svi. Približuje se čas, za kojim smo ne samo čeznuli, nego koga smo i naslućivali; što više, za kojeg smo bili sigurni, da će doći.

Zaludu je naš neprijatelj ovih dvadeset i dvije godine neprestano i uporno tvrdio, da je stanje, stvoreno versailleskim mirovnim ugovorima vječno i da će njegovo gospodstvo trajati za uvijek.

Mi smo tvrdili protivno i mi smo imali pravo. Koliko je puta Beograd naglasio, da nema više Hrvata, da nema više Hrvatske, i da se nikad više ne će povratiti hrvatsko vrijeme. A eto danas cijeli svijet ne samo, da znade za Hrvate i za Hrvatsku, nego se sa svih strana svijeta nagovještava skora sloboda i uspostava Nezavisne Države Hrvatske.

Zar nisu beogradski tirani, a s njima i oni bijedni otpadnici hrvatskog naroda, što su se s Beogradom poistovjetili, nas nazivali luđacima, fantastima i bijednicima? Pa evo, vrijeme je dokazalo, da smo imali pravo, a oni da su bili luđaci, bijednici i — zločinci!

A to je i naravno, iz njih je govorilo ludilo, bijedništvo i mržnja, a iz nas je govorila hrvatska duša, hrvatsko srce i hrvatska nepokolebiva vjera. Mi smo to govorili, mi smo to vjerovali, a mi smo i radili.

I eto ta se nepokolebiva vjera pretvara u čin. Eno srpska je vojska na jugu potpuno uništena i Makedonija se danas više ne nalazi pod srpskom vlašću. Oslobodila ju je nepobjediva njemačka vojska. A sada se miču i velike i slavne vojske Italije i Njemačke na sjeverozapadu, te će se za čas raspršiti i ona srpska vojska, što se nalazi u našoj domovini.

U ovom času Hrvati i Hrvatice diljem cijele domovine upravljaju na Vas još ovu molbu:

Dočekajte svagdje i svagda hrabre vojnike naših prijatelja i zaštitnika s veseljem, s oduševljenjem, poštovanjem i s bratskom ljubavlju. Okitite kuće hrvatskim trobojnicama i znakovima prijateljskih naroda i vojska.

Ovi vojnici znadu, da prolaze kroz prijateljske zemlje, nu neka se i na licu mjesta osvjedoče, da su ih Hrvati u hrvatskim zemljama primili onako bratski i s ljubavlju, kako to učiniti znadu samo čestita, zahvalna i vjerna srca hrvatskog naroda! S njima dolaze u tvoju sredinu, hrvatski narode, s puškom u ruci, hrabro se boreći i Tvoji sinovi, dolazi i hrvatska ustaška vojska!

Ruši se neprijateljska sila, a hrvatski narod doživljuje svoj Uskrs!

Živila Nezavisna Država Hrvatska!

Živile slavne oslobodilačke vojske!

Hrvati i Hrvatice, budimo Za dom spremni!

(Nakon govora ploča »U boj u boj, mač iz toka«.)

Hrvati, pozor! Ustaše, pozor! Ovdje radiopostaja Glavnog Ustaškog Stana. Čuli ste govor ustaškog Poglavnika.

Dajemo posljednje vijesti:

Njemačke oklopljene čete danas su zauzele Solun. Drugi odjeli zauzeli su Veles, Tetovo i Prilep. Čitava grčka armeja istočno od rijeke Vardara predala se je i položila oružje.

Odjeli hrabre njemačke vojske stigli su na Egejsko more.

(Ploča: »Ti mi se Marice kraj mora šećeš«.)

Sa Balkana glas se čuje,
Jugovina sad tuguje.
Simoviću, Petre, jade,
more jade, Solun pade!

(Ploča: Znak postaje.)

Za Dom Spremni!

Ovdje radiopostaja Glavnog Ustaškog Stana! Hrvati, pozor! Dajemo važnu obavijest Glavnog Ustaškog Stana. Slušajte!

1. Svi ustaše što se nalaze diljem svih hrvatskih zemalja moraju biti spremni, da se svagdje gdje dođu ustaški prodorni odjeli istima priključe zajedno s pučkim ustašama, koji će se unovačiti i svrstati u ustaške postrojbe.

U krajevima i mjestima, gdje ustaški prodorni odjeli još nisu stigli moraju ustaše sami postrojiti odjele pučkih ustaša, te ih držati u pripremi, da mogu, čim nastupi povoljan čas, zaposjesti sve urede, sve javne zgrade, sva skladišta i sva prometna sredstva kao željeznice, samovoze, brzojave, brzoglase i slično. Moraju smjesta preuzeti mjesnu vlast u svoje ruke, uspostaviti potpuni red i sigurnost. Moraju postaviti straže i osigurati sve važne točke, razoružati sve srpske oružnike i možebitne srpske vojne bjegunce ili skupine srpskih vojnika, koji bi na bijegu kroz ta mjesta prolazili.

2. Nadalje neka poduzmu sve potrebne mjere, da se spriječi svaka mogućnost oštećivanja ili pljačke sa strane bilo kakvih mračnjaka, javnoga ili državnoga hrvatskoga dobra, napose živežnih namirnica. Napose moraju zaštititi seljačka dobra i seljačku imovinu od bilo kakvog nasilja.

3. Ustaške tvorbe ili pučki ustaše moraju se smjesta staviti u doticaj i vezu s najbližim ustaškim vojnim zapovjednikom.

Dano u Glavnom Ustaškom Stanu.

Po odredbi Poglavnika:
Poglavni pobočnik:
GRADIŠA

(Ploča: »U boj u boj«.)

Hrvatski narode, raduj se, dolazi Poglavnik! Spremi se da dostojno dočekaš prvog sina hrvatske domovine, koji se nakon duge i teške borbe vraća na krvlju i suzama natopljeno hrvatsko tlo i među svoj narod!

Živio ustaški Poglavnik dr. Ante Pavelić!
Živila slobodna i nezavisna država Hrvatska!

(Ploča: »Junak iz Like«.)

Hrvati i Hrvatice! U predvečerje hrvatskog narodnoga i državnoga oslobođenja, sjetimo se palih ustaških mučenika, izvršimo i mi svoju ustašku dužnost i budimo svi — Za Dom Spremni!

Ž A P !

(Ploča: »Lijepa naša«.)

10. travnja 1941.:

Ustaše! Mi smo pobijedili!

POBIJEDILI SMO, JER SMO VJEROVALI! — POBIJEDILI SMO, JER SMO IZDRŽALI! — POBIJEDILI SMO, JER SMO SE BORILI!

Oživotvorio se je san mnogih hrvatskih pokoljenja. Ispunjena je želja cijelog hrvatskog naroda. Ustaška teška borba toga je dana doživjela svoj najveći uspjeh, svoju najveću zadavoljštinu. 10. travnja 1941. ustaški Poglavnik donio je hrvatskom narodu slobodu. Najveći sin hrvatske zemlje, nakon više od osam vjekova, svojim radom, svojim

žrtvama, svojom i svojih ustaša nepokolebivom borbom, uspostavio je starodrevnu državu Hrvatsku.

Ustaške postrojbe, hrvatski vojnici, seljačka zaštita, dakle cijeli svijestan hrvatski narod, već je odkazao poslužnost onoj nekolicini, koji su ga pozivali u borbu proti ustašama i hrvatskim saveznicima, i diljem Hrvatske, na svim bojištima, sudjelovao je djelatno u konačnoj ustaškoj i oslobodilačkoj bitci.

Ostatci ostataka tobožnje moćne Simovićeve vojne sile, razbježali su se na sve strane. Tobožnjoj hrabroj vojsci više ni traga ni glasa. Pobjedničke savezničke vojske sa svih strana provaljuju na tlo versajske Jugovine, koja zajedno sa svojom tobožnjom vojskom nestaje. Hrvatski narod, svijestan političkog stanja i svojih vrhovnih probitaka, poslušao je u svojoj cjelokupnosti glas Poglavnika, glas spasitelja Hrvatske i pošao je u odlučnim časovima jedinim pravim putem, putem svojih probitaka i putem iskrenog prijateljstva, putem stvaratelja nove Europe i osloboditelja Hrvatske! Odjeli pobjedonosne njemačke vojske, zajedno sa nekim odjelima ustaša, već su ulazili u grad Zagreb na čelu sa ustaškom zastavom. Hrvati su burno i oduševljeno pozdravljali osloboditelje. Čitava je Hrvatska već bila na nogama i očekivala svojeg prvog sina, svoga Poglavnika.

Tamo daleko na jugu, u gradu Pistoji, Poglavnik je toga dana došao među svoje ustaše, opet nakon dugog vremena okupljene pod bojnom ustaškom zastavom. On je znao, da je neprijateljska vojska razbijena, da je pravi rat na tlu Jugoslavije već završen, a da nas čeka još samo pojedinačna djelatnost čišćenja. Poglavnik je već točno bio obaviješten o razvoju prilika u Zagrebu, pa je stoga dao nalog da se u Zagrebu proglasi Nezavisna Država Hrvatska.

Poglavnik je došao u rano poslije podne među svoje vjerne, među svoje najvjernije, koji su izdržali do posljednjeg časa teške oslobodilačke borbe. Za sva pregaranja, za sve patnje, za sve žrtve, Poglavnik je svojoj ustaškoj oslobodilačkoj vojsci dao najveću zadovoljštinu, on im je najavio, da je oslobodilačka borba đovršena i da se nalazimo u oči proglašenja Nezavisne Države Hrvatske.

Hrvatska je već bila oslobođena. Hrvatska je već bila proglašena nezavisnom državom. Hrvati su već bili pod dojmom velikih događaja, Hrvati su već vladali u Hrvatskoj, zagrebački je krugoval već bio u ustaškim rukama,

te preuzeo dužnost radiopostaje Glavnog Ustaškog Stana. Ipak su htjeli, da i glas Poglavnika, ili barem glas najavljivača ustaškog krugovala iz tuđine, potvrdi veliku i najveću vijest.

Krugoval Glavnog Ustaškog Stana točno se u određeno vrijeme javio.

IZVEDBA OD 10. TRAVNJA 1941.

Znak postaje, dva časa.

Lijepa naša.

Za Dom Spremni! Ovdje radiopostaja Glavnog Ustaškog Stana.

Hrvati diljem Hrvatske i svijeta! Za nekoliko časaka najaviti ćemo veliku povijesnu vijest!

(»Planula zora svanuo dan«).

Hrvati, pozor! Ustaše, pozor!

Danas, kratko vrijeme prije nego što je uslijedio veliki dogadjaj u Zagrebu, ustaški je Poglavnik u sabirnom logoru svojim vjernim ustašama navijestio veliki povijesni događaj. Hrvati, pozor! Ustaše, pozor! Čut ćete kratki povijesni govor ustaškog Poglavnika, kojim je danas poslije podne u sabirnom ustaškom logoru ustašama navijestio, da je kucnuo čas slobode! Slušajte sada taj govor:

Poglavnikov govor u Pistoji

Braćo ustaše!

U tisućgodišnjoj svojoj povijesti hrvatski je narod imao bolnih i radosnih časova.

Ovo je najradosniji čas naše povijesti, jer se nalazimo pred uskrsnućem Nezavisne Države Hrvatske.

Držali su nas luđacima, ali mi smo se borili, mi smo radili, mi smo pobijedili, a luđaci su, plaćenici su oni, koji su o nama tako govorili!

Ustaše! Nisu potrebne riječi, nisu potrebni dugi govori. Napose to nije potrebno vama, borcima, koji ste uvijek do sada malo govorili. Vama, koji ste prošli sve kušnje, sve tegobe života, Vama, koji ste sve podnijeli i sve uzdržali, neka bude velika, srdačna hvala domovine Hrvatske. Niste uzalud čekali, niste uzalud bili strpljivi, niste se uzalud borili!

Ustaše! Naša je oslobodilačka borba pri kraju. Proživljujemo velike časove, i dok smo mi ovdje okupljeni, u domovini se događaju veliki događaji. Naša je teška borba, borba je cijelog hrvatskog naroda okrunjena najvećim uspjehom: uspostavom Nezavisne Države Hrvatske. Vi ćete već za nekoliko sati čuti veliku vijest, vi ćete za najkraće vrijeme poći na put u domovinu.

Ustaše! Mi smo pobijedili! Pobijedili smo, jer smo vjerovali! Pobijedili smo, jer smo izdržali! Pobijedili smo, jer smo se borili!

Braćo, ustaše: Pobijedili smo, jer smo uvijek bili — za Dom Spremni!

(Ploča: »Ustaški zbijeg«.)

Slušali ste govor ustaškog Poglavnika svojim ustašama u logoru.

(Mala stanka).

Hrvati, pozor! Ustaše, pozor! Ovdje radiopostaja Glavnog Ustaškog Stana.

Hrvati diljem svijeta, slušajte:

Glavni Ustaški Stan javlja: Danas popodne proglašena je u Zagrebu samostalna i nezavisna država Hrvatska!

Srpska vojska hametom poražena po savezničkom oružju, raspršena bježi glavom bez obzira.

Ustaški odjeli preuzeli su svu vlast u svoje ruke.

U ime ustaškog Poglavnika krilnik Slavko Kvaternik proglasio je danas u glavnom gradu Hrvatske, samostalnu i nezavisnu državu Hrvatsku!

Željeznica, pošta, brzojav, radiopostaja i sve druge važne točke već su u rukama ustaša. Pobjednička njemačka vojska ulazi u Zagreb, dočekana po ustaškim postrojbama i po narodu s najvećim veseljem i manifestacijama. Ustaška vojska uspostavila je u Zagrebu red. Cijeli je Zagreb okićen hrvatskim i savezničkim zastavama.

Živila slobodna i nezavisna država Hrvatska!

Živio ustaški Poglavnik Ante Pavelić!

Živili velike vođe talijanskog i njemačkog naroda, Mussolini i Hitler. Živile savezničke vojske Njemačke i Italije!

(Ploče »Lijepa naša«, »Giovinezza« i Nacional-socijalistička himna).

Hrvatski narode! Raduj se, dolazi Poglavnik. Dolazi na čelu svojih vjernih ustaša. Dolazi kao osloboditelj i spasitelj Hrvatske. Ustaška borba time slavi svoj najveći uspjeh. U ovaj sretni čas sjetimo se hrvatskih ustaških muče-

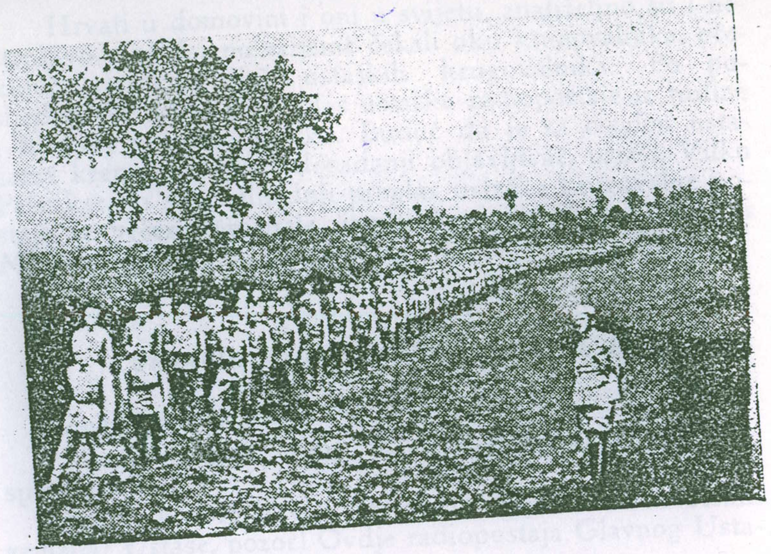

Ustaška koračnica

(Od Poglavnika dra Ante Pavelića)

Ustaška se vojska diže
osvetnika strašan roj,
hrabra srca silne ruke
nasrće u krvav boj.

Zarobljenu domovinu
pogaženo selo, dom,
oslobodit krvlju ide
i junačkom desnicom.

Ruglo bo je za Hrvata
biti tuđi podanik,
kad je viko od vjekova
bit u boju pobjednik.

Ustaška se vojska diže
za slobodu vodi rat,
dok ne stigne sve do Drine
nit će klonut, nit će stat.

nika, koji su svoj život položili na oltar domovine. Izvršimo našu posljednju dužnost i budimo uvijek i svagdje — za Dom Spremni! Ustaška vojska bila je uvijek spremna. Ona će biti spremna i u buduće!

(Ploča: »Ustaški zbijeg«).

Hrvati i Hrvatice diljem svijeta! U uskrsloj Hrvatskoj državi budimo uvijek za Dom Spremni!

ŽAP! (Lijepa naša).

11. travnja 1941.:

Radiopostaja G. U. S-a ispunila je svoju dužnost

Čitava je Hrvatska na 11. travnja godine 1941. u ustaškom i pobjedničkom slavlju. Ustaške postrojbe gotovo svuda uzele su vlast u svoje ruke. Hrvatski vojnici zajedno sa savezničkim njemačkim četama uništavali su posljednje ostatke pljaškaških skupina, koje su pokušavale izazivati nered i nad hrvatskim pučanstvom izvađali zločine svake vrsti. U Zagrebu je već vladao potpuni red, a na ulicama se je opažalo iskreno bratstvo i prijateljstvo njemačkih vojnika i hrvatskoga pučanstva glavnoga grada. Ustaške postrojbe vršile su i dalje povjerene im dužnosti. Očekivalo se je dolazak Poglavnika i postrojba njegove tjelesne bojne.

Međutim je Poglavnikova tjelesna bojna već bila na putu prema granici, a Poglavnik je toga dana bio također na putu, obavljajuć posljednje pripreme i vodeć važne državničke i političke razgovore. Poslije podne toga dana, proputovao je vlakom preko Firence prema Trstu. Na kolodvoru u Firenzi našli su se također predstavnici talijanskih državnih i fašističkih vlasti i lijep broj poznanika, koji su se sa Poglavnikom srdačno pozdravili i koji su ga pri polasku vlaka srdačno pozdravili poklicima »Živio Pavelić! Živila prijateljska Hrvatska«. Vlak je pošao prema Trstu, gdje su već bili prispjeli odjeli ustaša, od kuda se je nakon svih obavljenih priprema i obskrbnih poslova pošlo prema Rijeci.

Hrvati u domovini i oni u svijetu, znatiželjno su i nestrpljivo u običajeno vrijeme čekali oko krugovalnika, očekujuć ustašku riječ ustaških krugovalnika. Po posljednji put javio se je glas ustaške radiopostaje iz tuđine i to ovaj put vrlo kratko. Buduć da je sa ostalim ustašama krenuo na put i dosađanji objavljivač, ustaša Vilko Pečnikar, to su poslijednji proglas ustaške krugovalne postaje te večeri pročitale izmjenično ustaškinje Višnja i Mirjana Pavelić:

Izvedba od 11. travnja 1941.

Znak postaje.

Lijepa naša — zatim Za Dom spremni! Za Dom spremni!

Pozor, pozor! Hrvati i Hrvatice diljem svih hrvatskih zemalja! Ustaše, pozor! Ovdje radiopostaja Glavnog Ustaškog Stana.

Čujte! Glavni Ustaški Stan saopćuje: Ustaški Poglavnik Dr. Ante Pavelić približuje se na čelu hrvatskih ustaških prodornih odjela glavnom gradu Nezavisne Države Hrvatske, te će u najskorije vrijeme tamo stići. Time završava prodorna djelatnost ustaške vojske kroz srpske linije.

Živjela Nezavisna Država Hrvatska! Živjela ustaška vojska!

Živio Poglavnik!

Pozor, Hrvati i Hrvatice! Time završava svoj rad ova radio-postaja, a sve se prenaša u Zagreb.

Hrvatski narode, čestit Uskrs u uskrsnuloj Nezavisnoj Državi Hrvatskoj!

Za Dom spremni!

Ploča: »Ustaški zbijeg«.

Zatim se ponavlja gornji proglas.

»Lijepa naša«.

»Ustaška himna«.

Ustaška krugovalna postaja „Velebit“

U času kada je politika beogradskih političara došla u ćor-sosak, kada je hrvatski narod bio u punom nagonu svoje borbenosti, kada je trebala pasti konačna odluka biti ili ne biti, pokazao se hrvatski narod dorastao vremena. Ustaški pokret pod vodstvom Poglavnika razvio je svoju djelatnost širom čitavog svijeta, tako da je u svako vrijeme imao pregled svih dogadjaja, a pogotovo onih u domovini. Poglavnik je dao nalog i čitav stroj Ustaškog pokreta stavljen je u pogon u konačnoj borbi za oslobodjenje hrvatskog naroda i za uspostavu Nezavisne Države Hrvatske.

Prvih dana mjeseca travnja 1941. počela se javljati krugovalna postaja »Velebit««. Javljala je hrvatskom narodu, da dolaze odlučni časovi i poručivala mu, da je Poglavnik dao konačni nalog za borbu. Krugovalna postaja »Velebit« počela je svojom djelatnošću onoga časa, kada su savezničke i ustaške jedinice stupile u borbu, da se konačno i u ovom dijelu Europe uvede red i mir.

Uz krugovalnu postaju Glavnog ustaškog stana, koja je javljala odluke i poruke Poglavnikove hrvatskom narodu u njegovim najosudnijim časovima, javljala je krugovalna postaja »Velebit« razvoj i tok događaja sve do sloma jugovinske vojske. Javljala je pojedinosti sa bojišta, bodrila je i poticala hrvatski narod u konačnoj borbi, podsjećujući ga na njegovu junačku i vitešku prošlost, opjevanu u hrvatskim junačkim pjesmama. Javljala je o zlodjelima razularene vojske, koja su bila počinjana na hrvatskom narodu i njegovom dobru, davala upute narodu kako će se najbolje braniti i održati sve do dolaska savezničke i ustaške vojske. Ona je davala i bodrila hrvatski narod na borbu, dozivajući mu u pamet njegova prava, njegovu junačku prošlost i navještavala mu pobjedu.

Sva ugrožavanja, sve prietnje nisu mogle spriječiti hrvatski narod, koji je s oduševljenjem slušao vijesti »Velebita«. Hrvatski narod širom hrvatske domovine svuda je sa velikom napetošću očekivao lijepe i zvučne znakove hrvatske krugovalne postaje »Velebit«, koja si je uzela kao znak stari hrvatski borbeni napjev »Oj Hrvatska oj, hrabro ti nam stoj«. Svi su tih dana sa napetošću pratili razvoj dogadjaja i jedva očekivali, kada će čuti glas onoga, koji im je svaki dan navještavao najnovije iz njihove sredine,

iz njihove domovine. Svi su bili dobro upućeni i svi su takoznali, da je konačno pobjeda naša.

Svaki Hrvat trebao je i morao znati točno, što se dogadja u njegovoj domovini, pa je zato krugovalna postaja »Velebit« davala svoje vijesti pet puta dnevno.

Krugovalna postaja »Velebit« izvršila je tako svoju zadaću u najtežim danima onako, kako je to tražio duh Ustaškog pokreta.

*

Usporedno sa postajama Ustaškog pokreta, javljale su se i druge savezničke postaje. Tako je i saveznička njemačka krugovalna postaja »Donau«, koja je već prije toga davala dva puta dnevno vijesti za Hrvate, donijela u tim odlučnim danima nekoliko Poglavnikovih govora i poruka Hrvatima u domovini i u stranom svijetu, tako su isto uz njemačke postaje takodjer u tim danima i talijanske radiopostaje donosile sve važnije vijesti u vezi sa konačnim obračunom sila nove Europe na Balkanu, a napose u borbama na tlu bivše Jugoslavije.

Dotle je već i hrvatska ustaška legija, oblikovana na tlu savezničke Njemačke, bila u konačnoj borbi rame uz rame sa pobjedničkom njemačkom vojskom.

Poruka Americi

Dne 11. travnja 1941. pročitao je na njemačkom krugovalu (»G r o s s d e u t s c h e S e n d e r«) ustaša Josip Mrmić sliedeću poruku Amerikancima, a napose Hrvatima u Americi:

Hrvati u Americi!

Jučer dne 10. travnja ove godine proglašena je putem zagrebačke krugovalne postaje s pristankom svih činbenika jedinstveno slobodna i nezavisna hrvatska država. Ja, kao Hrvat, želim vam govoriti, jer ja sam u Americi svršio škole i vjerujem, da ću zbog toga najbolje znati izraziti volju i radost hrvatskoga naroda zbog ovog dogadjaja.

Tokom gotovo 1400 godina, to jest od vremena kada su Hrvati došli u svoju današnju domovinu, pokazao se hrvatski narod kao dostojni član velike europske obitelji i doprinosio je svoj doprinos izgradnji europske kulture i uljudbe. Često se tokom ovog vremena morao boriti za

svoja prava, ali uvijek je bio pošteni i otvoreni protivnik u svojoj borbi. Prvi put u svojoj povijesti došao je, kako su to često naglašavali njegovi predstavnici, u državnu zajednicu s jednim istočnim narodom. Do toga je došlo odredbom srbskog kralja dne 1. prosinca 1918. Srbija je iskoristila obćeniti nered i komešanje u hrvatskim zemljama, koji su nastali nakon rata i odlučila unatoč prigovora sa strane predstavnika hrvatskog naroda ujedinjenje. Ovo je bilo zapečaćeno tadašnjim nepravednim versajskim ugovorima, a svaki prigovor Hrvata bio je isključen na razne načine. Srbija je stajala na stanovištu, da je pobjednica i odmah prvih dana nakon proglašenja pali su u hrvatskom glavnom gradu od srbskih strojnica hrvatski vojnici, koji ujedno predstavljaju prve žrtve srbskog šovinizma.

Ova je prevara kasnije podkrijepljena krivotvorenjima prilikom izbora, a svaka zakonita borba unutar zemlje bila je isključena. Kada su hrvatski predstavnici otišli u Francusku i Englesku, da bi na taj način uputili mjerodavne čimbenike za tadašnji položaj u Europi o ovim prilikama, bilo im je samo na veoma uvidjavan način izraženo sažaljenje, dok im se pomoć nije htjelo pružiti. Dapače, savjetovali su im, da u srbskom parlamentu započnu borbu, jer da je tamo pravo mjesto, na koje se valja obratiti. Ovo su engleski tako zvani »poznavaoci Balkana« u Foreigne Office Wikham Steed i Seaton Watson rekli Stjepanu Radiću, koji je kukavički bio ubijen u beogradskom parlamentu. Radić je otišao u Beograd i započeo je nejednaku borbu s protivnikom, jer su Srbi vladali s oružjem i imali na raspolaganju materijalna sredstva. Ali prisutnost Hrvata u beogradskom parlamentu nije dugo trajala, jer su dne 20. lipnja 1928. zločinački hitci ubili Stjepana Radića i dvojicu njegovih najužih suradnika. Ovo se dogodilo, kada je Radić opet jednom trebao odputovati u inozemstvo. Ljudi su se pitali, što će se sada dogoditi, kada je svaka mogućnost borbe za oslobodjenje domovine bila isključena. Ne smije se medjutim u Americi misliti, da su to bile jedine žrtve srbskog barbarstva, jer su razne tajne srbske organizacije kao Četnici, Bijela ruka i Crna ruka doprinijeli povećanju niza hrvatskih mučenika. Proglasom srbskog kralja obećana je Hrvatima bolja budućnost, no bila je uvedena diktatura, koja je dala veća prava srbskim tajnim organizacijama, a broj hrvatskih žrtava postajao je

uvijek veći. Hrvatski su predstavnici otišli u inozemstvo uzalud pokušavajući uvjeriti demokracije o paklu, koji je vladao u Jugoslaviji. Razumljivo je, da je na silu bilo odgovoreno silom. Tek je onda upoznao svijet pravi položaj nas Hrvata u ovoj neprirodnoj državnoj tvorevini. Hrvatska junačka krv dolazila je u ovoj borbi opetovano do izražaja i svijet je morao priznati, da ova država nije sposobna za život. Ali Srbi su išli sve dalje sa svojim nasiljem. Dokle god je bilo kakove strane pomoći i na bilo kakav način dolazila moralna pomoć, nije se mogao očekivati kraj.

Kad je u Europi nastala napetost, opazio se je veoma brzo u jugoslavenskoj unutarnjoj politici veliki preokret. Tek onda, nakon dugog vremena, priznati su Hrvati opet kao narod, koji je što više trebao dobiti tako zvano autonomiju, koja bi samo ovisila o srbskoj milosti. Čak ni ta demokracija nije započela demokratski i liberalno, nego je upravo kao i diktatura bila proglašena od namjestničkog vijeća. Velika područja, gotovo polovica hrvatskog državnog područja, ostala su izvan ove jedinice, a tokom daljnjeg vremena tražili su takodjer i ovi krajevi konačno rješenje. Srbi su htjeli i vjerovali, da će ovim rješenjem stvoriti zdravi temelj, kako bi se kao staložena država mogli suprostaviti predstojećem razvoju. Ali ovo jamstvo, kao i sve što su Hrvati dobili, nije dostajalo, da održi ovu državu. Tisuće hrvatskih žrtava, koje je uništilo divlje barbarstvo, iskorištavani hrvatski krajevi, nezadovoljstvo naroda s državom, dolazili su sve jače do izražaja. Što više i onda, da je u ovom dijelu Europe bio osiguran mir, bila bi se raspala na zahtjev i zbog junačke borbe hrvatskog naroda. Naša je sreća, da je srbska megalomanija ustrajala i da Srbi nisu željeli mir, jer tako je hrvatski narod došao u mogućnost, da uspostavi svoju slobodnu i nezavisnu državu.

Amerićani! Ako brojke mogu govoriti, onda broj od 182.000 odpuštenih političkih kažnjenika iz jugoslovanskih tamnica mora za vas biti pojmljiv. Ovo se odigralo 1939. godine. Hrvatske su zemlje u Jugoslaviji morale snositi 63 % ukupnog poreza. Mi, Hrvati, morali smo tokom ovih 23 godina plaćati takodjer i srbske ratne dugove iz balkanskog rata i prošlih vremena. Ali od ratne odštete, koju su Srbi dobili nakon svjetskog rata, nije niti jedan cent bio potrošen u Hrvatskoj.

Pučisti su željeli rat, pa ga sada i imaju. Nas Hrvata ima preko 6 i pol milijuna, mi imamo zapadnu kulturu i dobili smo u doba naše junačke obrane europske kulture protiv prodiranja Turaka častno ime »Antemurale Christianitatis«.

Junačtvo je zapečatilo našu želju za slobodom, i neprijatelju nije uspjelo, da nas uništi. Beograd je zbog svog načina postao zloglasni pojam. Ta vi znate, kako pučisti priželjkuju atentate i potajna umorstva. Kome nije poznato, kako su sasjekli kraljevsku obitelj Obrenović i bacili kroz prozor? Dva desetljeća, što je jugoslavenska država postojala, bila su za nas niz najokrutnijih muka i ugnjetavanja.

Zato smo mi tiho i potajno radili na stvaranju slobodne i nezavisne države. Preko jedan milijun Hrvata živi u Americi, kojima takodjer pripada velika hvala zbog stvaranja naše slobodne i nezavisne države. Borba je bila tako teška, da se mnogi niti ne će moći uživjeti u stvarnost postojanja ovog dugo željenog ideala. Neka se svaki narod sjeti na svoje oslobodilačke ratove i pomisli, što znači sloboda za narod, koji je voljan živjeti u miru. Mi sada želimo u našoj državi izgraditi vlastiti narodni život, a da nas nitko u tom ne smeta. Sjetite se i na izreku samoga Woodrow Wilson-a, koji je rekao: »Shall peoples be ruled and dominated, even in their own, internal affairs, by arbitrary and irrensponsible force or by their own wil and choice?«

Sjetite se na to, da su i u tamošnjem novinstvu rekli: »Belgrade statesmen might be wiser if they avoided trying to put Croatian patriots in jail for sedition. The question whether Croatia should ever have been made a part of Jugoslavia is an open one in the mind of international observers, and Croats, who believe in separation are not criminals, but can easily be made martyrs.« To je pisao list »The Brooklyn Eagle«, dne 3. rujna 1928.

Poznati je Hrvat Hrvoj rekao: »It is an old and indescrutible demand of the Croats, that they should live in their own, sovereign, and independent state.«

Hrvatski je narod bio za rušenje ove države i za to se je borio. Svaki pokušaj, da se Srbima pomogne opet uspostaviti ovakovu državnu tvorevinu bio bi zločin učinjen protiv slobodne volje hrvatskog naroda.

U ime našeg Poglavnika i naše hrvatske domovine srdačno pozdravljam naše hrvatske sunarodnjake u Americi. Nadamo se, da će skoro doći do mira, tako da će također i ovi Hrvati moći posjetiti svoju domovinu Hrvatsku i svoje pripadnike. Mnogi od njih nijesu se željeli povratiti u »jugoslavensku« državu, jer su znali da tamo vlada teror. Ovo je vrijeme prošlo, veselite se s nama, američki Hrvati!

Živila sloboda i pravda!

Živjela slobodna i nezavisna Država Hrvatska!

Živio naš Poglavnik dr. Ante Pavelić!«

*

Ovu su poruku, kao i mnoge druge vijesti o hrvatskom pitanju i o hrvatskoj ustaškoj borbi prenosile sve njemačke krugovalne postaje, pa je tako i na sjeveru Europe, kao i na jugu, voljom i prijateljskim osjećajima i podporom naših saveznika, po čitavom svietu pukao glas o hrvatskoj oslobodilačkoj borbi i čitav se je sviet mogao osvjedočiti, da cijeli hrvatski narod želi svoju Nezavisnu Državu Hrvatsku, na čelu sa junačkim Poglavnikom.

IV.

NA TLU OSLOBOĐENE HRVATSKE

Od Trsta do Zagreba

(Pobjedonosni povratak ustaša u domovinu.)

11. travnja 1941. po posljednji se je put javio glas radiopostaje Glavnog Ustaškog Stana. Taj je glas zatim zamuknuo, jer je njegovu dužnost preuzela krugovalna postaja Zagreb u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj.

Uveče toga dana, ustaše Poglavnikove tjelesne bojne bili su već na okupu u Trstu, kuda su stigli poslije podne. Kasno u noć stigao je u Trst i Poglavnik sa svojom pratnjom, gdje je odmah nastavio rad. Dočekan i praćen po predstavnicima talijanskih državnih i fašističkih vlasti, odsjeo je u svratištu i odmah uspostavio vezu s domovinom, te je tim putem dao prve odredbe dužnostnicima u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj.

Sutradan, u 7 sati u jutro, Poglavnik je već bio na nogama. Brzoglasno daje potrebne zapovijedi ustašama u logoru, koji su već očekivali njegov dolazak. Istodobno izdaje prve odredbe, kao na primjer odredbu, kojom poslove željezničkog prometa od Sušaka do Karlovca povjerava ustaši Funjaku, te odredbu o postavljanju posebnog povjerenika u Sušaku, koji imade pripremiti sve što je potrebno u vezi sa prelazom preko bivše granice. Oko 11 sati posjećuje Poglavnik vojarnu, u kojoj su bili smješteni ustaše, te na licu mjesta uređuje sve što je potrebno za skori polazak i povratak u domovinu.

Užurbanost je u logoru neopisiva. Uzbuđenje se primjećuju na svakom ustaši. Osjeća se blizina granice, blizina svetoga rodnoga praga, blizina domovine. Skoro, skoro će opet njihova noga stupiti na to sveto tlo, dosada potlačeno, a sada opet slobodno, opet hrvatsko.

Dok se tako u logoru grozničavo spremaju i očekuju posljednju zapovijed, dotle Poglavnik nastavlja rad. Mnogo

je toga trebalo urediti, a napose je trebalo saznati nekoje pojedinosti o raspršenim vojničkim skupinicama, koje su još ovuda ili onuda krstarile i haračile. Poslije podne opet Poglavnik dolazi među svoje ustaše i najavljuje im veliki čas: za par sati polazi se u domovinu!

Po posljednji put vjerni su ustaše izvršili u tuđini pred svojim Poglavnikom mimohod, po posljednji put u tuđini, čuli su njegovu kratku riječ. Poglavnik im je na trgu ispred vojarne u svom kratkom govoru prikazao svu veličinu ustaške borbe, veličinu ustaških patnja, ali i veličinu ustaške pobjede. U svom govoru Poglavnik je među inim rekao, da ustaški prolaz i put do Zagreba baš nije još najsigurniji, jer da tu i tamo ima po koja skupinica raštrkanih vojnika. »Mi ćemo u ime Božje poći, jer nas domovina treba, jer nas važni poslovi zovu, jer je došao naš čas. Poći ćemo, jer smo u svako vrijeme i na svakom mjestu spremni prihvatiti borbu s našim neprijateljima«. Njegov »Za Dom«, bio je ovaj put još jače prihvaćen sa »Spremni«. Oči su se krijesile, jer ustaše su bili željni borbe! Jedva su čekali čas, da se ogledaju sa zakletim i krvavim neprijateljima Hrvatske.

*

Već je pao mrak. Malo po malo pridolazili su putnički, teretni i osobni samovozi. Započelo je ukrcavanje. Kasno u noć napokon je duga povorka samovoza krenula u pravcu Rijeke. Bio je to uzbudljiv i radostan put u zvijezdanoj noći. Srca su kucala, misli su bludile u male seljačke i radničke kućice, među svoje drage ukućane, koje će opet, nakon dugih godina vidjeti i zagrliti. Časovi su bili još svečaniji, još veličanstveniji, jer je to bio dan Uskrsa. Potpuno su se oživotvorile Poglavnikove riječi u Pistoji: »Nekima će svanuti veliki petak, a Hrvatskoj Uskrs.«

Jest, Uskrs! Veliki hrvatski i ustaški Uskrs.

Najveći muž hrvatske povijesti, osloboditelj i spasitelj Hrvatske, na čelu svoje male, ali hrabre vojske ustaša, ponovno je nakon 12 godina stupio na hrvatsko tlo i svojom pojavom hrvatskome narodu najavio zoru i dan hr-

vatskoga Uskrsa. Točno oko 4 sata u jutro, na prvi dan Uskrsa, ustaška je vojska prešla bivšu granicu i nastavila svoj pobjedonosni put. U Sušaku se je po Poglavnikovoj odredbi odvojio jedan manji odjel ustaša, koji su pošli prema Senju, svuda dočekivani s velikim oduševljenjem uskočkoga kraja, dok je glavnina vojske nastavila svoj put prema Zagreba.

Na jednom povišenom mjestu, uz veličanstveni pogled, kojeg je pružila rađajuća se zora, pogled na sve strane: na divno more, na goli krš i na daleke šumom pokrite vrhove, ustaška se je vojska zaustavila. Sišao je Poglavnik, sišli su ustaše, da svi zajedno, zanosna srca pozdrave nakon tolikih stoljeća prvi hrvatski Uskrs, ustaški Uskrs. Poglavnik je obišao svoje vjerne, sa svakim se rukovao i svakome čestitao taj veliki hrvatski Uskrs. Uzbuđenje je dotiglo svoj vrhunac. Oči ustaša, koje su se bile orosile u času prelaza granice, ponovno su blistale od suza radosnica, koje ni borac ustaša nije mogao sakriti. Te blistave oči uprte su na slobodnom hrvatskom tlu u svoga Poglavnika, u svoga vođu, u svoga oca i učitelja, u uskrisitelja stare Hrvatske.

*

Još malo i nastupio je drugi veliki događaj na tom pobjedonosnom ustaškom pohodu. U Lokvama je Poglavnik ponovno sišao, a s njim i vijenac vjernih ustaša pratilaca. Poglavnik Nezavisne Države Hrvatske uputio se je na poštu i tamo zatražio brzoglasni spoj sa Zagrebom. Nekako čudno promatrale su poštanske činovnice toga čovjeka i njegovu pratnju! Nisu znale o kome se radi, nu sudeć po znaku »U«, nešto su i sumnjale. U prvi čas stavljale su i neke primjedbe, kao na primjer: »Kako može doći tolika hrpa ljudi zbog jednog brzoglasnog razgovora«, nu kad im je Poglavnik smješeći rekao, da je on Poglavnik, a ovi ljudi da su ustaše, iznenađeno i uzbuđeno činovnice se uhvatiše posla i veza sa Zagrebom je dobivena. I Domovina je po prvi put čula glas Poglavnika sa hrvatskoga tla! Uzbuđen glas sretnoga brzoglasača u banskim dvorima dokazom je, što je za domovinu značio ovaj prvi Poglavnikov naziv sa oslobođenoga hrvatskoga tla.

Nakon što se je Poglavnik pozdravio i rukovao sa mjesnim predstavnicima, put je nastavljen u Delnice. Već kod polaska sve su hrvatske kuće bile okićene hrvatskim zastavama. Put se nastavlja. U Delnicama su mjesni predstavnici vlasti zatražili pomoć, jer da se negdje u brdima nalazi jedna skupinica neprijatelja. Poglavnik određuje mali odjel ustaša za pomoć, kojem je pripadao i pokojni ustaša Polonijo. Glavnina nastavlja svoj put, a na daljnjem putu, na kojem nas je pratio divan sunčan dan, nailazili smo na veće i manje skupine ljudi, koji su polazili u crkvu ili iz crkve. Najprije malo začuđenje, gledanje, kimanje glavom, nu ubrzo su vidjeli o čem se radi. Hrvatska zastava, koja je vijorila gotovo na svakom samovozu, gromka ustaška pjesma, letci sa slikom Poglavnika i ustaških postrojba, za kojima su se jagmili i čitali ih, ubrzo im dadoše znati, da se radi o ustašama.

Gromko i zanosno klicanje, ljubljenje Poglavnikove slike, bacanje cvijeća, oduševljeno mahanje rukama. Svaki je htio vidjeti Poglavnika.

Od sela do sela slika se je ponavljala. Glas je ubrzo pukao i kod ulaza u pojedino mjesto već bi sve mlado i staro, muško i žensko, oduševljeno dočekivalo Poglavnika i pozdravljalo ga. Napokon se je oko podne stiglo u Vrbovsko, gdje je već čitav narod bio na okupu, čitavo mjesto u hrvatskim zastavama.

Na sveopći zahtjev svih seljana, Poglavnik je u Vrbovskom odredio mali odmor. Uz burno klicanje mnoštva Poglavnik se je našao među narodom, a isto tako i ustaše. Sa svih strana hrle Poglavniku časnici, dočasnici, vojnici i seljaci i nuđaju mu se, da pođu s njim u borbu, u koliko je to potrebno. Sa suznim očima narod promatra svoju hrvatsku vojsku. Ustaše se ubrzo svrstaše u postrojbe, koje je zatim Poglavnik obišao, a nakon toga izvršen je u uzornom vojničkom redu ustaški mimohod pred Poglavnikom. Oduševljenje se ne može opisati. Govorile su narodne suze, koje su se pojavile u svačijem oku, govorili su poklici, cvijeće i poljubci.

U tren oka priređen je za ustaše objed, a nakon objeda krenulo se je uz najveće oduševljenje naroda dalie na put.

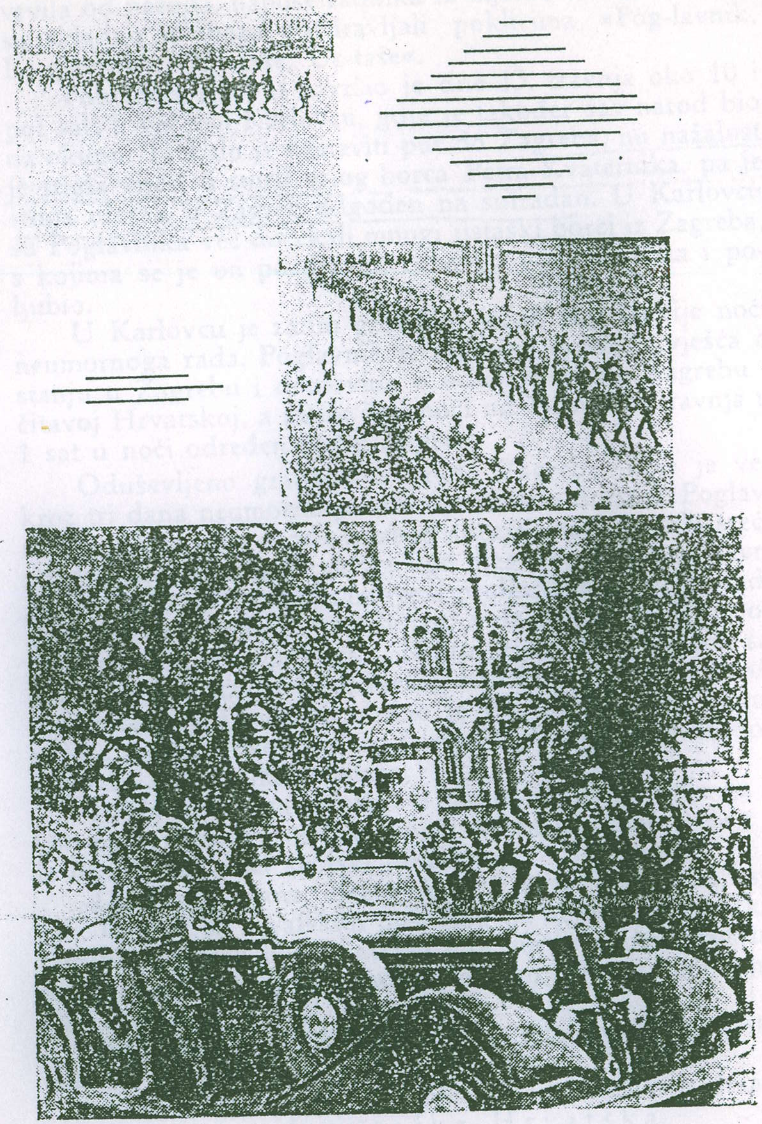

Ustaška pobjeda

Kad je i zadnji samovoz odjurio, ljudi su još uvijek klicali Poglavniku i ustašama.

Na putu do Ogulina svuda isti prizori. Narod pozdravlja dizanjem ruke, starice od veselja plaču i ljube Poglavnikovu sliku. Vojnici se vraćaju svojim kućama, uglavnom svi bez šajkače, koju su putem već bili odbacili. Mnogi to učiniše onoga časa, kad su vidjeli kako prolazi ustaška vojska. Pred samim Ogulinom bio je uređen mali slavoluk sa hrvatskim zastavom, oko koje su budno čuvali stražu mjesni ustaški mladići. Ulaz u Ogulin i kratki boravak u njem, bilo je upravo veličanstveno slavlje. Na tisuće naroda u najšarenijoj narodnoj nošnji, mjesna društva, sve je to bilo na okupu i sve se je to pomiješalo sa ustašama. Poglavnik je pošao sa predstavnicima vlasti i društava na povišeno mjesto, gdje su ga pojedinci pozdravili sa dirljivim govorima i od kuda je on također progovorio razdraganom narodu. Oduševljenje se ne može opisati, kao ni žalost naroda u času, kad su ustaški samovozi ponovno napustili lijepi Ogulin.

Vijest o prolazu Poglavnika i ustaša pronjela se već svim selima do Karlovca i veličanstvena slika slavlja i pozdrava hrvatskom osloboditelju, bila je svuda dirljiva. Gotovo u svakom mjestu, pa i onom najmanjem, gdje se je narod bio uzduž ceste sakupio, Poglavnik je sišao i svagdje progovorio po nekoliko riječi, koje su svima prisutnima nagnale suze na oči. Ljudi su se upravo tukli da dođu čim bliže Poglavniku, mnogi i mnogi bi se ga htjeli dodirnuti. To slavlje, taj sveopći doček možda se može izreći dvijema izjavama, koje smo čuli iz usta seljaka: Jedan seljak je rekao: »Hvala Bogu, sad mogu umrijeti«, a jedna seljakinja, ljubeć Poglavnikovu sliku izjavila je: »Milo moje, Ti si nas riješio sotone i sad će naša dica biti na svojim ognjištima.«

Na putu do Karlovca ista slika. Svagdje jednako slavlje, svagdje jednako oduševljene manifestacije cijeloga naroda, koji u oduševljenim pozdravima pruža dobrodošlicu največem sinu Hrvatske i njegovim ustašama, koji u tome ujedno pozdravlja i najveću hrvatsku pobjedu ustaštva, pobjedu hrvatskoga na-

r o d a, p o b j e d u h r v a t s k i h p o k o l j e n j a. Napose dirljiv doček priređen je u Dugoj Resi, koja je sva vrvila od naroda, napose radnika iz mjesne tvornice, a koji su skladno u zboru pozdravljali poklicima »Pog-lavnik, Po-glavnik«, «Us-taše, Us-taše«.

Pobjedonosni put završio je dne 13. travnja oko 10 i pol sati u večer u Karlovcu, gdje je također sav narod bio na okupu. Trebalo je nastaviti put do Zagreba, nu nažalost je stigla vijest o smrti vrlog borca Petra Kvaternika, pa je stoga ulazak u Zagreb odgođen na sutradan. U Karlovcu su Poglavnika već dočekali mnogi ustaški borci iz Zagreba, s kojima se je on pozdravio, rukovao a s mnogima i poljubio.

U Karlovcu je zatim protekao jedan dan i dvije noći neumornoga rada. Poglavnik je saslušao mnoga izvješća o stanju u Zagrebu i domovini, o oduševljenju u Zagrebu i čitavoj Hrvatskoj, a zatim je u noći od 14. na 15. travnja u 1 sat u noći određen put u Zagreb.

Oduševljeno građanstvo grada Zagreba, koje je već kroz tri dana neumorno po ulicama čekalo dolazak Poglavnika i ustaša, nije nažalost, zbog sticaja prilika, imalo sreće pozdraviti spasitelja Hrvatske kod njegovog ulaska u glavni grad Hrvatske. Ustaški samovozi prolazili su ulicama grada Zagreba na povjesni Markov trg, a da ih gotovo nitko od građanstva nije ni primjetio. Nešto prije 4 sata u jutro, samovozi se zaustaviše pred bivšim banskim dvorima i ustaše se iskrcaše. Još jednom obišao je Poglavnik svoju vjernu vojsku i oko u oko izražena je kod toga vječna povezanost i ljubav Poglavnika i ustaša.

Poglavnik je zatim ušao u povjesne dvore, gdje ga je kao poglavara države čekao novi ogroman posao, kojeg se je on još iste noći svojski prihvatio.

Umorni od puta, ustaše nisu taj umor izgleda ni osjećali. Oni su sa hrvatskim puškama na hrvatskim ustaškim ramenima čuvali budnu stražu i prvim jutarnjim prolaznicima najrađe bi bili ponosno poviknuli: »J e s t, m i s m o t o, u s t a š e!«

Kako je Poglavnik rekao, kako je toliko put navjestio, tako se je i dogodilo.

Hrvatska je oslobođena, ona je sada nezavisna država.

O n a j e s a d a u s t a š k a H r v a t s k a.

*

Ustaška vojska, koja je tako odlučno i ustrajno, uvijek neizmjerno vjerujuć u uskrsnuće Hrvatske i u svoga Poglavnika, kroz dugi niz godina predvodila u tuđini hrvatsku oslobodilačku borbu, svojim dolaskom u oslobođenu domovinu, ispunila je sve nade i sva očekivanja hrvatskoga naroda.

Danas, u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, uz mnogobrojne ustaške postrojbe mladih i svježih sila, ustaše emigranti i nadalje vrše svoju ustašku dužnost: već mjesecima nalaze se na čelu konačne borbe za očišćenje hrvatske zemlje od posljednjih ostataka neprijatelja. Oni su danas čuvari hrvatskih ognjišta i hrvatskih granica. Oni su i danas, na čelu svojih pobjedonosnih odjela uvijek prvi na svim najopasnijim položajima i kod svih junačkih podhvata.

Ustaše emigranti i danas predvode borbe u svim pravcima, marljivo, sdušno i vjerno pomažuć Poglavnika u stvaranju i usavršavanju prave poštene i društvovne Ustaške Hrvatske. Oni su i danas, kao što su bili i za vrijeme oslobodilačke borbe, glavni stup stvaralačkog rada ustaškoga Poglavnika, oni su najbolje jamstvo opstojnosti Ustaške Hrvatske.

Ustaše emigranti doprinijeli su svoj obol u junaštvu i žrtvama, noseć hrvatsku zastavu sve do Drine, na kojoj kao prirodnoj i vječnoj granici stoji danas gordo i budno hrvatski ustaša i ustaški stijeg.

I stoljeća će pričati, da je jednom postojala hrvatska ustaška emigracija, to čudo svjetske povijesti i uzor hrvatske oslobodilačke borbe, koja je uz najveće žrtve, uz najveća djela, vođena najvećim čovjekom Hrvatske, a u najužoj suradnji i supatnji s onim mnogobrojnim ustaškim borcima i mučenicima u domovini, uz veliku pomoć stvaratelja nove Euvrope, izvojštila slobodu i državnu nezavisnost vječnoj Hrvatskoj.

Izvojevala je hrvatsku i ustašku pobjedu.

roda, pobjedu hrvatskih pokoljenja. Napose dirljiv doček priređen je u Dugoj Resi, koja je sva vrvila od naroda, napose radnika iz mjesne tvornice, a koji su skladno u zboru pozdravljali poklicima »Pog-lavnik, Po-glavnik«, «Us-taše, Us-taše«.

Pobjedonosni put završio je dne 13. travnja oko 10 i pol sati u večer u Karlovcu, gdje je također sav narod bio na okupu. Trebalo je nastaviti put do Zagreba, nu nažalost je stigla vijest o smrti vrlog borca Petra Kvaternika, pa je stoga ulazak u Zagreb odgođen na sutradan. U Karlovcu su Poglavnika već dočekali mnogi ustaški borci iz Zagreba, s kojima se je on pozdravio, rukovao a s mnogima i poljubio.

U Karlovcu je zatim protekao jedan dan i dvije noći neumornoga rada. Poglavnik je saslušao mnoga izvješća o stanju u Zagrebu i domovini, o oduševljenju u Zagrebu i čitavoj Hrvatskoj, a zatim je u noći od 14. na 15. travnja u 1 sat u noći određen put u Zagreb.

Oduševljeno građanstvo grada Zagreba, koje je već kroz tri dana neumorno po ulicama čekalo dolazak Poglavnika i ustaša, nije nažalost, zbog sticaja prilika, imalo sreće pozdraviti spasitelja Hrvatske kod njegovog ulaska u glavni grad Hrvatske. Ustaški samovozi prolazili su ulicama grada Zagreba na povjesni Markov trg, a da ih gotovo nitko od građanstva nije ni primjetio. Nešto prije 4 sata u jutro, samovozi se zaustaviše pred bivšim banskim dvorima i ustaše se iskrcaše. Još jednom obišao je Poglavnik svoju vjernu vojsku i oko u oko izražena je kod toga vječna povezanost i ljubav Poglavnika i ustaša.

Poglavnik je zatim ušao u povjesne dvore, gdje ga je kao poglavara države čekao novi ogroman posao, kojeg se je on još iste noći svojski prihvatio.

Umorni od puta, ustaše nisu taj umor izgleda ni osjećali. Oni su sa hrvatskim puškama na hrvatskim ustaškim ramenima čuvali budnu stražu i prvim jutarnjim prolaznicima najrađe bi bili ponosno poviknuli: »Jest, mi smo to, ustaše!«

Kako je Poglavnik rekao, kako je toliko put navjestio, tako se je i dogodilo.

Hrvatska je oslobođena, ona je sada nezavisna država.
Ona je sada ustaška Hrvatska.

*

Ustaška vojska, koja je tako odlučno i ustrajno, uvijek neizmjerno vjerujuć u uskrsnuće Hrvatske i u svoga Poglavnika, kroz dugi niz godina predvodila u tuđini hrvatsku oslobodilačku borbu, svojim dolaskom u oslobođenu domovinu, ispunila je sve nade i sva očekivanja hrvatskoga naroda.

Danas, u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, uz mnogobrojne ustaške postrojbe mladih i svježih sila, ustaše emigranti i nadalje vrše svoju ustašku dužnost: već mjesecima nalaze se na čelu konačne borbe za očišćenje hrvatske zemlje od posljednjih ostataka neprijatelja. Oni su danas čuvari hrvatskih ognjišta i hrvatskih granica. Oni su i danas, na čelu svojih pobjedonosnih odjela uvijek prvi na svim najopasnijim položajima i kod svih junačkih podhvata.

Ustaše emigranti i danas predvode borbe u svim pravcima, marljivo, sdušno i vjerno pomažuć Poglavnika u stvaranju i usavršavanju prave poštene i društvovne Ustaške Hrvatske. Oni su i danas, kao što su bili i za vrijeme oslobodilačke borbe, glavni stup stvaralačkog rada ustaškoga Poglavnika, oni su najbolje jamstvo opstojnosti Ustaške Hrvatske.

Ustaše emigranti doprinijeli su svoj obol u junaštvu i žrtvama, noseć hrvatsku zastavu sve do Drine, na kojoj kao prirodnoj i vječnoj granici stoji danas gordo i budno hrvatski ustaša i ustaški stijeg.

I stoljeća će pričati, da je jednom postojala hrvatska ustaška emigracija, to čudo svjetske povijesti i uzor hrvatske oslobodilačke borbe, koja je uz najveće žrtve, uz najveća djela, vođena najvećim čovjekom Hrvatske, a u najužoj suradnji i supatnji s onim mnogobrojnim ustaškim borcima i mučenicima u domovini, uz veliku pomoć stvaratelja nove Euvrope, izvojštila slobodu i državnu nezavisnost vječnoj Hrvatskoj.

Izvojevala je hrvatsku i ustašku pobjedu.

Sadržaj

Strana

Ustaška pjesma 7
U nekoliko riječi 9

I.
USTAŠKA EMIGRACIJA

Neprijateljska promičba 13
Ustaše — borci za Hrvatsku 14
Dolazi pravi čovjek 14
Progoni sviju vrsti 17
Hrvatska svijest u obim Amerikama 18
Izseljena Hrvatska — temelj ustaške borbe 18
Prvi ustaški logor 20
Ustaški logori — jedini cilj hrvatskih radnika . . . 22
Kako se putovalo u logore 23
Ustaška obitelj 25
Ustaška djelatnost u domovini — podticaj ustašama u tudjini 27
Ustaška vjera 31
Zadovoljština 32
Ustaša pobjednik! 33
Povratak 34

II.
POGLAVNIKOVE PORUKE I ODREDBE UOČI USTANKA

Povjesne poruke Poglavnika domovini i ustašama u tudjini 37
Za svaki slučaj budite spremni! 37
Polazna im je točka kriva 38
Povjesno pravo, životni prostor i družtvovni nazor na život 39

Strana

Dvije glavne zadaće Ustaškog pokreta 40
Beograd se nalazi u škripcu 44
S nikakvim progonima ne će uspjeti 46
Uspostaviti veze 46
Naša će stvar biti povoljno riešena 47
Neka se ne nasjeda neprijateljskoj promičbi . . . 48
Potrebna je opća priprema! 49
Posljednja Poglavnikova poruka 49
Poglavnikove odredbe ustaškim postrojbama . . . 50
Naputak ustaškim postrojbama 54

III.
»OVDJE RADIO-POSTAJA GLAVNOG USTAŠKOG STANA«

Ustaška riječ iz daljine 65
Izvedba radio-postaje Glavnog Ustaškog Stana od 4. IV. 1941. 66
5. travnja progovorio je Poglavnik 68
Poglavnikov govor hrvatskom narodu 69
6. travnja 1941. Poglavnik je govorio hrvatskim vojnicima 71
Poglavnikov govor hrvatskim vojnicima 72
Po treći puta javlja se Poglavnik 74
Izvedba 7. IV. 1941. (Poglavnikov govor) 75
8. travnja 1941.: »Obći je narodni ustanak!« . . . 79
9. travnja 1941.: Hrvatska je u ustanku 82
Četvrti govor Poglavnika 83
Ustaše! Mi smo pobijedili! 87
Poglavnikov govor u Pistoji 89
Ustaška koračnica 91
Radio-postaja G. U. S-a ispunila je svoju dužnost . 92
Izvedba od 11. travnja 1941. 93
Ustaška krugovalna postaja »Velebit« 94
Poruka američkim Hrvatima 95

IV.
NA TLU OSLOBODJENE HRVATSKE

Od Trsta do Zagreba (Pobjedonosni povratak ustaša u domovinu) 103